

สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ราชบุรี เขต 2

บทคัดย่อ
ของ
นางสุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม

F 7 0.9. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2548

สุพรรณิ ลิ้มโสภณธรรม. (2548). สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 และเพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน เจตคติ และประเภทของการพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 252 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน และประเภทของการพัฒนา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเจตคติของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีข้อคำถาม 15 ข้อ และ ตอนที่ 3 สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีข้อคำถาม 4 ด้าน ด้านละ 12 ข้อ รวม 48 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t - test) และค่าเอฟ (F - test)

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถภาพของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการกำหนดจุดประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือด้านการกำหนดเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า

2.1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี มีสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า

15 ปี มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีประเภทของการพัฒนาของครูแตกต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปฏิบัติจริง มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว

2.4 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมาก มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับน้อย

TEACHING COMPETENCIES OF CHILD-CENTERED INSTRUCTION
OF SECONDARY SCHOOL TEACHER IN RATCHABURI
EDUCATIONAL AREA 2

AN ABSTRACT
BY
MRS. SUPUNNEE LIMSOPATHUM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2005

Supunnee Limsopathum. (2005). *Teaching Competencies of Child-Centered Instruction of Secondary School Teacher in Ratchaburi Educational Area 2*. Master's project. M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Project Advisor : Lect. Supepun Phatanapanit.

The purpose of this study were two-fold. First, it aimed to investigate teaching competencies of child – centered instruction of secondary school teachers in Ratchaburi Educational Area 2, and second, to compare that of teaching competencies of child – centered instruction of secondary school teachers according to teaching experience, school size, attitude, and type of development. The subjects comprised 252 teachers teaching in Mathayom Suksa I-VI classes during 2004 academic year, through simple random sampling. Questionnaire with reliability of 0.94 was administered. It included 3 parts, part I: respondents' general data including teaching experience, school size, attitude and type of development, part II: 15 items of attitude of teachers with child – centered instruction, and part III: 48 items with 12 items of 4 aspects concerning teaching competency in each. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results revealed that:

1. Teaching competencies of child – centered instruction of secondary school teachers in Ratchaburi Educational Area 2 was at a high level as a whole. When considered each spect, it was found that the teaching competencies on purposive setting, content setting, instructional activity provision and test and evaluation was at a high level, repectively.

2. When compared that of teaching competencies according to teaching experience, school size, attitude, and type of development, it was found that

- 2.1 There was no significant difference among teaching competencies of teachers with more 25 years of teaching experience as a whole . When considered each aspects, it showed that there was a significant difference at .05 level among that of teachers with more 25 years of teaching experience on instructional activity provison, that was there was a significant difference at .05 level among that of teachers with more 25 years and less 15 of teaching experience whereas there was no significant difference among other pairs.

2.2 There was no significant among teaching competencies of teachers in different school size as a whole and in each aspects.

2.3 There was a significant difference at .05 level among teaching competencies of teachers with different type of development as a whole. When considered each aspects, it was showed that there was a significant difference at .05 level among that of teachers on instructional activity provision, that was teachers attended training of child – centered instruction and actual practiced gained teaching competencies higher than teachers only attended training of child – centered instruction.

2.4 There was a significant difference at .05 level among teaching competencies of teachers with different attitude as a whole and in each aspects, that was teachers with high attitude significantly gained more teaching competencies than teachers with low attitude at .05 level.

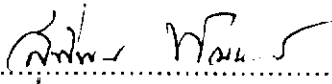
สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

สารนิพนธ์
ของ
นางสุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม

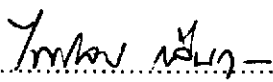
เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

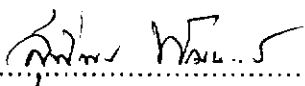
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

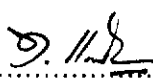

.....
(อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์)

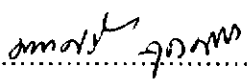
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

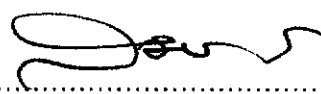
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)
วันที่ 20 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์สุพีพรรณ พัฒนาพาณิชย์ อาจารย์ที่ปรึกษาและประธานคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตาเพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนาพาณิชย์ และอาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี กรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำให้แนวทางในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศน แสงศักดิ์ และอาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ แนะนำข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้ายจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา อาจารย์ ดร. มารศรี สุธานี อาจารย์ประจำวิชาภาคการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ดร.จันทนา นนทิกร ศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อาจารย์วรภัทร ชัยเลิศ ผู้อำนวยการโรงเรียนท่ามะขามวิทยา และ อาจารย์สมศักดิ์ ดันติวิวัฒน์ อาจารย์ 3 ระดับ 8 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี ที่ได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการพร้อมทั้งคณะครู โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ ที่อำนวยความสะดวกให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณครูทุกท่านที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณ อาจารย์เพ็ญเกียรติ ดวงสุวรรณ รองผู้อำนวยการโรงเรียนท่ามะขามวิทยาที่ให้ความช่วยเหลือในระหว่างการเก็บข้อมูล อาจารย์กนิษฐา เดิมชนะศักดิ์ นักวิชาการ 8 สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 4 ราชบุรี อาจารย์ทัศนีย์ ขวัญวรากุล โรงเรียนท่ามะขามวิทยา ที่ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของสารนิพนธ์ฉบับนี้ คือคุณไพรัช ลิ้มโสภารธรรม ที่มีส่วนผลักดันและสนับสนุนทุนสำหรับการวิจัยครั้งนี้ และที่จะลืมเสียมิได้ คือ กำลังใจจากนางสาวปิยาณี ลิ้มโสภารธรรม สำหรับคุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบบูชาพระคุณบิดามารดา บุรพจารย์ รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

สุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2.....	14
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานศึกษา.....	18
นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	19
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	19
แนวคิดและหลักการของการมัธยมศึกษา.....	21
ความสำคัญและหน้าที่ของการมัธยมศึกษา.....	22
ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)	
พุทธศักราช 2545.....	24
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	25
ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	25
แนวคิดปรัชญาการศึกษา นักจิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ ที่เป็น	
พื้นฐานสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	27
หลักการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	30
แนวทางพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	34
บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	35
การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	40

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	สมรรถภาพในการสอน	41
	แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพและสมรรถภาพในการสอนของครู	41
	สมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	42
	สมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	48
	สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา	51
	สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	52
	สมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล	55
	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา	58
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
3	วิธีดำเนินการวิจัย	69
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
	การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	73
	สถิติที่ใช้ในการศึกษา	75
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	76
	การวิเคราะห์ข้อมูล	76
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
	สรุปการวิเคราะห์ข้อมูล	90
	อภิปรายผล	91
	ข้อเสนอแนะ	97

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	109
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	111
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	118
ภาคผนวก ง การตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ของแบบสอบถาม	127
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	134

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 จำนวนครู และกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 70
- 2 จำนวนและร้อยละของสถานภาพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียน ประเภทของการพัฒนา
ที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ
เจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 77
- 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ราชบุรี เขต 2 จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม 78
- 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ราชบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดจุดประสงค์ จำแนกเป็นรายข้อและ
โดยรวม 79
- 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ราชบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดเนื้อหา จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม 80
- 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำแนกเป็นรายข้อและ
โดยรวม 81
- 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ราชบุรี เขต 2 ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อและ
โดยรวม 82
- 8 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนเป็นรายด้านและโดยรวม 83

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 9 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี
เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน จำแนกตามประสบการณ์
ในการสอนเป็นรายคู่ 84
- 10 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
จำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นรายด้านและโดยรวม 85
- 11 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
จำแนกตามประเภทของการพัฒนาเป็นรายด้านและโดยรวม 86
- 12 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
จำแนกตามเจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
เป็นรายด้านและโดยรวม 87

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า	11
---	------------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ผลของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร และการคมนาคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาชี้ให้เห็นแนวโน้มว่าคนไทยต้องเผชิญกับความผันแปรอย่างหลากหลาย และ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 1) ได้กล่าวว่าโลกในยุคปัจจุบันแตกต่างไปจากศตวรรษที่ผ่านมาอย่างมาก เนื่องจากเป็นการก้าวไปสู่ยุคใหม่ที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดนและยุคข้อมูลข่าวสาร การแข่งขันกันในสังคมโลกทำให้แต่ละภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ เทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมนั้น จำเป็นที่ต้องเตรียมคนให้ทันยุค ซึ่งถือเป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรง และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลัก ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ในกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาต้องมุ่งส่งเสริมให้มีความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม ในกระบวนการเรียนรู้จะต้องบูรณาการตามความเหมาะสมของกับระดับการศึกษา เพื่อให้เด็กไทยทุกคนได้เป็นคนดี คนเก่ง และดำรงชีวิตอย่างมีความเหมาะสมของแต่ละบุคคล การที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดไว้ว่าในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องคำนึงถึงนักเรียนหรือผู้เรียนเป็นสำคัญ คือคำนึงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียนในแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกัน และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ ซึ่งพัฒนาการของแต่ละคนย่อมไม่เท่ากันและไม่เหมือนกัน บางคนเรียนรู้ทางวิชาการได้ดี แต่บางคนมีพรสวรรค์และทักษะไปทางด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ หรืออื่นๆ หากครูทราบและมีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามความรู้ ความสามารถ ทักษะ พรสวรรค์ของผู้เรียนแต่ละคนได้ พร้อมทั้งสามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน เมื่อทั้งผู้เรียน ผู้สอนมีความเข้าใจตรงกัน และเรียนรู้ไปตามที่แต่ละคนชอบและถนัด ผู้เรียนก็มีความสุขในการเรียน และ ผู้สอนก็มีความสุขในการสอน หมายความว่าเยาวชนของไทยได้รับการพัฒนาเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 2)

กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของครู ซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญทางการศึกษาที่มีส่วนทำให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 29) กำลังคนจะมีคุณภาพมากเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา “ครู” จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้การศึกษามีคุณภาพ เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ตามแนวทางการจัดการศึกษาที่ถูกต้อง สาระสำคัญของการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือผู้เรียนสำคัญที่สุดนี้มิได้หมายความว่า ครูจะลดบทบาทหรือลดความสำคัญลงแต่ประการใด ครูยิ่งกลับมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการที่ยึดวิชาเป็นตัวตั้ง มาเป็นยึดเอามนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง (ประเวศ วะสี. 2541 : 31) ดังนั้นในการปฏิรูปของกระบวนการเรียนรู้ นอกจากจะเปลี่ยนมุมมองของผู้เรียนแล้ว ต้องเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ด้วย เพราะการศึกษาในรูปแบบเดิมเป็นการสอนที่ครูบอกให้ท่องจำ เด็กท่องจำแล้วลืม แต่แนวความคิดใหม่ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถรวบรวมความรู้ต่างๆ มาสะสมบูรณาการเข้าด้วยกัน สร้างองค์ความรู้ ทดลองและนำไปใช้จนเกิดความรู้ด้วยตนเอง โดยครูให้ความช่วยเหลือเฉพาะบางส่วน กิจกรรมการเรียนการสอนกว่าร้อยละ 80 จึงเปลี่ยนเป็นของผู้เรียน (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 315) ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานการประเมินผลการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษา ของสุวิมล ว่องวาณิช และคณะ (2543 : 12) พบว่าการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางจะประสบผลสำเร็จไม่ได้ ถ้าครูและผู้เรียนไม่เปลี่ยนบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะครูซึ่งยังเคยชินอยู่กับบทบาทเดิมคือการเป็นผู้บอกเล่า ถ่ายทอดเนื้อหาสาระความรู้ให้ผู้เรียน และผู้เรียนส่วนหนึ่งที่ยังเคยชินกับการเป็นผู้ฟัง รับความรู้และจำความรู้ เมื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้แล้วนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามสภาพที่จัดให้ ขึ้นอยู่กับการปรับตัวของผู้เรียน และแรงเสริมที่จะได้รับจากครู และกระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 15-25) กล่าวว่าครูเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยวางแผนการจัดการเรียนรู้และจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายพัฒนาครู เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ ครูจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูปการเรียนรู้จะสำเร็จได้ครูทุกคนต้องปฏิรูปตนเอง รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดคุณลักษณะส่วนตัวครู คือ ครูต้องมีคุณธรรม ประพฤติ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักและเมตตาศิษย์ ครีฑธาในอาชีพครู มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กิดสร้างสรรค์ ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้เพื่อใช้พัฒนาตนเองต่อเนื่องและทันเหตุการณ์ โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้แล้วครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรทั้งเนื้อหาสาระ ธรรมชาติวิชา และเข้าใจในธรรมชาติตัวของผู้เรียน มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดผลถาวรแก่ศิษย์ สามารถ

พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มีความสามารถในการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีความสามารถในการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง มีความสามารถในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ร่วมมือและเต็มใจให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาเพื่อนครูทุกๆ ด้าน เช่นเดียวกับที่ เดวิส (Davis . 1985 : 119) ได้ให้ความเห็นว่า สมรรถภาพด้านการสอนของครูนั้น เปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมระหว่างความรู้และความไม่รู้ ครูต้องเป็นผู้มีหน้าที่จัดการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน ครูต้องเรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติของนักเรียน นอกจากนี้แล้วครูต้องเป็นผู้มีความสามารถหลายๆ อย่างและทำตนให้เป็นที่รักนับถือของนักเรียน

ครูจะปฏิบัติงานได้ผลดีและมีประสิทธิภาพของงานสูงจะต้องมีความรู้ในสายวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดวิชาความรู้ วัฒนธรรม และเข้าใจในเรื่องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน (จิราภรณ์ มุขลาย. 2543 : 30) และครูยุคปฏิรูปการศึกษานอกจากเป็นคนเก่ง คนดีแล้ว ต้องมีเจตคติต่อการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทักษะและเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน (ธีรยุทธ พึ่งเทียร. 2543 : 34) จากการวิจัยเชิงสำรวจของสำนักคิดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว แต่การปฏิบัติจริงมีน้อยมากหรือขาดการปฏิบัติ เนื่องจากผู้บริหารไม่เอาจริงกับเรื่องนี้ไม่มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูไม่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน และวัฒนธรรมในการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 6) ซึ่งขัดแย้งกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 ที่กำหนดว่าครูต้องจัดการศึกษาโดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เติบโตตามศักยภาพ การที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ ตัวจักรสำคัญ คือ ครู ผู้ถ่ายทอดความรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาศมรรถภาพในการสอนของครู 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดจุดประสงค์ 2) ด้านการกำหนดเนื้อหา 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล รวมถึงการศึกษาเจตคติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเลือกศึกษาเฉพาะครูที่ทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปใช้ประโยชน์หรือเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เดิมสังกัดกรมสามัญศึกษา ปัจจุบันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ใน 4 ด้าน ต่อไปนี้

- 1.1 ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1.2 ด้านการกำหนดเนื้อหา
- 1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.4 ด้านการวัดและประเมินผล

2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน เจตคติของครูและประเภทการพัฒนาการสอน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ทราบถึงสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับกำหนดนโยบาย วางแผน ดำเนินการจัดการฝึกอบรม และนิเทศครู ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมให้ครูมีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ถูกต้องเหมาะสม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ครูได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเองในสมรรถภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหาแนวทางแก้ไขพัฒนาและปรับปรุงตนเอง

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จาก 14 โรงเรียน จำนวน 753 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ภาคเรียนที่ 2 ปี

การศึกษา 2547 จำนวน 255 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้นและโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยใช้ตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ประสบการณ์ในการสอน จำแนกเป็น

1.1.1 น้อยกว่า 15 ปี

1.1.2 15 –25 ปี

1.1.3 มากกว่า 25 ปี

1.2 ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น

1.2.1 ขนาดใหญ่

1.2.2 ขนาดกลาง

1.2.3 ขนาดเล็ก

1.3 เจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จำแนกเป็น

1.3.1 มีเจตคติในระดับมาก

1.3.2 มีเจตคติในระดับน้อย

1.4 ประเภทการพัฒนา จำแนกเป็น

1.4.1 ผ่านการอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

อย่างเดียว

1.4.2 ผ่านการอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

และปฏิบัติจริง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เดิมสังกัดกรมสามัญศึกษา ปัจจุบันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2 ใน 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2 ด้านการกำหนดเนื้อหา

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตรงกับความถนัด ความสามารถ และตามความสนใจของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ แสวงหาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง เน้นการบูรณาการความรู้ ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงานที่สำคัญ ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนเป็นระบบ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขกายและใจ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

2. สมรรถภาพในการสอน หมายถึง ความสามารถของครูในการสอน มีความรู้ ทักษะ เจตคติ มีความสามารถในการกำหนดจุดประสงค์ กำหนดเนื้อหา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล สามารถแก้ปัญหาหรือเอื้ออำนวยส่งเสริมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อความเจริญงอกงามนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

2.1 สมรรถภาพด้านทางกำหนดจุดประสงค์ หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นรูปธรรมได้ มีองค์ประกอบคือ สถานการณ์หรือเงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์ เหมาะกับลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาวิชา เวลา โดยคำนึงถึงผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันและอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด

2.2 สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการกำหนดเนื้อหารายละเอียดของเรื่องที่ใช้สอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน ตรงกับความสนใจของผู้เรียน คัดเลือกเนื้อหาที่ถูกต้อง ทันสมัย มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน

2.3 สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถในการใช้ทฤษฎี วิธีสอน กิจกรรม อุปกรณ์การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา วางแผนการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา วิธีการ ผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง รู้จักเลือกใช้กิจกรรมการสอนและวิธีสอนแบบต่างๆ แบบใหม่ๆ อยู่เสมอ จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ให้คำแนะนำ คำปรึกษาแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.4 สมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถของครูในการวัดผลการเรียน ใช้วิธีการวัดและประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันไปเน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ใช้วิธีการประเมินหลากหลาย ประเมินจากการปฏิบัติจริง

ประเมินจากแบบทดสอบ และใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 เดิมสังกัดกรมสามัญศึกษา ปัจจุบันโอนย้ายไปสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 ตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ

4. ครู หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 เดิมเคยสังกัดกรมสามัญศึกษา และปัจจุบันได้โอนย้ายไปอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ

5. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาที่คิดเป็นปีของการสอนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ต่ำกว่า 15 ปี 15 - 25 ปี สูงกว่า 25 ปี

6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดโรงเรียนตามจำนวนนักเรียน จำแนกเป็น 3 ขนาด ตามระเบียบและประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 15) คือ

6.1 ขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 500 คน

6.2 ขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 501 - 1,500 คน

6.3 ขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คน ขึ้นไป

7. เจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่แสดงออกด้วยการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยแบ่งเป็น

7.1 เจตคติในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมาก หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย

7.2 เจตคติในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมาก หมายถึง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

8. ประเภทของการพัฒนา หมายถึง ประสบการณ์การอบรมความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยแบ่งเป็น

8.1 ประสบการณ์ที่ผ่านการอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญอย่างเดียว แต่ไม่ได้นำมาปฏิบัติจริงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

8.2 ประสบการณ์ที่ผ่านการอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้นำมาปฏิบัติจริงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการวิจัยดังนี้

1. สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ของ ฮุสตัน (Houston) และ โฮเวิร์ด (Howard) (วาสนา กิรติจำเริญ. 2543 : 8; อ้างอิงจาก Houston และ Howard. 1976 : 3495 - 3509) ที่ได้เสนอแนวคิดว่าครูที่มีสมรรถภาพในการสอน ต้องมีทักษะต่างๆ ดังนี้ 1) มีความสามารถทางวิชาการเพียงพอที่จะสอน 2) สามารถกำหนดจุดประสงค์การสอนให้ตรงกับความต้องการทางอารมณ์ สังคม ร่างกาย และสติปัญญาของผู้เรียน 3) รู้จักผสมผสานการสอนและทักษะในการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนด 4) สอนและประเมินตามจุดประสงค์ที่กำหนด 5) มีการใช้แหล่งวิทยาการและใช้สื่อในการสอน 6) รู้จักใช้วิธีการประเมินผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) นำผลการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอนใหม่ และศึกษาแนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2531 : 17) ที่กล่าวว่า 1) เขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและวัดประเมินผลให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและลักษณะของผู้เรียน และศึกษากรอบแนวคิดของทิตนา แชมมณี ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA และศึกษาแนวคิดของจันทร์ทัย สุปพัฒนานนท์ (2545 : 38 - 42) ที่ได้กล่าวว่าลักษณะครูยุคปฏิรูปการศึกษา คือ 1) มีความรอบรู้เชี่ยวชาญในอาชีพของตนด้านวิชาการ 2) ด้านการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ สามารถพัฒนาการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา 4) เป็นผู้มีความคุณธรรมและจริยธรรม และผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดอีก 4 ด้าน คือ

1.1 สมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยศึกษาแนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2531 : 15) ที่ว่าให้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาวิชา และอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด ได้ศึกษาแนวคิดของ ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545 : 32 - 38) ที่กล่าวว่ากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ควรมี 3 องค์ประกอบ คือ สถานการณ์หรือเงื่อนไข พฤติกรรม และเกณฑ์ กำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกที่เป็นรูปธรรมในการสอนแต่ละครั้งชัดเจนวัดได้ สังเกตได้ มีเกณฑ์บอกระดับความมากน้อยของพฤติกรรมที่ให้ผู้เรียนกระทำตามความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน

1.2 สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา ได้ศึกษาแนวคิดของสำลี รักสุทธี; และคนอื่นๆ (2544 : 72) ที่ว่าการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน มีความยากง่ายถูกต้องเหมาะสมกับกระบวนการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง และแนวคิดของ ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545 : 102) กรณีที่มีเนื้อหารายละเอียดมากควรรวบรวมจัดทำเป็นเอกสารประกอบ การเรียนจัดเป็นเล่ม ถ้าต้องการฝึกทักษะปฏิบัติอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมควรเพิ่มเติมหัวข้อเนื้อหาการฝึกทักษะ ด้านคุณธรรมด้วย และได้ศึกษาแนวคิดของ ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง;

2.2 ขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของ มนตรี หนูขจร (2533 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีสมรรถภาพด้านความรู้ความสามารถทางการสอนวิทยาศาสตร์ต่างกัน และได้ศึกษาแนวคิดของสมณฑา บัวเองทรัพย์ (2546 : 52) ที่ว่าภารกิจของโรงเรียนในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนผันแปรไปตามขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน และศึกษาแนวคิดของ บุนหา ลิ้มโกมุท (2547 : 73) ที่ว่านักวิจัยทางการศึกษาพบว่ามีดัชนีด้านคุณภาพการศึกษาหลายตัวที่เกี่ยวข้องกับขนาดโรงเรียน และพบว่าโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันสมรรถภาพของครูก็แตกต่างกัน และศึกษาแนวคิดของ Steers (1977 : 68) กล่าวว่าขนาดโรงเรียนหรือขนาดขององค์กรที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นขององค์กร และได้ศึกษาแนวคิดของ

2.3 เจตคติ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ ยืนยง ราชวงษ์ (2537 : 51 – 53) ที่ว่าเจตคติเป็นพฤติกรรมทางสมองไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ต้องวัดออกมาในรูปของการแสดงออกเป็นความคิดเห็นหรือภาษาพูดที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก และศึกษาแนวคิดของพนมศักดิ์ ปากหวาน (2544 : 22) ที่ว่าการวัดเจตคติบางเรื่องจำเป็นต้องได้รับความเห็นที่สอดคล้องกันเกิดการกระทำที่พร้อมเพรียงกัน และศึกษาแนวคิดของ สุรพงษ์ เศรษฐภักดี. (2543 : 88) ที่ว่าครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.4 ประเภทการพัฒนาเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ บรรจง ชูสกุลชาติ (2531 : 17 - 32) จำเป็นต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยครูต้องได้รับการพัฒนาก่อนบุคคลอื่น ถ้าครูไม่มีการพัฒนาเด็กก็คงได้รับการพัฒนาขึ้นไม่ได้ และศึกษาแนวคิดของสมาน รังสิโยภุชญ์ (2533 : 83) ที่กล่าวว่าการพัฒนาครูทำให้ครูมีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น และส่งผลให้ได้ผลงานสูงขึ้น และศึกษาแนวคิดของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 61) ที่ว่าครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้จัดประสบการณ์ บรรยากาศการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการเร่งด่วน และศึกษาแนวคิดของ และศึกษาแนวคิดของ จินดา ทับจัน (2546 : บทคัดย่อ) ที่ว่าครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ไม่เคยรับการศึกษอบรม และศึกษาแนวคิดงานวิจัยของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 6) พบว่าครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติและทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว แต่นำมาปฏิบัติจริงน้อย เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยมาก ยังยึดติดอยู่กับการสอนในรูปแบบเดิมที่เน้นความจำ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาแบ่งครูเป็น 2 ประเภท คือ

2.4.1 ครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว

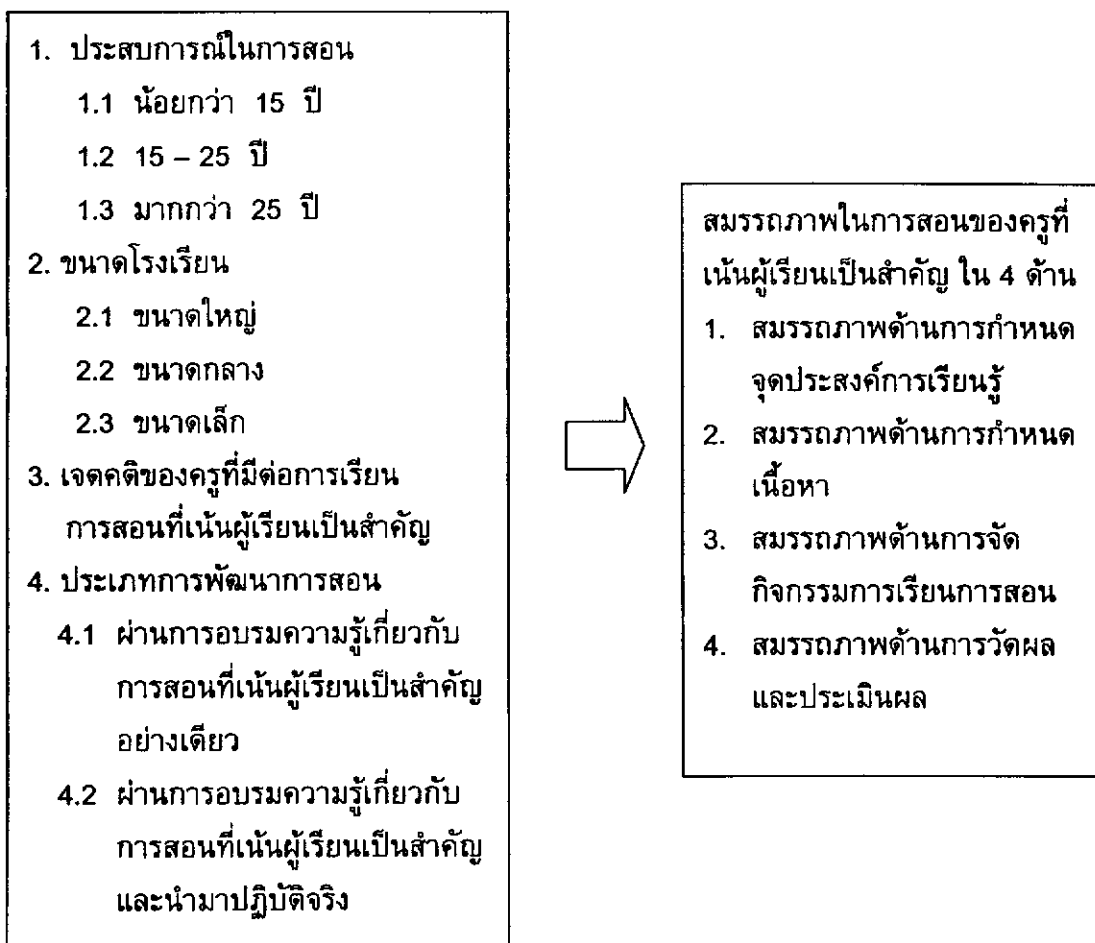
2.4.2 ครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ

นำมาปฏิบัติจริง

ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน
2. ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน
3. ครูที่มีเจตคติต่อการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน
4. ครูที่ผ่านการอบรมความรู้ด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียวกับครูที่ผ่านการอบรมความรู้ด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำมาปฏิบัติจริง มีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ซึ่งสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้รวบรวมจากบทความ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และขอนำเสนอสาระสำคัญตามหัวข้อดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
 2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.3 แนวคิดและหลักการของการมัธยมศึกษา
 - 2.4 ความสำคัญและหน้าที่ของการมัธยมศึกษา
 - 2.5 แนวการสอนระดับมัธยมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
 3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.2 แนวคิดปรัชญาการศึกษา นักจิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญ
- การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.3 หลักการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.4 แนวทางพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.5 บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 3.6 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. สมรรถภาพในการสอน
 - 4.1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครู
 - 4.2 สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระที่ศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ตั้งอยู่เลขที่ 59 ถนนเพชรเกษมสายเก่า ตำบลบ้านเลื่อ อำเภोधุมพวัน จังหวัดราชบุรี เป็นหน่วยงานใหม่ที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ถูกกำหนดขึ้นโดยมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษาแบบใหม่ที่มีเคยกำหนดขึ้นในประเทศไทยมาก่อน เป็นหน่วยงานทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับ สนับสนุน และส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่รัฐต้องจัดบริการให้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 อำเภอด้วยกัน คือ บ้านโป่ง โพธาราม บางแพ และดำเนินสะดวก มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบที่เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม 156 โรงเรียน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 14 โรงเรียน และรับผิดชอบการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในการดูแล จำนวน 28 โรงเรียน มีโรงเรียนทั้งหมดในการดูแลจำนวน 198 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาเดิมเคยสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตพื้นที่อำเภोधุมพวัน ประกอบด้วย โรงเรียนโพธารวันเสนา โรงเรียนหนองโพวิทยา โรงเรียนช่องพรานวิทยา และโรงเรียนท่ามะขามวิทยา ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่งประกอบด้วย โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดดอนตูม โรงเรียนหนองปลาหมอพิทยาคมและโรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุลสถลพิทยาคม เขตพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวกประกอบด้วย โรงเรียนสายธรรมจันทร์ โรงเรียนประสาทรัฐประชากิจ โรงเรียนแนกขัฒวิทยา และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการตอนล่าง เขตพื้นที่อำเภอบางแพประกอบด้วย โรงเรียนบางแพปฐมวิทยา และโรงเรียนโพธิ์ทองศรีสมบูรณ์ราษฎร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 14 แห่ง มีพื้นฐานของการดำเนินงาน ด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานธุรการหรือเงินงบประมาณ งานด้านวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ งานอาคารสถานที่และการพัฒนาบุคลากรหรือพัฒนาต่าง ๆ ที่มาจากรูปแบบการบริหารจัดการเดียวกัน โดยยึดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พุทธศักราช 2539 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. 2547 : 1 - 3)

สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

1. ด้านภูมิศาสตร์ เขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอดำม่วง อำเภอดำมะกา อำเภอเมือง
	จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ อำเภอเมือง อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี
 อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
 ทิศตะวันออก ติดต่ออำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
 อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

ลักษณะภูมิประเทศเป็นเขตที่มีทั้งที่ราบลุ่ม เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย และทำมาหากินของประชาชน และมีบางพื้นที่เป็นภูเขา ป่าไม้ ซึ่งมีประชาชนอาศัยอยู่น้อย ส่วนใหญ่ลักษณะพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม อุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำแม่กลองไหลผ่าน ความสูงเหนือระดับน้ำทะเลประมาณ 1 – 20 เมตร พื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำมีประชากรอยู่หนาแน่น ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร การคมนาคมและการสาธารณสุขปกค่อนข้างสมบูรณ์ มีเส้นทางคมนาคม 3 ทาง คือ ทางเรือ ทางรถยนต์ และทางรถไฟ

2. ด้านศาสนาและวัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ นับถือศาสนาคริสต์เพียงเล็กน้อย มีหลากหลายเชื้อชาติ ภาษา ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทย มีภาษาอื่นเล็กน้อย ได้แก่ ภาษาพวน มอญ ลาว จีน ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีจึงหลากหลาย และยังคงธำรงรักษาไว้เช่น ประเพณีสงกรานต์ของชาวไทยรามัญวัดคงคาราม วัดดอนกระเบื้อง พิธีเสนเรือ ประเพณีตรุษจีน สารทจีน ประเพณีของการแห่องค์เจ้าแม่ทับทิม ประเพณีลุยไฟ ประเพณีทิ้งกระจาด (ชิงโก)

3. ด้านการศึกษา ภายในเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นที่ตั้งของสถานบันการศึกษาหลายแห่งและหลายสังกัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ ทั้งที่ศักยภาพที่มีอยู่ควรจะสูงกว่า มีแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย เช่น โรงงานอุตสาหกรรม สถานประกอบการ วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เช่น โรงงานกระดาษ โรงงานทอผ้า จิตรกรรมฝาผนังวัดคงคาราม หนองใหญ่วัดขนอน โบราณคดีบ้านดอนกระเบื้อง วัดขุนสีห์ ค่ายหลวงบ้านไร่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก เช่น ตลาดน้ำอัมพวาดำเนินสะดวก ถ้ำค้างคาววัดเขาช่องพราน มีค้างคาวร้อยล้านตัว

4. การจัดวางทิศทางองค์กรและกลยุทธ์การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ได้กำหนดทิศทางขององค์กรและกลยุทธ์การจัดการศึกษา คือ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ขององค์กร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. 2547 : 9 – 15) ไว้ดังนี้

4.1 วิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จะพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีการสื่อสารภายในองค์กรบนระบบเครือข่าย มีความสามารถในการบริหารจัดการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาเป็นมืออาชีพ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มี

คุณภาพ และพัฒนาเป็นมืออาชีพเต็มตามศักยภาพ เป็นคนเก่ง คนดี รักการแสวงหาความรู้ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปวัฒนธรรมไทยในความเป็นสากล

4.2 พันธกิจ

4.2.1 จัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน

4.2.2 จัดเตรียมความพร้อมแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมที่จะเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

4.2.3 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับมาตรฐานวิชาชีพสถานศึกษา มีความสามารถในการบริหารจัดการ

4.3 เป้าประสงค์

4.3.1 ผู้เรียนก่อนการศึกษาภาคบังคับ อายุ 4-5 ปี จำนวน 14,383 คน ให้ได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

4.3.2 ผู้เรียนระดับประถมศึกษา อายุ 6-11 ปี จำนวน 41,097 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อายุ 12-14 ปี จำนวน 17,033 คน จบการศึกษาภาคบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายศึกษา อายุ 15-17 ปี จำนวน 6,615 คน ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพร้อมที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น

4.3.3 สถานศึกษาในสังกัดจำนวน 199 แห่ง ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้และปลอดภัยจากสารเสพติดและอบายมุข

4.3.4 ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับใบประกอบอาชีพ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4.3.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 บริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนบริหารจัดการศึกษา เน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษา

4.4 วัตถุประสงค์

4.4.1 ผู้เรียนก่อนระดับประถมศึกษาได้รับการพัฒนาและมีการเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับ

4.4.2 ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพมาตรฐาน มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในความเป็นไทย

4.4.3 สถานศึกษาในสังกัดสามารถจัดการศึกษาตามภารกิจอย่างมีคุณภาพ

4.4.4 ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีความรู้ คุณธรรม ทักษะความสามารถในกระบวนการปฏิบัติการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพ

4.4.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 สนับสนุนการจัดการศึกษามีระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา

4.5 ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเสมอภาคในโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา โดยจัดทำเขตบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนและดำเนินการดังนี้

1. ประสานความร่วมมือกับชุมชน ท้องถิ่นในการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนและการแบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบเพื่อให้สถานศึกษาสามารถรับเด็กเข้าเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่และท้องถิ่น

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของประชาชนในวัยเรียนกลุ่มต่างๆ

3. สร้างระบบการติดตาม การส่งต่อและการแก้ไขปัญหาของการออกกลางคัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

1. ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรการศึกษาก่อนประถมศึกษา โดยให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ส่งเสริม และพัฒนาสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และความต้องการของท้องถิ่น

3. พัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และที่มีความสามารถพิเศษ

4. สนับสนุนการใช้แหล่งการเรียนรู้ในทุกๆ รูปแบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษา

5. พัฒนาวิธีการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

6. สนับสนุนให้มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ ทักษะ มีขวัญ กำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพ

1. ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องมีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ครูมีการให้ความสำคัญกับผู้เรียน ครูมีขวัญกำลังใจ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

2. พัฒนาระบบ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำผลการพัฒนาดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและในภาพรวม

3. พัฒนาครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและที่ต้องใช้ความสามารถเฉพาะทางให้เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา

4. จัดทำฐานข้อมูลในการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการศึกษาให้เป็นระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เอื้อต่อการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ชุมชน ดังนี้

1. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนด้านการวางแผน และการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาเทคโนโลยีและเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2 และสถานศึกษา ให้สามารถเชื่อมโยง เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ และใช้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

3. กระจายอำนาจทางการบริหารจัดการให้สถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ บุคลากรงบประมาณ และการบริหารทั่วไปให้เป็นไปตามกฎหมาย

4. ปรับปรุง และแก้ไขระเบียบการจัดหา ผลิต และบำรุงรักษา วัสดุ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยีทางการศึกษาต่างๆให้เอื้อต่อการบริหารงานของสถานศึกษา

5. ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา

6. พัฒนาระบบการบริหารงบประมาณ ใช้งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

7. ส่งเสริมให้สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ปลอดจากสารเสพติดและอบายมุข

8. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาบริหารจัดการแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

9. พัฒนาแนวทางการประสานความร่วมมือชุมชน เอกชน องค์กร ภาคีรัฐ รวมทั้งใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษา

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญที่ไม่น้อยไปกว่าปัจจัยพื้นฐานด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นปัจจัยที่จำเป็นที่ชีวิตขาดไม่ได้ และมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของประชาชนชาวไทย ถ้าชาวไทยกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือทั้งหมดขาดการศึกษาชีวิตก็จะตกอยู่ในภาวะยากเข็ญ ด้อยคุณค่า ขาดความสมบูรณ์ ขาดคุณภาพ และขาดความปกติสุขที่สามัญชนพึงได้รับ การขาดการศึกษาจะมีผลกระทบต่อลูกหลานและชุมชน ทำให้

หลุดพ้นจากวงจรอันยากไร้ ความจำเป็นและประโยชน์ของการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นที่ประจักษ์ใจ สังคมชาวไทย รัฐบาลจึงผลักดันให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดสาระสำคัญไว้ในมาตรา 43 ให้ประชาชนไทยมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานโดยไม่ต่ำกว่า 12 ปี ซึ่งรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยที่การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสายสามัญและอาชีพ โดยจัดประสบการณ์ด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณค่าที่ จำเป็นต่อชีวิต ซึ่งได้แก่ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสื่อสารทั้งด้านการพูดและการเขียน ด้านการคิดคำนวณ ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้วยเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ตลอดจนมีความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ที่จะใช้ในการดำรงชีวิต ส่วนในด้านคุณค่านั้นหมายรวมถึงการมี จิตใจอันงดงาม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความมีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา การอนุรักษ์สืบสานเอกลักษณ์ของท้องถิ่น วัฒนธรรมอันดีงามของชาติ รวมทั้งพหุวิทยาการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันก็มีวิสัยทัศน์ที่ทันต่อสังคมอื่น และความก้าวหน้าในสังคมโลก วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีพัฒนาการ ทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม เหมาะสมกับวัย มีความรู้คุณธรรมที่จะ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุขบนพื้นฐานความเป็นไทยอย่างมีศักดิ์ศรี ภาคภูมิใจ สามารถพึ่งตนเอง มีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลพอที่รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก มีจิตสำนึกที่ ถูกต้องทางการเมือง การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความมุ่งมั่นที่จะสืบสานการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาของไทย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 15 – 16)

2.1 นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานรัฐจะต้องจัดให้ไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงให้ทุกคน อย่างมีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่ายด้วยหลักการของการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนและการใช้นวัตกรรมตลอดจนรูปแบบที่หลากหลายให้ สอดคล้องกับสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคลและความแตกต่างของท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 16)

2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาหลักสูตรให้กระจ่างเป็นการเตรียมการสอนที่ดี หลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่หลอมรวมหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ครูจำเป็นต้องศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมาย ของหลักสูตร (ชัยฤทธิ์ คีลาเดช. 2545 : 25 - 31) ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรแกนกลางที่จัดการศึกษาในระบบต่อเนื่อง 12 ปี แบ่งหลักสูตรออกเป็น 4 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี คือ ป.1-3 ป.4-6 ม.1-3 และ ม.4-6 ในแต่ละช่วงชั้นจัดให้มีสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อเนื่องกันตลอด 12 ปี

2. มีความเป็นเอกภาพ เป็นหลักสูตรแกนกลางสำหรับให้สถานศึกษานำไปจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลาย อย่างมีเอกภาพ โดยกำหนดให้

2.1 มีสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่บังคับให้ทุกคนต้องเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมสำหรับพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ตามความสามารถ ความถนัด และตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้ตามความเหมาะสม

2.2 มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มีการกำหนดมาตรฐานในระดับต่างๆ เพื่อเป็นเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้จัดทำในรายละเอียดสาระการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพของผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดมาตรฐานกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ดังนี้

3.1 กำหนดจุดหมายของหลักสูตรเป็นมาตรฐานหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพโดยรวมของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาที่ต้องใช้ประเมินตนเองเพื่อจัดทำรายงานประจำปี ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวปฏิบัติในการส่งเสริม กำกับ ติดตาม ดูแล ปรับปรุงในด้านคุณภาพ เพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

3.2 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระ เป็นข้อกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ผ่านการเรียนรู้ในกลุ่มสสาระนั้นๆ และยังใช้เป็นแนวทางในการทบทวน ตรวจสอบ กำกับติดตามคุณภาพของกลุ่มสาระของสถานศึกษาและเป็นหลักในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

3.3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนด้านต่างๆ ในแต่ละช่วง 3 ปี เพื่อสถานศึกษาสามารถใช้เป็นหลักในการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของผู้เรียน และใช้เป็นหลักในการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์จากการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย

3.4 ความเป็นสากล คือมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในเรื่องเทคโนโลยี สารสนเทศ ภาษาต่างประเทศ การจัดการสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคุณลักษณะที่จำเป็นในการอยู่สังคม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา การเสียสละ การเอื้อเฟื้อ โดยอยู่บนพื้นฐานของความพอดีระหว่างการเป็นผู้นำและผู้ตาม การทำงานเป็นทีมทำงานตามลำพัง การแข่งขัน การรู้จักพอ การร่วมมือกันเพื่อสังคม เพื่อวิทยาการสมัยใหม่ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การรับวัฒนธรรมต่างประเทศและการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย การฝึกฝนทักษะเฉพาะทางและการบูรณาการในลักษณะที่เป็นองค์รวม

4. มีความยืดหยุ่นหลากหลายและกระจายอำนาจ หลักสูตรกำหนดแต่เพียงโครงสร้างหลักคือกำหนดมาตรฐานสำหรับใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงตรวจสอบทั้งในองค์รวม (มาตรฐานหลักสูตร) มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดขอบข่ายสาระหลักกว้างๆ เพื่อกระจายอำนาจให้สถานศึกษาไปจัดทำรายละเอียดต่างๆ ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน

5. การวัดผลประเมินผล เน้นการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช่วิธีการวัดผล การเรียนรู้ที่หลากหลาย และประเมินควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เนื่องด้วยหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทำจริง คิดได้ และทำเป็น สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นตัวแทนบอกความสามารถ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เทียบเคียงว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ดังนั้นการวัดผล ประเมินผลการเรียนโดยใช่วิธีการสอบวัดผลอย่างเดียวดังที่เคยปฏิบัติกันมาคงไม่พอเพียง สำหรับการนำผลการวัดไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ต้องปรับปรุงวิธีการวัดผลด้วย โดยมุ่งเน้น การประเมินที่สามารถบ่งบอกถึงสภาพที่เป็นจริงของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีจุดเด่นอะไร จุดด้อยอะไร เพื่อจะได้หาวิธีแก้ไขหรือส่งเสริมได้เหมาะสมที่สุด

2.3 แนวคิดและหลักการของการมัธยมศึกษา

การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดให้กับเด็กวัย 12 - 17 ปี ที่เชื่อมต่อระหว่าง การศึกษาระดับประถมศึกษากับอุดมศึกษา เด็กในวัยนี้มีความสำคัญมากเนื่องจากกำลังเติบโต ทั้งร่างกาย และจิตใจ ควรได้รับการพัฒนาให้มีทั้งความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม มีความ รับผิดชอบ รู้จักสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อถึงวัยอันควร (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1) นอกจากนี้ยังควรได้รับการพัฒนาให้สามารถ แสดงออกและทำความเข้าใจกับสภาพความเป็นไปได้ของชีวิตที่แท้จริง และพัฒนาทัศนคติใน การคิดค้นนิสัย และสาระอันเกี่ยวกับสังคม ร่างกาย และสติปัญญา (Good. 1973 : 522)

2.4 ความสำคัญและหน้าที่ของการมัธยมศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2538 : 5) กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาว่ามี 2 ประการ คือ

1. ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรวัยรุ่นให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงมีส่วนในการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี เป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักรักษาสุขภาพของตนและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. ความสำคัญต่อการพัฒนาความมั่นคงทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่วางรากฐานทางความคิดและความประพฤติของวัยรุ่น ปลูกฝังคุณธรรมและความสำนึกในสิทธิหน้าที่พลเมืองดี สร้างความเป็นผู้มีวัฒนธรรม มีศีลธรรมให้สมกับที่พลเมืองดีของชาติ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นประชาชนที่มีบทบาททางการเมืองอย่างเต็มที่และถูกต้องในอนาคต ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ส่วนหน้าที่ของการมัธยมศึกษา เบนท์ โครเนนเบิร์ก และบอร์ดแมน (นุชนา รัตนศิริประภา. 2543 : 31 – 32 ; อ้างอิงจาก Bent Kronenberg & Boardman. 1987 : 41 - 42) ได้กล่าวไว้ดังนี้ คือ

1. หน้าที่พัฒนา (Development Function) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักและเข้าใจในตนเองมากยิ่งขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมอย่างเหมาะสม

2. หน้าที่ทางการปรับตัว (Adaptive Function) การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ ทำให้ผู้เรียนรู้จักคุ้นเคยและพยายามเข้าใจสิ่งแวดล้อมที่ตนอยู่

3. หน้าที่ทางบูรณาการ (Integrating Function) โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดเป็นแหล่งที่จะช่วยให้เกิดบูรณาการความคิดของผู้เรียนให้เป็นไปในทางเดียวกัน ปลูกฝังสิ่งที่เป็นลักษณะร่วม เช่น หน้าที่การเป็นพลเมือง ความสามัคคี ความรักชาติ ให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น อ่านหนังสือเล่มเดียวกัน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เหมือนกันอันจะช่วยให้เกิดแนวความคิดเดียวกัน ทำให้ผู้เรียนคิดและปฏิบัติหน้าที่พลเมืองไปตามระบอบประชาธิปไตย เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกหรือแบ่งชั้นวรรณะ

4. หน้าที่ทางการจำแนกความแตกต่าง (Differentiating Function) หน้าที่ในการส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้มีความสำคัญพอๆ กับหน้าที่ทางการบูรณาการ ทั้งนี้เพราะการพยายามที่จะทำให้บุคคลเหมือนกันในบางเรื่อง คือ มีแนวความคิดที่ตรงกันในเรื่องการเมือง การปกครอง ในขณะที่เดียวกันต้องยอมรับว่า ควรต้องมีการพัฒนาความแตกต่างของแต่ละบุคคลไปพร้อมกัน จึงจะทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่สังคมอย่างมีระเบียบ ดังนั้น

โรงเรียนมัธยมศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเพื่อปลูกฝังความเป็นตัวของตัวเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคิดที่เป็นอิสระ

5. หน้าที่ทางการปลูกฝังประชาธิปไตย (Democratizing Function) โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นประชาธิปไตย ฝึกฝนอบรมวัยรุ่นให้รู้จักสิทธิหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนจัดกิจกรรมในหลักสูตรและเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยที่เหมาะสม เพื่อสร้างความเคารพในความเสมอภาคของผู้อื่น จัดความคิดการแบ่งชนชั้น และเพื่อดำรงไว้ซึ่งการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย

6. หน้าที่ในการเตรียมผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อในชั้นสูง (Preparation for Further Study) โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีหน้าที่ในการเตรียมผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อในชั้นสูงนี้ครอบคลุมถึงการศึกษาที่เน้นหนักทั้งวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาที่เป็นพื้นฐานอันเพียงพอแก่การศึกษาต่อไป เนื่องจากการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับที่เชื่อมต่อการศึกษาระดับประถมศึกษากับอุดมศึกษา

7. หน้าที่ทางสำรวจ (Exploration) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจัดการศึกษาในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่นรวมทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย จึงต้องมีความรับผิดชอบที่จะให้แนวทางแก่ผู้เรียนแต่ละคนในการสำรวจความสามารถและความสนใจของตนเอง โรงเรียนจะต้องพยายามวิเคราะห์หรือตัดสินใจความต้องการพิเศษของผู้เรียนแต่ละคนและแนะแนวทางให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา รวมความถึงการแนะแนวทางด้านการศึกษา การเลือกอาชีพและการเข้าสังคม ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีความสำคัญในการจัดการศึกษาที่ต้องมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสนองแก่เยาวชนให้มีความสามารถทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม ที่สังคมต้องการ มีทักษะการประกอบอาชีพพื้นฐานและการศึกษาต่อ ดำรงตนอยู่ได้ในสภาวะการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 8 - 9) ได้จัดแบ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับต่อจากระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถทางทักษะและคุณธรรมต่อจากระดับประถมศึกษา ให้ผู้เรียนค้นพบความต้องการความสนใจและความถนัดของตนเองทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตามควรแก่วัย

2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือให้เพียงพอแก่การประกอบการทำงานและอาชีพที่ตนถนัด ทั้งอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็นสำหรับการประกอบการทำงานและอาชีพ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีความสำคัญในการจัดการศึกษาที่ต้องมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสนองแก่เยาวชนให้มีความสามารถทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม ที่สังคมต้องการ มีทักษะการประกอบอาชีพพื้นฐานและการศึกษาต่อ ดำรงตนอยู่ได้ในสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างมีความสุข

2.5 แนวการสอนระดับมัธยมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

อัมพร ม้าคนอง (2544 : 48 - 57) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาว่า รัฐบาลเห็นความสำคัญในการให้ประชาชนได้รับการศึกษาระดับนี้ โดยการผลักดันให้มีข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในการจัดการศึกษาฟรีทั้งภาคบังคับ 9 ปี และการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ด้วยมุ่งหวังว่าให้ผู้เรียนที่อยู่ในระยะวัยรุ่นที่ได้รับการศึกษาระดับนี้จะสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์เพียงพอสำหรับการไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในการประกอบอาชีพ การศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข จึงถือว่าการศึกษาระดับมัศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อระบบการศึกษาไทย แต่สิ่งที่หวังไว้อย่างไม่เป็นไปตามคาดหวัง คือเด็กที่จบมัธยมศึกษาออกไปนั้น ยังไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนระดับอุดมศึกษาและการประกอบอาชีพที่จะนำไปปฏิบัติได้คือ การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการคิดของผู้เรียนมากกว่าการจดจำความรู้ในห้องเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการคิด และทำให้ต่อเนื่องจะช่วยให้นักเรียนมีพื้นฐานที่จะคิดถึงสถานการณ์ที่แปลกใหม่ หรือคิดแก้ปัญหาที่ไม่เคยพบมาก่อน และจะพัฒนาไปเป็นความคิดในระดับสูง ซึ่งทำให้สามารถสร้างความรู้ขึ้นได้เอง และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาควรได้รับการฝึกทักษะในการพึ่งตนเองในเรื่องการศึกษา แสวงหาความรู้ที่จำเป็นใช้ในการแก้ปัญหาสถานการณ์เฉพาะ การเรียนรู้สิ่งที่กำหนดให้ในหลักสูตรอาจไม่เพียงพอจะใช้แก้ปัญหาในอนาคต ผู้เรียนจึงต้องมีทักษะและความพร้อมอยู่เสมอในการที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการฝึกให้ผู้เรียนพึ่งตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฝึกให้นักเรียนค้นหาความรู้บางอย่างจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ฝึกการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อค้นหาข้อมูลที่ต้องการ ครูระดับมัธยมศึกษาควรสอนเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ได้เผชิญสถานการณ์ ประยุกต์ความรู้ หรือนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันให้มากกว่าที่เป็นอยู่ การจัดสาระความรู้ด้านต่างๆ ต้องผสมผสานให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน มีการฝึกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรู้ในวิชาต่างๆ ที่เรียน เป็นการขยายความคิดของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ไปในตัวนักเรียน และสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ตลาดแรงงานที่ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะออกไป อันเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ ได้นำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการทำงานหรือตลาดแรงงาน สถานศึกษา

ควรให้ความสำคัญกับสิ่งที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ จะได้พัฒนาประสิทธิภาพอย่างถูกวิธี

สำหรับผู้สอนต้องพัฒนาตนเองทั้งด้านเนื้อหาและด้านการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ความรู้ที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันอาจไม่เพียงพอที่จะนำไปสอนให้เด็กได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง ต้องศึกษาเนื้อหาวิชาใหม่ให้ลึกกว่าที่มีในหลักสูตร เพื่อจะได้ภาพที่ชัดเจนมีความมั่นใจในเวลาสอน มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ในศาสตร์สาขาอื่นมาใช้ประโยชน์ในการสอนของตน มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามเปิดประเด็นอภิปราย แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ฝึกทักษะกระบวนการคิดและการจัดการ

ด้านการพัฒนาผู้เรียน ให้ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนจึงควรได้รับประสบการณ์การเรียนรู้แบบแปลกใหม่ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การอภิปราย การเรียนรู้โดยค้นพบจากการทดลอง จากประสบการณ์จริงจากการฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ควรได้รับการฝึกทักษะในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น และต้องฝึกตนเองอย่างสม่ำเสมอทั้งในด้านวิชาการ ความรู้ทั่วไป มีนิสัยรักที่จะเรียนรู้รับรู้ข่าวสารการเปลี่ยนแปลงในสังคม รู้ทันเหตุการณ์บ้านเมือง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 14) การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่กำหนดเป็นกฎหมาย มีสาระสำคัญที่จะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันเพื่อให้ การนำสาระนั้นไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อปฏิรูปการศึกษา ทำให้ครูต้องเปลี่ยนแปลงปรับปรุงและพัฒนาบทบาททั้งในด้านของเนื้อหาสาระที่จะสอนและในด้านกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์. 2544 : คำนำ)

3.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถือเป็นหัวใจของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นภารกิจที่มีกฎหมายรองรับ ครูอาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องถือปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ไม่ใช่ นโยบายหรือแผนงานที่ใครจะทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ หรือเปลี่ยนแปลงได้ตามใจชอบของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเหมือนอดีตที่ผ่านมา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 6) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ การสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจของครูที่กระจำจรัสในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนให้เป็นรูปธรรม

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีนักจิตวิทยา นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2539 : 1) ได้ให้ความหมายว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กรมสามัญศึกษา (2540 : 20) ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดประสบการณ์ โดยมีกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการคิดค้น สร้าง และสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

ทิตินา แคมมณี (2542 : 5) ได้ให้ความหมายว่า เป็นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (Center of attention) สำคัญในการเรียนรู้ โดยดูจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความกระตือรือร้น ตั้งตัวตั้งใจ จดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่ทำ

ธนุ ฤทธิกุล (2542 : 42) ให้ความหมายว่า กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ครูผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ โดยการเตรียมการด้านเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนเป็นผู้คอยสอดส่อง สำรวจในขณะที่ผู้เรียนกำลังฝึก และให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองและเกิดพัฒนาการดีขึ้น

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 11) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ทั้งทางด้าน ร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลสิ่งแวดล้อม การฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานที่สำคัญ การสรุปความรู้ด้วยตนเองและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

ชนาธิป พรกุล (2544 : 7) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติเกิดความเข้าใจ และนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขกายและใจ

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544 : 142) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ แนวการจัดการเรียนการสอนที่จัดให้สอดคล้องกับกับความสนใจ ความสามารถและความถนัด เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนเน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ ใช้แหล่งความรู้และวิธีสอนอย่างหลากหลาย สามารถพัฒนาปัญญาอย่าง

มากมาย สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียน

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง; วชิรินทร์ เสถียรยานนท์; และวัชนีย์ เชาวดำรงค์ (2545 : 65) ได้สังเคราะห์ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากแนวคิดของ นักการศึกษาและสถาบันทางการศึกษาและให้ความหมายว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ ทำกิจกรรม และปฏิบัติจริง จนสามารถค้นพบข้อความรู้ และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

จากแนวความคิดของนักจิตวิทยา นักการศึกษา และนักวิชาการสามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึง กระบวนการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนและสอดคล้องกับการดำรงชีวิต เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเน้นการบูรณาการความรู้ฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานที่สำคัญ ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการเรียน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขกายและใจ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

3.2 แนวคิดปรัชญาการศึกษา นักจิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2540 : 25) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแนวคิดมาจากปรัชญาการศึกษา จากแนวคิดความเชื่อของนักจิตวิทยาการเรียนรู้ต่างๆ และมีทฤษฎีการเรียนรู้หลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง และแนวคิดจากปรัชญาการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้คือ

1. ปรัชญาการศึกษา แยกออกเป็น

1.1 ปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progresivism) ซึ่งมองว่าการศึกษาจะต้องเน้นการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญา สิ่งที่เราเรียนควรสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ให้ผู้เรียนเรียนตามความต้องการ ความถนัดความสามารถของแต่ละบุคคล และสังคมของผู้เรียน สิ่งที่เราเรียนควรส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน หน้าที่ครูต้องเตรียม แนะนำ ให้คำปรึกษาสนับสนุนผู้เรียนให้ค้นพบความจริงของตนเอง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ลงมือปฏิบัติ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.2 ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) มีจุดมุ่งหมายว่าให้การศึกษาเป็นสิ่งที่มุ่งปรับปรุง พัฒนา และสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดี และเหมาะสมกว่าเดิม ครูต้องเป็นผู้บุกเบิก นักแก้ปัญหา สนใจและใฝ่รู้เรื่องสังคมและปัญหาสังคมอย่างจริงจัง มีทักษะรวบรวมสรุป วิเคราะห์ปัญหาสังคม ชี้แนะ เห็นประโยชน์ของสังคม ปลุกฝังให้ผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของสังคม ฝึกฝนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการต่างๆที่จะทำความเข้าใจและแก้ปัญหาสังคมตามแนวทางประชาธิปไตย

1.3 ปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) มีความเห็นว่ามมนุษย์เราควรมีสติหรือโอกาสที่จะเลือกเรียนสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของตัวเองมากกว่าจะให้ใครมาป้อนหรือมอบให้ เป้าหมายของการศึกษาคือ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาให้คนมีอิสระภาพ มีความรับผิดชอบในสิ่งที่จะเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจด้วยตนเอง ครูเพียงกระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้และการรับผิดชอบหน้าที่

1.4 ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education) เป็นปรัชญาที่อาศัยหลักไตรสิกขาในพุทธศาสนา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องราวของชีวิตและปรากฏการณ์ต่างๆ โดยเชื่อว่ามนุษย์มีกิเลส เป็นผู้สร้างปัญหา มนุษย์สามารถขจัดกิเลสได้เอง เรียนรู้ด้วยตนเองในการแก้ปัญหาด้วยการประยุกต์หลักอริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาใช้ในการเรียนการสอน

2. แนวคิดทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ มีอิทธิพลสำคัญต่อนักการศึกษาและครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ และยุทธศาสตร์การเรียนการสอนสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

2.1 แนวความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism or S.R.Associationism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเชื่อมโยง ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง การแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่มากขึ้นหากได้รับการเสริมแรง เบอร์พัส เฟรดเดริก สกินเนอร์ (Burphus Frederic Skinner) ผู้ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ทางจิตวิทยาที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้นำหลักการแนวคิดที่ว่าบทเรียนสำเร็จรูปจะเป็นสิ่งเสริมแรงให้นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมตอบสนองที่ดีในการเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถทำงานได้ตามลำพัง รู้สึกเป็นอิสระ รู้จักพึ่งตนเองและมีความเชื่อมั่นตนเองมากขึ้น

2.2 แนวความคิดของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) นักจิตวิทยากลุ่มนี้สนใจเกี่ยวกับความคิดและการรับรู้ของคน เชื่อว่าทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพสมดุล ดังนั้นการที่เด็กได้มีโอกาสเรียนตามความต้องการและความสนใจของตนจะเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับเด็กมากกว่าการที่ครูหรือผู้อื่นเป็นผู้บอกให้ เจโรเม เอส บรูเนอร์ (Jerome S.Bruner) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ที่ได้ให้ความสนใจอย่างมากเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Discovery ที่นำลักษณะธรรมชาติของคนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นการใช้โครงสร้างที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถหาคำตอบที่ต้องการได้ ในการเรียนการสอนถ้าครู

ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นโครงสร้างของสิ่งที่จะเรียนจะช่วยให้จำสิ่งที่เรียนได้ดี สามารถทำความเข้าใจหลักเกณฑ์ต่างๆ อันจะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อีกมากมาย

2.3 แนวคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้จะคำนึงถึงความเป็นคนของคน มองธรรมชาติของมนุษย์ว่าเกิดมาพร้อมกับความดีที่ติดตัวมาแต่กำเนิด มีอิสระที่จะนำตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์และทำประโยชน์ต่อสังคมได้ ในการเรียนการสอนควรให้เด็กได้มีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) โดยควรฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีความชื่นชมหรือเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน และให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ คาร์ล อาร์ โรเจอร์ (Carl R. Roger) เป็นผู้คิดค้นและใช้คำว่าเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-centered) เป็นครั้งแรก เชื่อว่าถ้าผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมเต็มที่ต่อการเรียนรู้ของตน ผู้เรียนแต่ละคนมีคุณค่าสมควรได้รับการเชื่อถือไว้วางใจ แนวทางนี้จึงเป็นแนวทางที่จะผลักดันผู้เรียนไปสู่การบรรลุศักยภาพของตน โดยส่งเสริมความคิดของผู้เรียนและอำนวยความสะดวกให้ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีแนวคิดสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพอประมวลได้ดังนี้

3.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้แนวใหม่ ที่ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน โดยมีหลัก 3 ประการ ประการแรกการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ มิใช่เป็นการซึมซับหรือบันทึกข้อมูลที่รับเข้ามาเป็นส่วนๆ ประการที่สอง การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการสร้างความรู้ใหม่ ประการที่สาม สถานการณ์ของการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญของการสร้างความรู้

3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ ดร.ไพเราะ ทิพย์ทัศน์ คิดค้นขึ้นในปี พ.ศ.2533 และต่อมา ดร.สมณฑา พรหมบุญ ได้ปรับปรุงให้มีความเหมาะสมโดยมีสาระสำคัญคือ

1) การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ คือการเพิ่มพูนปัญญาอันเป็นชุมพลของความคิดสร้างสรรค์ เป็นการยกระดับศักยภาพให้สูงขึ้น

ปัญญาเกิดจากความคิดที่แยบคาย ความคิดแยบคายเกิดจากความรู้พื้นฐานและการลงมือปฏิบัติ การปฏิบัติต้องมีการฝึกทักษะพื้นฐาน โดยผู้ฝึกจะต้องรู้คุณค่าที่แท้จริงและมีทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องที่ฝึก มีองค์ประกอบ คือ ความรู้พื้นฐาน ทักษะพื้นฐาน ความคิดแยบคาย การแสดงออกหลากหลาย คุณค่าและทัศนคติที่แท้จริง

2) การพัฒนาปัญญา มิใช่กระบวนการที่มีขั้นตอนที่ตายตัว แต่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเป็นวงจร ที่ย้อนกลับไปมาได้ แต่ครั้งที่ลูกศรย้อนกลับไปจุดใด ระดับความสามารถของจุดนั้นจะเพิ่มสูงขึ้น

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีแนวคิดจากปรัชญาการศึกษาจากนักจิตวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้สามารถสรุปได้ว่า จุดเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือเน้นการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญา สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการ ความถนัดความสามารถของแต่ละบุคคล ค้นพบความจริงของตนเอง หน้าที่ครูต้องเตรียม คอยชี้แนะ ให้คำปรึกษาสนับสนุน ครูเพียงกระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้การรับผิดชอบหน้าที่ของผู้เรียน การเรียนรู้เป็นกระบวนการสิ่งที่เรียนต้องมีความรู้พื้นฐาน ทักษะพื้นฐาน จัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยให้ลงมือปฏิบัติ ให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ปลุกฝังผู้เรียนตระหนักในคุณค่าของสังคม มีทักษะสรุปวิเคราะห์ปัญหาใช้เทคนิคแก้ปัญหาสังคมตามแนวทางประชาธิปไตย และสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดียิ่งขึ้น

3.3 หลักการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิตินา แคมมณี (2542 : 14 – 15) ได้คิดโมเดลทางคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบประสาน 5 แนวคิดหลัก มีดังนี้

1. แนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism)
2. แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่ม และการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)
3. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)
5. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

แนวคิดหลักทั้ง 5 ของ CIPPA Model ใช้บนพื้นฐานทฤษฎีสำคัญ 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์ (Human Development)
2. ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)

CIPPA Model นำไปเป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดังนี้

C มาจากคำว่า Construct ซึ่งหมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิด Constructivism กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะมีความเข้าใจ และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเองนี้ เป็นกิจกรรมที่ยั่วให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I มาจากคำว่า Interaction ซึ่งหมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรม การเรียนรู้ที่ดี จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึงกระบวนการต่างๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม

กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญาด้วย

P มาจากคำว่า Physical Participation ซึ่งหมายถึงการให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกายด้วยทำกิจกรรมในลักษณะต่างๆ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางร่างกาย

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้นั้นช่วยให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียน ช่วยผู้เรียนให้เรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ กิจกรรมของการเรียนรู้ที่มีแต่เพียงการสอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจ โดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้เท่ากับช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545 : 9 - 21) ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

1. การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งนับเป็นสิ่งดี แต่ครูต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของธรรมชาติวิชาและวัย นักเรียนในวัยมัธยมศึกษา อายุ 13-18 ปี เป็นวัยที่ชอบกิจกรรมที่ท้าทาย ชอบแสดงออกเพื่อสร้างจุดเด่นให้แก่ตนเอง เป็นวัยที่สามารถคิดเชิงนามธรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบ ถ้าได้รับการพัฒนาส่งเสริมถูกวิธีตั้งแต่วัยเด็ก จะเป็นเยาวชนไทยที่มีประสิทธิภาพ คิดเป็นระบบ มีเหตุผล มีจินตนาการ เคารพกฎหมายกติกาของสังคม ผู้เรียนในวัยนี้ควรควรมุ่งเน้นจัดกิจกรรมในระดับที่พึ่งตนเอง หรือเป็นที่พึ่งของคนอื่นมากกว่าการที่สอนให้ผู้เรียนพึ่งผู้อื่นตลอดเวลา จนขาดความมั่นใจ

2. ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ทุกสิ่ง ขึ้นอยู่กับสมอง ครูควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสมองของมนุษย์ว่า สมองมนุษย์ประกอบด้วยเซลล์ประมาณหนึ่งแสนล้านเซลล์ มนุษย์ต้องอาศัยสมองและระบบประสาทสัมผัสพื้นฐานของการรับรู้คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและทุกอย่างรอบตัว การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูคือมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยเชื่อมโยงให้ครบถ้วนทั้งสมอง การได้ลงมือทำหรือการได้สัมผัสเอาใจใส่ในการเรียนรู้หรือปฏิบัติ มีความสุขที่ได้เรียนรู้ และร่างกายแข็งแรง สุขภาพจิตดี

3. ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถทางสติปัญญาอย่างหลากหลาย ไฮเวิร์ด กานอร์ พบว่ามนุษย์มีความสามารถอย่างหลากหลาย มีสติปัญญาหลายด้าน ขึ้นอยู่กับพันธุกรรม และการเลี้ยงดูที่เหมาะสมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน บางครั้งสภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียนอาจเป็นสิ่งที่ทำลายปัญญาด้านต่างๆของผู้เรียนโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ การที่ผู้เรียนมีความโดดเด่นในสติปัญญาแต่ละด้านแตกต่างกัน ส่งผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงจำเป็นที่ครูควรรู้เพื่อจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนและรูปแบบการเรียนรู้ตามปัญญาด้านต่างๆ ให้ได้มากที่สุด ได้แก่

3.1 ผู้เรียนที่มีอัจฉริยะทางภาษา (Linguistic Learner) มีลักษณะเฉพาะที่เด่นชัด คือ เป็นคนชอบการอ่าน เขียน เล่าเรื่อง มีความจำดี จดจำรายละเอียดของสิ่งต่างๆ ได้ดี แนวทางการสอนของครูจึงควรเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพูด ได้รับฟัง ได้แสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามในชั้นเรียน

3.2 ผู้เรียนที่มีอัจฉริยะทางคณิตศาสตร์และเหตุผล (Logical and Mathematical Learner) มีลักษณะชอบการทดลองการค้นคว้า การคิด มักจะตั้งคำถามบ่อย ชี้สงสัย ชอบเรียนวิชาคำนวณ ชอบการแก้ปัญหาที่ท้าทาย แนวทางการสอนของครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีใช้กระบวนการคิดมากๆ เช่น ให้จัดหมวดหมู่ แยกประเภท หารูปแบบ หาความสัมพันธ์

3.3 ผู้เรียนที่มีอัจฉริยะทางด้านมิติสัมพันธ์และการรับรู้ในองค์รวม (Spatial Learner) มีลักษณะชอบการสร้างรูป ออกแบบ มีความคิดแปลกแตกต่างจากคนอื่น มีจินตนาการ ดูแผนภูมิ แผนที่เก่ง แนวทางการสอนของครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอิสระ ใช้จินตนาการด้วยการวาดภาพ หรือระบายสีตามชอบใจ

3.4 ผู้เรียนที่มีอัจฉริยะทางดนตรี (Musical Learner) มีลักษณะชอบการร้องเพลง ฟังเพลง เล่นดนตรี บางครั้งเวลาอ่านหนังสือยังฟังเพลงไปด้วย สามารถแยกแยะเสียงทำนองได้ดี แนวทางการสอนของครูควรมีการนำดนตรี หรือเพลงที่เหมาะสมมาใช้ในการประกอบบทเรียน เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน การสรุปบทเรียน ขณะที่นักเรียนทำงาน ซึ่งพบว่าดนตรีช่วยเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ได้ และยังช่วยทำให้เกิดสุนทรีภาพทางด้านดนตรีอีกด้วย

3.5 ผู้เรียนที่มีอัจฉริยะทางด้านใช้กล้ามเนื้อ (Bodily Kinesesthetic Learner) มีลักษณะชอบกิจกรรมที่ประเภทที่เคลื่อนไหวร่างกาย ชอบลุกจากที่นั่งบ่อย ใช้ภาษากายได้ดี ชอบการสัมผัส ชอบเรียนวิชาพลศึกษา กีฬา นาฏศิลป์ ได้ดี แนวทางการสอนของครูควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมในชั้นเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย ได้สัมผัสตรงเช่น งานฝีมือ งานประดิษฐ์โดยใช้อวัยวะต่างๆของร่างกาย

3.6 ผู้เรียนที่มีอัจฉริยะทางด้านความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Environmental Learner) มีลักษณะชอบธรรมชาติ สามารถเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวได้ดี มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม แนวทางการสอนของครูควรจะให้เรียนรู้ได้ดีโดยใช้ห้องเรียนธรรมชาติ หรือการทำโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ครูจึงควรจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติรอบตัวตามวาระและโอกาสที่ควร เช่น การพาไปศึกษาธรรมชาติ ป่า ภูเขา ทะเลสาบ ใกล้โรงเรียนหรือต่างจังหวัด

3.7 ผู้เรียนที่มีอัจฉริยะด้านมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (Interpersonal Learner) ชอบการพบปะสังสรรค์ มีเพื่อนมาก มีภาวะผู้นำ เข้าใจผู้อื่น สื่อสารเก่ง จะรับข้อพิพาทได้ดี มักจะถูกเลือกจากเพื่อนให้เป็นผู้นำกลุ่ม แนวทางการสอนของครูควรฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม

ได้มีโอกาสนำไปใช้ ฝึกการมีประชาธิปไตยในการทำงาน ฝึกการเสียสละ ทำให้เข้าใจผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และได้ฝึกการจัดการกับอารมณ์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์

3.8 ผู้เรียนที่มีอัจฉริยะทางการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Learner) มีลักษณะชอบทำงานคนเดียวและทำได้ดีจะสนใจติดตามเฉพาะสิ่งที่ตนเองสนใจเป็นพิเศษเท่านั้น มีความเข้าใจในความต้องการของตนเอง รู้จักการใช้สัญชาตญาณ รู้จักจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง แนวทางการสอนของครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานเดี่ยวๆ ตามลำพังบ้าง การที่ผู้เรียนมีศักยภาพแตกต่างกัน หลากหลายทางปัญญา การเรียนการสอนที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดจะต้องค้นพบให้ได้ว่าผู้เรียนมีความโดดเด่นเป็นพิเศษในด้านใดจะได้ส่งเสริมให้พัฒนาจนเต็มศักยภาพด้านนั้น ด้านใดมีน้อยจนเป็นข้อบกพร่องครูจะได้จัดกิจกรรมเสริมให้

4. เน้นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ คือถิ่นที่อยู่บริเวณ บ่อเกิด แห่งที่ หรือศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ โดยครูพึงกระทำได้ คือ

- 4.1 เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน
- 4.2 จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจและเสริมการเรียนรู้
- 4.3 เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลจะได้ข้อมูลว่าผู้เรียนมีความสามารถแสวงหาความรู้หรือไม่
- 4.4 จัดกิจกรรมและสถานการณ์ในแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิด และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- 4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยให้งานไปหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตจริง
- 4.6 ฝึกผู้เรียนประเมินพัฒนาและปรับปรุงตนเองด้านการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้
- 4.7 จัดให้นักเรียนเสนอผลงานที่สร้างความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้
- 4.8 รวบรวมรายชื่อและรายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้มากที่สุดและเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน

5. การประเมินผลเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง และประเมินควบคู่ไปกับการเรียนการสอน การปฏิรูปการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม การเรียนการสอนจึงไม่ควรแยกจากกัน ต้องมีการสังเกตกระบวนการทำงาน ตรวจสอบงาน ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะบางประการอันเป็นผลจากการเรียนรู้ เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่กรณีที่เกิดข้อบกพร่อง หรือสามารถพัฒนาให้ดีที่สุด

6. การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อมุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน การวิจัยมาจากภาษาอังกฤษว่า Research แปลว่าค้นคว้าหาความจริงอะไรที่เป็นเหตุให้นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จในเรื่องที่สอน เมื่อค้นพบสาเหตุแล้วต้องค้นหาวิธีการแก้ไขที่เป็นรูปธรรม เรียกกันว่า สร้างนวัตกรรมทางการเรียนขึ้นมา

จากแนวคิดหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสรุปได้ว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมทางสติปัญญา ทางสังคม ลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์มีส่วนร่วมทางสังคมกับบุคคลและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

3.4 แนวทางพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้วิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติจริงด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน้อย จึงเสนอแนวทางกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 12 ขั้นตอน (สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 6 - 12) ดังนี้

1. ขั้นศึกษาเนื้อหา ข้อมูล เริ่มด้วยการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถรวบรวมเนื้อหาข้อมูลได้ด้วยการรับรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ด้วยการฟัง อ่าน เขียน หรือศึกษาสภาพจริงตามธรรมชาติ สังเกตจากสถานการณ์ต่างๆ ศึกษาข้อมูลจากห้องสมุด หนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อต่างๆ หรือจากการนำเสนอของครู

2. ขั้นวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทั้งครูและนักเรียนนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มารวบรวม สังเคราะห์ โดยการจำแนกจัดกลุ่ม แบ่งหมวดหมู่ เนื้อหาและข้อมูล เรียงลำดับให้เห็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นจริง ใช้เกณฑ์หลากหลายในการจำแนกและสอดแทรกรูปแบบการคิดให้ผู้เรียนหัดคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีการสังเคราะห์ข้อมูลไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนก็จะได้โครงสร้างการคิด ครูต้องถามคำถามเก่งๆ ให้นักเรียนจัดข้อมูลเป็นรูปแบบต่างๆ ได้อย่างชำนาญ

3. ขั้นประเมิน ครูและผู้เรียนร่วมกันนำผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์แล้ว มาประเมินด้วยเกณฑ์ที่หลากหลายให้สอดคล้องกับเนื้อหาข้อมูลที่วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นกลุ่มหมวดหมู่แล้ว พิจารณาว่าข้อมูลกลุ่มใดจะนำไปใช้ได้ดีในเรื่องใดด้วยเหตุผลอะไร และที่ยังนำไปใช้ไม่ได้นั้นมีเหตุผลอะไร และนำไปใช้ได้ในเรื่องอื่นๆ อีกหรือไม่ เป็นการฝึกการประเมินโดยใช้หลักเหตุผลและประเมินขีดความสามารถของตนด้วย นอกจากการประเมินเหตุผลต้องสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนคำนึงถึงประโยชน์และคุณค่าที่จะนำไปใช้ในสังคมด้วย

4. **ขั้นสร้างทางเลือก** นำข้อมูลที่ประเมินมาพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนว่าทางเลือกของข้อมูลที่จัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่นั้นนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้กี่วิธี มีกี่แนวทางในแต่ละวิธี แต่ละแนวทางเป็นอย่างไร วิธีใดหรือแนวทางใดดีที่สุด ทำไม่ถึงคิดว่าวิธีหรือแนวทางที่เลือกนั้นดีที่สุด

5. **ขั้นตัดสินใจ** ผู้เรียนตัดสินใจเลือกแนวทางวิธีที่ดีที่สุดของตนแล้วนำไปวางแผนการปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนอาจจะตัดสินใจเลือกวิธีหรือแนวทางที่แตกต่างกันก็ได้ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตนเองให้มากที่สุด

6. **ขั้นวางแผน** ผู้สอนควรแนะนำให้คำปรึกษาในการวางแผนสู่การปฏิบัติ ให้ผู้เรียนคิดหาขั้นตอนว่าควรทำอะไร เวลาใด คิดวางแผนเป็นระบบ กำหนดเป้าหมายการทำงานให้ได้ ทุกขั้นตอนของการวางแผนต้องคำนึงถึงคุณค่าประโยชน์และประสิทธิภาพ

7. **ขั้นลงมือปฏิบัติ** ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ถ้ามีปัญหาลงมือปฏิบัติขั้นตอนใดให้บันทึกไว้พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคนั้น ถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ควรให้ผู้เรียนคิดวางแผนในการทำงานใหม่จนกว่าการปฏิบัติจะได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนด

8. **ขั้นสร้างองค์ความรู้** เมื่อผู้เรียนลงมือปฏิบัติจนได้ผลงานตามเป้าหมายหรือได้ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเอง ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจลึกซึ้งถึงกระบวนการ วิธีการและแนวทางต่างๆในการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ได้ตลอดชีวิต พร้อมทั้งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข จะเป็นคนที่รู้ทันต่อเหตุการณ์ สามารถคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

9. **ขั้นการวัดและประเมินผลตามเกณฑ์คุณภาพการเรียนรู้ (Rubrics)** ผู้สอนตั้งเกณฑ์คุณภาพ ได้โดยแบ่งเป็นด้านความรู้ ด้านทักษะและด้านค่านิยมดังต่อไปนี้

	1	2	3	4
ด้านความรู้ K Knowledge	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างต่ำ	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างกลาง- ต่ำ	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างกลาง – สูง	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างสูง
ด้านทักษะ P Process	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างต่ำ	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างกลาง-ต่ำ	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างกลาง – สูง	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างสูง
ด้านค่านิยม A Attitude	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างต่ำ	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างกลาง- ต่ำ	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างกลาง – สูง	คำอธิบาย คุณภาพ อย่างสูง

ผู้สอนนำผลงานหรือองค์ความรู้ของผู้เรียนมาวัดตามเกณฑ์คุณภาพการเรียนรู้ ครูต้องรู้จักประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง การประเมินตามเกณฑ์คุณภาพการเรียนรู้ สามารถประเมินระดับคุณภาพผู้เรียนได้ 3 ด้าน ได้แก่

ด้านความรู้ จะบอกได้ว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดตั้งแต่ต้นจนจบอยู่ในระดับใด

ด้านทักษะ จะสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างคล่องแคล่วเพียงใด สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้คล่องหรือไม่ มีทักษะอยู่ในระดับใด

ด้านค่านิยม สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีความตระหนัก ความรับผิดชอบ มีความชื่นชมในผลงานที่เกิดขึ้น และผลงานนำไปสู่ประโยชน์ของสังคมระดับใด

10. **ชั้นจัดทำแฟ้มสะสมงาน (PORTFOLIO)** ผู้เรียนเลือกผลงานที่ดีที่ตนเองภาคภูมิใจมาจัดเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานของแต่ละคน ผู้สอนมองเห็นระดับคุณภาพของผู้เรียนได้ในแต่ละคน สามารถวางแผนเพิ่มพูนระดับคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น อาจจะใช้วิธีการทำวิจัยในชั้นเรียนก็ได้ และผู้เรียนสามารถนำแฟ้มสะสมงานไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือประกอบในการพิจารณาสมัครทำงานก็ได้

11. **ชั้นครูนำผลงานไปใช้ในการเลื่อนตำแหน่งหรือพิจารณาความดีความชอบ** โดยผู้สอนแต่ละคนจัดทำแฟ้มสะสมงานของตนเอง บันทึกขั้นตอนการปฏิบัติการสอนตามแนวทางดังกล่าว เมื่อนำผลงานของนักเรียนมาประเมินแล้ว ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านคุณภาพแค่ไหน โดยผู้บริหารกำหนดเกณฑ์ไว้ ครูผู้สอนจะหันมาสนใจการสอนเพิ่มมากขึ้น เพราะต้องการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนเองที่จะนำไปเลื่อนตำแหน่งได้หรือประกอบในการพิจารณาความดีความชอบได้อีกด้วย

12. **ชั้นรายงานคุณภาพประจำปีของโรงเรียน** โรงเรียนสามารถนำผลของการประเมินคุณภาพผู้เรียนจัดทำเป็นรายงานคุณภาพประจำปีของโรงเรียนได้เลย เพราะโรงเรียนต้องทำการประเมินภายใน และต้องรายงานประจำปีอยู่แล้ว

หลักการสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามความแตกต่างกันของสติปัญญา ต้องพัฒนาให้เต็มศักยภาพโดยจัดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีการประเมินผลการเรียนรู้โดยการประเมินตามสภาพจริงของกระบวนการเรียนรู้ และใช้กระบวนการวิจัยแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนให้ดีที่สุด

3.5 บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (กรมสามัญศึกษา. 2542ก : 13) เมื่อแนวโน้มของการเรียนการสอน

เปลี่ยนไป บทบาทของผู้เรียนสำคัญและเด่นชัดขึ้น บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องปรับเปลี่ยนจากเดิม จากบทบาทที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะผู้บอกเล่าความรู้ทั้งมวลแก่ผู้เรียนมาเป็นบทบาทในการสนับสนุนเสริมสร้างมวลประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ดีที่สุด ได้ผลที่สุด ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (ธนู ฤทธิกุล. 2542 : 44)

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 12) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้

1. บทบาทด้านการเตรียมการ ประกอบด้วย

1.1 เตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้ให้บริการเป็นแหล่งความรู้ (resource person) ซึ่งจะต้องให้คำอธิบายคำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้ ครูจะต้องมีภาระหนักเตรียมตนเองด้วยการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบรวมทั้งข้อมูลและประสบการณ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.2 การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามวลความรู้อีกต่อไป ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการวิชาต่างๆ และห้องพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งครูสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อหนังสืออุปกรณ์หรือสื่อต่างๆ ไว้สำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่กำหนดในกิจกรรม การเรียนหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

1.3 การจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทของครูก่อนทำการสอนทุกครั้งคือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญเนื้อหาข้อควรรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ได้และในการจัดทำแผนการสอน ครูต้องเตรียมการในสิ่งต่อไปนี้

1) เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้และการสร้างความรู้ โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ (manager) ที่กำหนดบทบาทในการเรียนรู้ และความรับผิดชอบให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

2) เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ใด เพื่อให้กิจกรรมการเรียนดังกล่าว

บรรลุผลแล้วจัดเตรียมให้พร้อม บทบาทของครูตรงนี้จึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผล

3) เตรียมการวัดและประเมินผล เป็นบทบาทในการเตรียมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะ (Skill) โดยการเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

2. บทบาทด้านการดำเนินการ ครูผู้สอนต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอนซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

2.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูพยายามจัดการเรียนการสอนที่ยืดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ ส่งเสริมผู้เรียนให้ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใดๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน รวมทั้งจดจำได้นาน

2.2 ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่ม โดยให้ยืดอกกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่มได้พูดคุยปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และจะปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมกับผู้อื่นได้

2.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม และกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัดจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

1) ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะๆ มีความเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

2) มีประเด็นท้าทายช่วยให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3) ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

4) ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และความเป็นจริงของผู้เรียน

2.4 เน้นกระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

2.5 เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

3. บทบาทด้านการประเมินผล

ในบทบาทด้านการประเมินผลนั้น ครูต้องตรวจสอบว่าการจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนจะถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเน้นจากสภาพจริง จากการปฏิบัติ และจากแฟ้มสะสมงาน ซึ่งในการวัดและประเมินผลนอกจากครูจะเป็น ผู้วัดผลแล้ว ผู้เรียนควรเข้ามามีบทบาทในการประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

ชนาธิป พรกุล (2544 : 6) ได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

1. ขั้นก่อนสอน ทำการวางแผน เตรียมการ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้
2. ขั้นสอน ทำหน้าที่ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) จัดการ แนะนำ สังเกต ช่วยเหลือ เสริมแรง และให้ข้อมูลย้อนกลับ
3. ขั้นหลังสอน ทำหน้าที่ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อใช้ในการวางแผนการสอนต่อไป หรือตัดสินคุณภาพของผู้เรียน กรมสามัญ (2545 : 37)

กรมสามัญศึกษา (2545 : 18) กล่าวว่า ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. วางแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่รับผิดชอบ และจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนจากผู้ออกความรู้ เป็นผู้จัดการความรู้ คอยแนะนำ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้
3. ช่วยพัฒนาผู้เรียน เติมความรู้ของผู้เรียนให้สมบูรณ์
4. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข ให้ความรัก ความมั่นคง อิสภาพ และการยอมรับให้ข้อมูลป้อนกลับ
5. จัดทรัพยากรทางการเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้
6. รู้จักและเข้าใจผู้เรียน ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้
7. มีความรู้ลึกซึ้งในสิ่งที่สอน รักการสอน
8. มียุทธศาสตร์การสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
9. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้
10. พัฒนาตนเองไปเป็นมืออาชีพด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
11. ปฏิบัติตนเป็นต้นแบบที่ดีทั้งด้านความประพฤติและการเรียนรู้

สรุปบทบาทการจัดการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้จัดการ วางแผนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ครูมีหน้าที่คอยกระตุ้นช่วยเหลือ ติดตาม ทบทวน ตรวจสอบ ประเมินผู้เรียนให้ครบทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ เจตคติ และชิ้นผลงาน และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียน

3.6 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 64) ได้กล่าวว่าตามสาระข้อกำหนดในมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้สถานศึกษาจัดดำเนินการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนจากเดิมเป็นการวัดความรู้และความจำทางด้านเนื้อหา มาเป็นการประเมินซึ่งมุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยต้องวัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และทักษะการแสดงออกทุกด้าน และประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งนี้สามารถประเมินระหว่างการเรียนรู้และการสอนและประเมินสรุปรวม มีขั้นตอนในการประเมินดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการประเมิน
2. พิจารณาขอบเขต เกณฑ์ วิธีการ และสิ่งที่จะประเมิน อันได้แก่ ประเมินพัฒนาการด้านศิลปะและดนตรี คณิตศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์ พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการของบุคลิกภาพ ขอบเขตของการประเมิน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะ ความรู้สึก และคุณลักษณะ
3. พิจารณากำหนดองค์ประกอบและผู้ประเมินว่ามีใครบ้างที่จะเป็นผู้ประเมิน เช่น นักเรียนประเมินตนเอง เพื่อนนักเรียน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน
4. เลือกใช้เทคนิคและเครื่องมือในการประเมินให้หลากหลาย ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเกณฑ์ในการประเมิน เช่น การทดสอบ การสัมภาษณ์ การบันทึกพฤติกรรม แบบสำรวจความคิดเห็น บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แฟ้มสะสมงาน
5. กำหนดเวลาและสถานที่ที่จะประเมิน เช่น ประเมินระหว่างนักเรียนทำกิจกรรม ระหว่างการทำงานกลุ่มหรือโครงการ วันใดวันหนึ่งของสัปดาห์ เหตุการณ์ หรืองานพิเศษ
6. วิเคราะห์ผลและการจัดการข้อมูลการประเมิน ได้แก่ รายการกระบวนการ แฟ้มสะสมงาน การบันทึกข้อมูล

7. สรุปผลการประเมิน เพื่อพัฒนา ปรับปรุงข้อบกพร่องการเรียนรู้และพัฒนาตัวผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ในกรณีที่เป็นการประเมินสรุปรวมเพื่อพิจารณาตัดสินการเลื่อนชั้น โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดให้ นำผลการประเมินระหว่างเรียนมาประกอบการพิจารณาด้วย

การวัดผลและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถสรุปได้ว่า ให้วัดผลจากการพัฒนาการของผู้เรียน ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบความรู้ไปในกระบวนการเรียนการสอน ปรับเปลี่ยนจากวิธีการแบบเดิมซึ่งวัดความรู้และความจำทางด้านเนื้อหาเป็นการประเมินตามสภาพจริง ทั้งนี้สามารถประเมินระหว่างการเรียนการสอน และประเมินสรุปรวม วัดและประเมินให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งในส่วนของกระบวนการและผลงาน ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึก และทักษะการแสดงออกทุกด้านและประเมินด้วยเครื่องมือและเทคนิควิธีที่หลากหลายซึ่งเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

4. สมรรถภาพในการสอน

ครูเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การนำแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ปฏิบัติกันอย่างจริงจังและประสบความสำเร็จ โดยให้ครูผู้สอนได้รับการส่งเสริมพัฒนาให้มีสมรรถภาพด้านความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ดี (วิจิตร อาวะกุล. 2540 : 29) และการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ผู้เรียนจะมีคุณภาพได้ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีจัดการเรียนการสอนจากเดิมโดยยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นหลัก ไปเป็นการเรียนการสอนโดยที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างกระบวนการคิด และต้องลดเนื้อหาข้อมูลที่ครูให้นักเรียนจำลง ครูและผู้เรียนต้องร่วมกันคิดหาวิธีการสร้างกระบวนการคิดที่นำไปสู่ความรู้ที่ลึกซึ้งขึ้นให้ได้จริง (สำนักงานติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : คำนำ)

✖ 4.1 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครู

ความหมาย คุณลักษณะ และสมรรถภาพในการสอนของครู มีทั้งนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาหลายท่านทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงและให้ความหมายของสมรรถภาพดังนี้

สมรรถภาพ เป็นคำมาจากภาษาอังกฤษ Competency แปลว่า ความสามารถ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2531 : 785) และกู๊ด (Good. 1973 : 121) ให้ความหมายสมรรถภาพว่า หมายถึง ทักษะ ความคิดรวบยอด และเจตคติที่ต้องมีในการทำงานทุกประเภท และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้พื้นฐานไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริงๆ ได้

สมรรถภาพของครู ดอดล์ (Dodl. 1973 : 194) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง เจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมของครูที่จะเอื้ออำนวยต่อความเจริญงอกงามของนักเรียนทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และสื่อนั้น มีชั้นมาก (2527 : 17) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถภาพของครู หมายถึง ความรู้ ความสามารถของครู ที่กระทำเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งสมเกียรติ กอบัวแก้ว (2535 : 12) สรุปอ้างอิงเช่นกันว่า สมรรถภาพของครู หมายถึง พฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ทักษะ ทศนคติของครูที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย และสมชัย เคนจตุรัส (2540 : 9) ได้สรุปจากแหล่งอ้างอิงทั้งในและต่างประเทศ และให้ความหมายของ สมรรถภาพครูว่า หมายถึง ความรู้ ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทักษะ เจตคติในวิชาชีพครู เพื่อนำมาปฏิบัติหน้าที่ครูให้มีประสิทธิภาพ และสุพจน์ เต็มแย้ม (2541 : 12) กล่าวสรุปจากแหล่งอ้างอิงทั้งในและต่างประเทศว่า สมรรถภาพของครู เป็นความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถของครูในการสอนหรือแสดงพฤติกรรมที่จะเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคมและร่างกาย

สมรรถภาพในการสอน หมายถึง ความสามารถของครูในด้านวิชาชีพที่เกี่ยวกับการเขียน จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การใช้คำถาม เทคนิคการสอน การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ (จงกล งามเนียม. 2535 : 7) และวาสนา กิรติจำเริญ (2543 : 10) ได้สรุปอ้างอิงในทำนองเดียวกันว่า สมรรถภาพในการสอน หมายถึง ความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพครู ทักษะ มโนทัศน์ เจตคติ ที่ต้องมีในการเป็นครู ความสามารถในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม การใช้คำถาม เทคนิคการสอน การวัดและประเมินผล การแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

จากแนวคิดนักการศึกษา นักวิจัย สามารถสรุปได้ว่าสมรรถภาพในการสอน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติต่อวิชาชีพครู พฤติกรรมของครูที่ต้องมีในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การวัดและประเมินผล การแก้ไขปัญหาเพื่อที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ หรือเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อความเจริญงอกงามของนักเรียนในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

4.2 สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สมรรถภาพของครูโดยเฉพาะการสอน เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูทุกคน เพราะหน้าที่หลักของครูทุกระดับคือ การจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา สมรรถภาพด้านการสอนจึงเป็นสมรรถภาพที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญมาก สมบูรณ์ ดันยะ (2524 : 49) ซึ่งสอดคล้องกับที่ ฮุสตัน(Houston) และ

โฮเวิร์ด (Howard) (วาสนา กิรติจำเริญ. 2543 : 8; อ้างอิงจาก Houston และ Howard. 1976 : 3495 - 3509) กล่าวว่า ครูที่มีสมรรถภาพในการสอนต้องมีทักษะต่างๆ ดังนี้

1. สามารถกำหนดจุดประสงค์ในการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนได้
2. รู้จักผสมผสานการสอนและทักษะในการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนด
3. สามารถสนองตอบความต้องการในด้านอารมณ์ สังคม ร่างกาย และสติปัญญาของนักเรียนได้

4. สามารถใช้คู่มือการสอนและทักษะในการสอนตามจุดประสงค์ที่กำหนด
5. สามารถจัดรูปแบบของการสื่อความหมายในห้องเรียน และยอมรับคุณค่าของการสื่อความหมาย

6. สามารถใช้แหล่งวิทยาการได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถใช้และสร้างอุปกรณ์การสอนตามจุดประสงค์ของการเรียนได้

6. สามารถใช้วิธีการประเมินผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. สามารถนำผลที่เกิดจากการสอนมาปรับปรุงการเรียนการสอนใหม่ได้
8. มีความสามารถในด้านวิชาการเพียงพอที่จะสอน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (2531 : 17) กล่าวว่าสรุปว่า องค์ประกอบหลักของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ

1. พิจารณาวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร แล้วจึงกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและลักษณะของผู้เรียน

2. วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ และลักษณะของผู้เรียน

3. วางแผนกำหนดสื่อที่ใช้การเรียนการสอน เพื่อเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. วางแผนการประเมินผลการเรียนการสอน

5. เขียนแผนการสอนอย่างคร่าวๆ หรือโดยละเอียด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

ทิศนา ขัมมณี (2542 : 24 - 25) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการสอน

- 1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ

- 1.2 ศึกษาหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

- 1.3 วางแผนการสอน

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

- 2) วิเคราะห์เนื้อหาหาความคิดรวบยอดและกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน

- 3) ออกแบบกิจกรรมเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลัก CIPPA หรืออื่นๆ
- 4) กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมสื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน
- 6) ติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือโสตทัศนวัสดุต่างๆ และศึกษาหาความรู้
- 7) เตรียมเอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่างๆที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน
- 8) จัดห้องเรียน หรือสถานที่ในลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 9) เตรียมเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้

2. การสอน

- 2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
- 2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับแผนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง ดังนี้
 - 1) ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
 - 2) ยำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3) ให้คำแนะนำและข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น
 - 4) สังเกต บันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้ร่วมเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม
 - 5) กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่
 - 6) ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม
 - 7) ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

จันทรทัย สุพัฒนานนท์ (2545 : 35 - 42) ได้กล่าวสรุปว่า ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาควรมีลักษณะดังนี้

1. ด้านวิชาการ จะต้องรอบรู้ในอาชีพของตนอย่างเชี่ยวชาญไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร หลักการศึกษา นโยบายการศึกษา แผนและโครงการ เนื้อหา ปรัชญาการศึกษา ความรู้ทางวิชาการทั่วไป การวัดผลประเมินผล พัฒนาการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ มีการพัฒนาตนเอง โดยการใฝ่รู้และหมั่นศึกษาหาความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนวิทยฐานะของตนเองอย่างสม่ำเสมอ
2. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ต้องขยัน มีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ มีความเป็นกลาง มีความพยายาม มีความอดทน ตระหนักในหน้าที่ของครูที่ดี มีความมุ่งมั่นในผลงาน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ปฏิบัติตามกฎระเบียบ มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความศรัทธาใน

อาชีพครู สามารถปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รู้จักเสียสละและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

3. ด้านการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ ครูยุคปฏิรูปจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการพัฒนาตนเองในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาให้เหมาะสมแก่ผู้เรียน โดยใช้การจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ สนองความถนัด ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมต่างๆ นั้นต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักการวิเคราะห์วิจารณ์ การแสวงหาความรู้อย่างมีกระบวนการ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ครูต้องรู้วิธีการนำทักษะต่างๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด สามารถนำวิธีการวัดผลประเมินผลที่ทันสมัยมาใช้ปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องทั้งของครูและของผู้เรียนได้

4. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องก้าวให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคไร้พรมแดน มั่นแสวงหาความรู้จากสื่อต่างๆ รู้จักใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ต้องเน้นให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้และทักษะในการใช้สื่อต่างๆ ที่ทันสมัยต่อการเรียนรู้ การค้นคว้าข้อมูล การแสวงหาและการใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาตนเองให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ทั้งต่อตนเอง และต่อส่วนรวมในสังคม การศึกษาในยุคปฏิรูปเน้นการศึกษาตลอดชีวิต ทุกคนต้องเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีใช้ในการจัดการศึกษา เช่น โครงการศึกษาระบบทางไกลผ่านดาวเทียม การเข้าเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครือข่ายข้อมูลกลุ่มโรงเรียนทั่วโลก โดยเฉพาะการเข้าสู่โครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย เพื่อความก้าวหน้าทางด้านการจัดการศึกษายุคไร้พรมแดนของโลกปัจจุบัน

5. ด้านคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากครูจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนศิษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครูต้องมีคุณธรรมความดีประจำตน มีเมตตา กรุณา มีความยุติธรรม มีวินัย ขยัน อดทน ประหยัด มีความรักความศรัทธา ในอาชีพครู มีความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานและแสดงออกมาทางความคิด การพูด การกระทำ ความรับผิดชอบในหน้าที่เป็นอย่างดี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่เคารพของศิษย์ในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีที่สังคมต้องการ รวมถึงมีคุณธรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา รวมถึงความสนใจและใส่ใจในจริยธรรมหรือแนวทางความประพฤติที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวศิษย์ อันได้แก่ ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ในการสั่งสอนให้ศิษย์ยึดเป็นแนวทางประพฤติตนให้เป็นคนดีของครอบครัว ของสังคมต่อไป

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2545 : 22 - 24) กล่าวว่า การที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมุ่งสู่การยกระดับคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติพุทธศักราช 2542 นั้น ครูคือบุคคลสำคัญที่สุดที่จะทำให้ความมุ่งหวังสำเร็จผลได้ด้วยการดำเนินการดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเน้นความสำคัญทั้งกระบวนการ การเรียนรู้ของผู้เรียน ความรู้ คุณธรรมและต้องบูรณาการในเรื่องต่างๆ ให้เหมาะสมกับระดับ การศึกษา ดังนี้

1.1 จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถือว่าผู้เรียนทุกคน นั้น สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

1.2 จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการ ดังนี้

- 1) ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาเอื้ออาทรต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
- 2) มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญและแก้ปัญหา ด้วยการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
- 3) จัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ให้คิดเป็น คิดชอบ ทำได้และทำเป็น รวมทั้งรักการอ่าน ใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต
- 4) ส่งเสริมกิจกรรมเป็นกลุ่ม มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตและส่งเสริมส่วนดีปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
- 5) มีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ มีการสอดแทรกด้านคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่พึงงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- 6) จัดบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งวิทยาการต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน
- 7) ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองบุคคลในชุมชน เพื่อจะได้ร่วมกัน ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

1.3 ด้านความรู้และทักษะ ครูจะต้องเตรียมกิจกรรม เนื้อหาสาระ สื่อ และ เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงให้มากที่สุด พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยการทำวิจัย

1.4 เน้นการประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมของผู้เรียนและทำการประเมินพฤติกรรม และพัฒนาผู้เรียนสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยใช้ตัวบ่งชี้ของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตรวจสอบได้ดังนี้

- 1) นักเรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม
- 2) นักเรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง
- 3) นักเรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม

4) นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์ได้ แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล

5) นักเรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเอง และกลุ่มด้วยช่วยกัน

6) นักเรียนได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง

7) นักเรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข

8) นักเรียนฝึกตนเองให้มีวินัย รับผิดชอบในการเรียนและการทำงาน

9) นักเรียนฝึกประเมินผลงาน ฝึกประเมินปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น
บุญเลี้ยง ทุมทอง (2545 : 72 – 76) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนของครูมืออาชีพยุคปฏิรูปการศึกษาไว้ดังนี้

1. การเตรียมการสอน

1.1 ครูต้องเตรียมการศึกษาวិเคราะห์หลักสูตร จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ ศึกษาคำอธิบายรายวิชา แล้ววิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้พร้อมจำแนกเป็นด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และทักษะพิสัย

1.2 ศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนหรือในชุมชนว่าสามารถที่จะนำมาวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มากน้อยเพียงใด แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน อาจได้แก่ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสาธารณะ สถานฝึกอาชีพศูนย์กีฬาและนันทนาการ ปราชญ์ชาวบ้าน

1.3 จัดทำแผนการสอนมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน มีการวิเคราะห์เนื้อหา ความคิดรวบยอดของเรื่องที่จะสอน ให้สัมพันธ์กับพื้นฐานความรู้และความสนใจของผู้เรียน เลือกวิธีการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน นอกจากนี้ยังกำหนดวิธีการประเมินผลระหว่างเรียนและปลายภาคเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์โดยวิธีการที่หลากหลาย เตรียมความพร้อมในการสอน จัดการประสานงานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่วางแผนการสอนไว้ ดังนั้นครูต้องเลือกวิธีวัดและประเมินผล จัดเตรียมเครื่องมือให้พร้อม

2. การจัดการเรียนการสอน

2.1 ต้องสร้างบรรยากาศในการเรียน โดยอาจใช้สื่อประเภทต่างๆ ที่มีในห้อง

2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยนำนักเรียนวิเคราะห์ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่ามีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของเขาอย่างไร วางแผนอย่างไรจึงจะไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นหรือให้ปัญหาเกิดขึ้นน้อยที่สุด

2.3 จัดการเรียนรู้การสอนตามแผนการสอน คอยอำนวยความสะดวกให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

3. ด้านการวัดผลและประเมินผล

3.1 ดำเนินการประเมินผลระหว่างภาคเรียน (Formative Evaluation) เลือกวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและเน้นประเมินตามสภาพจริง มีเครื่องมือที่เชื่อถือได้

3.2 ให้ประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดในแผนการสอน ให้มีการประเมินสาระความรู้ ทักษะ เน้นพัฒนาการและคุณธรรมจริยธรรมตามที่กำหนดในแผนการสอน โดยเครื่องมืออาจจะประกอบด้วยแบบทดสอบ แบบประเมินพฤติกรรม แบบรายงานตนเอง

3.3 ต้องรายงานผลการเรียนรู้ให้ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) มีความโปร่งใส

จากทัศนะต่างๆ ที่นักวิชาการและนักการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูในการเรียนการสอนตามที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ใช้เป็นแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ สรุปเป็นสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ 1) สมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้น 2) สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา 3) สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4) สมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล

4. 1 สมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2531 : 15) กล่าวถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพว่า เป็นการนำข้อมูลจากการศึกษาเนื้อหาวิชาและการวินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าในการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการระบุถึงคุณลักษณะการเรียนรู้และความสามารถที่ผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว โดยคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์ร่วมของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้วัตถุประสงค์การเรียนการสอนมีลักษณะเป็นความมุ่งหวังที่สูงหรือต่ำเกินไปสำหรับผู้เรียนกลุ่มนั้นๆ และเพื่อให้วัตถุประสงค์การเรียนการสอนเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชา และอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดไว้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 13) ได้กล่าวถึงสมรรถภาพของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า ก่อนทำการเรียนการสอนครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูกำหนดหน้าที่ตนเองคล้ายผู้จัดการ มีการกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ ความรับผิดชอบให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละคนเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 13 - 15) มีการกำหนดบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ว่าก่อนสอนต้องศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ ศึกษาหาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน ออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดเตรียมสื่อวัสดุการเรียนการสอน เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียนติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือโสตทัศน วัสดุต่างๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม รวมถึงเตรียมเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ จัดห้องเรียนหรือสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การจัดโต๊ะ เก้าอี้ในลักษณะต่างๆ

ชัยฤทธิ์ คีลาเดช (2545 : 32 - 38) ได้กล่าวถึงการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึงข้อความที่ระบุถึงความรู้ ความคิดรวบยอด ทักษะ หรือคุณลักษณะที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ต้องมีความชัดเจนพอที่จะให้ผู้สอนและผู้เรียนเห็นจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วเข้าใจตรงกันว่าจะให้ผู้เรียนรู้อะไร ปฏิบัติอะไร หรือเกิดนิสัยอะไร เมื่อสิ้นสุดการสอนแต่ละครั้ง มีความสำคัญคือช่วยให้ครูได้สอนตรงตามหลักสูตร เพราะจุดประสงค์การเรียนรู้เกิดจากการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ใช้วิเคราะห์จากมาตรฐานช่วงชั้น และผลการเรียนรู้ ช่วยให้การวางแผนการสอนได้ดี ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีเป้าหมายชัดเจน ใช้เป็นแนวทางในการวัดผลประเมินผลด้วย ดังนั้นลักษณะจุดประสงค์การเรียนรู้จึงต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่คาดหวังว่าจะเกิดแก่ผู้เรียน เมื่อผู้เรียนแสดงออกสามารถสังเกตได้ วัดได้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ควรมี 3 องค์ประกอบ คือ

1. สถานการณ์หรือเงื่อนไข หมายถึง สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การจัดการ หรือเรียกโดยรวมว่า ปัจจัย ที่เราจัดให้มีขึ้นก่อนสอน ทั้งผู้เรียนและผู้สอนควรรู้อย่างจะเตรียมอะไร สำหรับการเรียนครั้งหนึ่งๆ สำหรับผู้สอนก็คือการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน

2. พฤติกรรม เป็นสิ่งที่เราคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง จึงควรมีความชัดเจน วัดได้ สังเกตได้ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกที่เป็นรูปธรรม และที่สำคัญที่สุดก็คือนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชา วัย และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

3. เกณฑ์ หมายถึงระดับความมากน้อยของพฤติกรรมที่ผู้เรียนกระทำได้ จุดประสงค์ใดที่เป็นพื้นฐานสำคัญของจุดประสงค์อื่นๆ จุดประสงค์นั้นๆ ควรกำหนดระดับพฤติกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติไว้ค่อนข้างสูง มิเช่นนั้นจะมีพื้นฐานไม่เพียงพอที่จะไปเรียนเรื่องอื่นได้ จุดประสงค์ใดเป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับงานอันตราย เสี่ยงภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งของตนเองและผู้อื่น เช่น งานเกี่ยวกับการแพทย์ เครื่องยนต์กลไก ควรกำหนดระดับของพฤติกรรมที่ให้ผู้เรียนควร

ปฏิบัติไว้สูง จุดประสงค์ใดที่เป็นเรื่องทั่วไปไม่มีความสำคัญมากนัก มักจะกำหนดระดับพฤติกรรมไว้ที่กลางๆ กรณีที่มุ่งฝึกความเป็นเลิศเฉพาะด้านให้แก่ผู้เรียนบางกลุ่ม อาจกำหนดระดับพฤติกรรมสูงกว่าทั่วๆ ไป เช่นเกณฑ์สำหรับนักกีฬาเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานในการเล่นกีฬา อาจกำหนดให้สูงกว่าผู้เรียนทั่วๆ ไปได้ การกำหนดเกณฑ์ไว้อย่างถูกต้องจะช่วยทำให้การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยที่ผู้สอนพึงตระหนักว่าจุดประสงค์ใดที่กำหนดเกณฑ์ไว้สูงก็ต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนจนชำนาญ คอยหมั่นทบทวนตรวจสอบหาข้อบกพร่องและปรับปรุงจนคล่องแคล่ว เรียกว่าเกิดทักษะขึ้นอย่างพอเพียง จุดประสงค์ใดที่มีความสำคัญน้อยกว่าก็อาจฝึกฝนแต่พอสมควร นอกจากการกำหนดสถานการณ์ พฤติกรรม และเกณฑ์แล้วในการกำหนดจุดประสงค์อาจเพิ่มวิธีการลงไปเพื่อให้เกิดความชัดเจนของพฤติกรรมเข้าไปอีก อย่างไรก็ตามจุดประสงค์การเรียนรู้บางชนิดหรือบางเนื้อหาที่ไม่สามารถเขียนให้ครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ส่วนสำคัญต้องมีก็คือพฤติกรรมหรือวิธีการแสดงพฤติกรรม ถ้าสามารถเขียนให้ครบถ้วนได้ก็ควรจะเขียน

แนวทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามหลักสูตรปัจจุบันอย่างง่าย ๆ ดังนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสาระที่ต้องการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยศึกษาจากคำอธิบายรายวิชา ซึ่งคำอธิบายรายวิชาจะมีการกำหนดแนวทางอย่างกว้าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน และมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ

1) ส่วนแรกนั้นเรียกว่า กิจกรรมหลัก เป็นข้อความที่เสนอวิธีการหรือแนวทาง สำหรับให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดหมาย มักจะใช้คำขึ้นต้นว่า ศึกษา สำรวจ ทดลอง ฝึกปฏิบัติ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นต้น

2) ส่วนที่สองเรียกว่า ขอบข่ายเนื้อหาหลัก เป็นข้อความที่ระบุถึงความรู้ และประสบการณ์ที่ต้องจัดให้เรียน มักกำหนดเป็นหัวข้อเรื่องกว้างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่จะเรียนจริงให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น

3) ส่วนที่สามเรียกว่า จุดประสงค์ทั่วไป เป็นข้อความที่ระบุถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการให้ผู้เรียนไปถึง คือมีคุณลักษณะตามที่แต่ละวิชาต้องการซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์จากกิจกรรมและเนื้อหาที่กำหนดไว้ ในคำอธิบายรายวิชามักจะเขียนกว้างๆ และครอบคลุมคุณลักษณะทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม เจตคติและค่านิยม

2. ศึกษาเนื้อหา (รายละเอียดขอบข่ายสาระการเรียนรู้) กิจกรรมหลัก ซึ่งมักกำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชาอยู่แล้ว เขียนเป็นสาระสำคัญจากเนื้อหาและกิจกรรมหลัก

3. เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาในรูปจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนี้แหละเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้สอนจะสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลได้อย่างสะดวกและสอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งบางที่เราก็เรียกว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ว่า จุดประสงค์ปลายทาง อย่างไรก็ตามจุดประสงค์การ

เรียนรู้ทั่วไปก็จัดว่าเป็นจุดประสงค์ปลายทางด้วยเช่นกันเพียงแค่เป็นจุดใหญ่ที่กล่าวถึงภาพรวม โดยทั่วไปของผู้เรียน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้มีใช้เรื่องยุ่งยากสำหรับครูผู้สอน ข้อยุ่งยากที่มักพบบ่อยๆ คือ การเปลี่ยนพฤติกรรมทั่วไปที่วัดและสังเกตยากซึ่งปรากฏอยู่ในจุดประสงค์ทั่วไปให้เป็นพฤติกรรมที่วัดได้ สังเกตได้ เป็นพฤติกรรมหลักที่เป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่เมื่อผู้เรียนแสดงออกมาเมื่อไรก็เป็นสิ่งบ่งชี้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ต้องการแล้ว

โดยสรุปสมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นพฤติกรรมที่ครูกำหนดหน้าที่ตนเองคล้ายผู้จัดการแสดงออกถึงความสามารถในการกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ ระบุถึงคุณลักษณะการเรียนรู้ความรับผิดชอบของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมโดยคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาวิชา และวัตถุประสงค์ร่วมของหลักสูตร ตามความต้องการ ความสามารถ และความสนใจที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนแต่ละคนหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนดไว้

4.2 สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา

การกำหนดเนื้อหา คือการกำหนดรายละเอียดของเรื่องที่ใช้จัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง ซึ่งเนื้อหาอาจประกอบด้วยทฤษฎี หลักการ วิธีการ และแนวปฏิบัติการเขียนเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้ง จะต้องศึกษาหาความรู้จากเอกสาร ตำราเรียน หนังสือ คู่มือครู เอกสารประกอบการสอน แหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อจะนำมาพิจารณาใช้ประกอบให้เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนทั้งในด้านความยากง่ายและความถูกต้องเหมาะสมกับกระบวนการในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง (สำลี รัชสุทธิ; และคนอื่นๆ. 2544 : 72)

ชัยฤทธิ์ คีลาเดช (2545 : 102) ได้กล่าวถึง เนื้อหาสาระว่า เป็นรายละเอียดของเรื่องที่ใช้สอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ อาจเป็นทฤษฎี หลักการ วิธีการ และแนวปฏิบัติก็ได้ ผู้สอนศึกษาหาความรู้ได้จากหนังสือ ตำราเรียน คู่มือครู และเอกสารอื่นๆ จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จากเว็บไซต์ทางการศึกษา แล้วคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน กรณีที่มีเนื้อหารายละเอียดมากควรรวบรวมจัดทำเป็นเอกสารประกอบการเรียน จัดเป็นเล่ม หากต้องการฝึกทักษะปฏิบัติ อบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรม ควรเพิ่มเติมหัวข้อเนื้อหาการฝึกทักษะ ด้านคุณธรรมด้วยเพื่อป้องกันการหลงลืมของผู้สอนที่มุ่งเน้นแต่เนื้อหาและความรู้มากเกินไป

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง; วัชรินทร์ เสถียรยานน; และวัชณีย์ เชาวดำรงค์ (2545 : 65) กล่าวถึงการกำหนดเนื้อหาในการเรียนการสอนว่า เนื้อหาเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ผู้สอนเห็นภาพของสิ่งที่จะต้องสอนโดยรวม อาจประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ วิธีการ ขั้นตอน หรือแนวปฏิบัติ การระบุเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนมีแนวการเขียนดังนี้

1. เขียนให้สอดคล้องกับสาระสำคัญและจุดประสงค์
2. กำหนดเนื้อหาของการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับระยะเวลา และความสามารของนักเรียน
3. เขียนเนื้อหาแบบย่อ โดยสรุปเป็นหัวข้อ หรือเป็นประเด็น หากมีเนื้อหามาก ให้ทำเป็นใบความรู้
4. เขียนเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามลำดับ หากแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้ควร แบ่งเพื่อความชัดเจน

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545 : 47) ได้กล่าวว่า การสร้างเนื้อหาวิชาทำได้จาก การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ แหล่งความรู้ต่างๆ เนื้อหาวิชาที่ดีต้องมีความถูกต้อง ทันสมัย เป็นปัจจุบัน มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย หรือระดับชั้นของผู้เรียน

โดยสรุปสมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา คือการกำหนดรายละเอียดของเรื่อง ที่ใช้สอนซึ่งต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็น ทฤษฎี หลักการ วิธีการ และ แนวปฏิบัติได้ ผู้สอนศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แล้วคัดเลือกเนื้อหาที่ดีถูกต้อง ทันสมัย มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน กรณีที่มีเนื้อหารายละเอียดมากควร รวบรวมจัดทำเป็น ใบความรู้ เอกสารประกอบการเรียน จัดเป็นเล่ม หากต้องการฝึกทักษะปฏิบัติ ควรเพิ่มเติมหัวข้อเนื้อหาการฝึกทักษะ และคุณธรรมด้วย

4.3 สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2531 : 15) กล่าวถึงการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าต้องเหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา ลักษณะผู้เรียนและให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์ ดังนั้นผู้สอนควรจะรู้จักกิจกรรมการสอนและวิธีสอนแบบต่างๆ รู้จักข้อดี ข้อเสีย และพยายามศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนแบบใหม่ๆ อยู่เสมอ เพราะในการสอนแต่ละ ครั้งนั้นอาจจะมีจุดประสงค์หลายจุดประสงค์ ซึ่งอาจจะเป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติในเรื่องต่างๆ ผู้สอนจะใช้ กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเดียวกันไม่ได้ตลอดไป กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กันทั่วไป ได้แก่ การบรรยาย การอภิปราย การทดลอง การแก้ปัญหา การแสดงบทบาทสมมติ การ ตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบ การรายงานหน้าชั้น การเล่นเกม การสาธิต การแสดงละคร การทำ แบบฝึกหัด ฯลฯ ในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญกับ การเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการแก้ปัญหา และเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยเลือกใช้ให้ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ลักษณะของผู้เรียน และจุดประสงค์การเรียนการสอน การกำหนด กิจกรรมการเรียนการสอนยังรวมไปถึง การเลือกใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังต้องเตรียมการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนให้เป็นกันเอง น่าสนใจ โดยขึ้นกับเทคนิคและทักษะของผู้สอน

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2543 : 13 - 15) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบผลสำเร็จไม่ได้ หากครูและผู้เรียนไม่เปลี่ยนบทบาทของตน โดยที่ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้วางแผนขั้นตอน ทั้งเนื้อหาและวิธีการแก่ผู้เรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจที่จะเข้าไปร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ มีการปรับแผนให้เหมาะกับนักเรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริงดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งบันทึกปัญหา ข้อขัดข้องต่างๆ และเหตุการณ์ที่จะที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะทำกิจกรรม ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น เพื่อที่จะปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อมูลเนื้อหา ข้อเสนอแนะ และความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสมให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

สาลี รักสุทธี และคนอื่นๆ (2544 : 74) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ สภาพการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นเพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย หรือจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่างๆ จึงเป็นความสามารถและทักษะของครูในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขั้นตอนนี้มีความสำคัญมาก เพราะจุดประสงค์จะกำหนดไว้ดีเพียงใด หากการจัดกิจกรรมไม่ดี ไม่เป็นรูปธรรม ผู้เรียนไม่ได้ปฏิบัติจริงการเรียนรู้อาจไม่เป็นไปตามเป้าหมายก็ได้ ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีคือ

1. เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา คือ กิจกรรมจะต้องสร้างเสริมพฤติกรรมและทักษะที่มุ่งเน้นทุกด้านตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ต้องสร้างโมโนทัศน์ในสาระการเรียนรู้หรือเนื้อหาที่กำหนดอย่างชัดเจนครบถ้วนสมบูรณ์ประสานสอดคล้องกัน

2. เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การให้โอกาสผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การให้ผู้เรียนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการเรียนการสอนจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่น มีความพร้อมที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญในกระบวนการเรียน ย่อมจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และอยากร่วมกิจกรรมตามมา กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นดังนี้

- 1) เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากเอกสารตำรา หนังสือ หรือแหล่งความรู้ต่างๆ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักนำเสนอและรู้จักแสดงออกในทางสร้างสรรค์ เข้าใจวิธีแก้ปัญหา ตลอดจนรู้จักสร้างและพัฒนางานของตนเอง

3) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ และใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่มอย่างมีความสุข รู้จักการเรียนรู้จากคนอื่นเห็นคุณค่าของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความคิดและประสบการณ์ในลักษณะอย่างกว้างขวาง

4) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และปฏิบัติอย่างเป็นทักษะกระบวนการ มีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก จากใกล้ไปไกล จากหยาบไปละเอียด ทุกขั้นตอนเป็นไปอย่างมีกระบวนการที่ลึกซึ้ง

5) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลงานในลักษณะประจักษ์จริง เป็นรูปธรรม เป็นชิ้นงานที่สามารถจัดเก็บ สอบวัดด้วยผลงานเป็นชิ้นๆ ได้

6) เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง สามารถให้ผู้เรียนรู้ผลย้อนกลับจากกระบวนการได้ทันที และส่งเสริมให้บุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อน ผู้ปกครอง เขามีส่วนร่วมในการสะท้อนกระบวนการด้วย

7) เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้นำผลิตผลจากการเรียนรู้ ไปใช้ประโยชน์จริง ความรู้หรือมวลประสบการณ์นั้น จะต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความเป็นไปในวิถีชีวิตจริงของผู้เรียนมากที่สุด

3. เป็นกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการต่างๆ ในการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ตลอดจนภาคปฏิบัติต่างๆ ส่งเสริมให้การใช้ทุกกระบวนการเพื่อให้เกิดความรู้ เกิดการเรียนรู้และเกิดเจตคติที่ดี เมื่อกระบวนการเรียนรู้จบลง ทักษะกระบวนการที่ควรปลูกฝังเป็นอย่างยิ่งก็คือทักษะที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในชีวิตจริง ฝึกทักษะให้สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

4. ฝึกกระบวนการที่สำคัญ เป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่เน้นกระบวนการ คือ การสอนที่ครูหลีกเลี่ยงการเป็นผู้บอกเล่าความรู้แก่เด็กโดยตรงแต่จัดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ธรรมชาติและวัยของผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาและสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชีวิตจริง ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์อย่างมีจุดหมายผ่านทางประสาทสัมผัสและช่องทางการสื่อสารต่างๆ เช่น ได้สังเกต อ่าน ฟัง คิดซักถาม ตอบคำถาม อภิปราย ทดลอง เขียนและลงมือปฏิบัติจริง ผลคือเกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดคุณสมบัติทางความรู้ ความคิด ทักษะ ความสามารถทางปฏิบัติ และลักษณะทางด้านจิตพิสัยต่างๆ เช่น เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความสนใจ ความพอใจ

5. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับธรรมชาติและวัยผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมที่ยากเกินกว่าวัยของผู้เรียนก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจการเรียนรู้ได้ กิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียนแล้ว ผู้เรียนก็จะเรียนอย่างมีความสุขและมีชีวิตชีวา

6. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในห้องเรียน โรงเรียนและชีวิตจริง ครูต้องมีหลักและวิธีการหรือความรู้ในการจัดบรรยากาศชั้นเรียนที่ดี คำนี้ถึงปัจจัยรอบด้านต้องมีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยาการชุมชนหรือแหล่งวิทยาการอื่นๆ เท่าที่จะหาได้มาเป็นตัวช่วยในการจัดกิจกรรม เพราะมีกิจกรรมหลายอย่างที่ครูต้องใช้ตัวช่วยจึงจะทำให้การเรียนรู้เป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สุวัฒนา อุทัยรัตน์ (2544 : 35 - 43) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะต้องเข้าใจสิ่งที่เน้นและให้ความสำคัญกับผู้เรียน เพื่อจะได้ปฏิบัติตนถูกต้องและมีศักยภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้เตรียม และวางแผนการสอนล่วงหน้า นำเนื้อหามาวิเคราะห์และพิจารณาว่าจะสามารถจัดกิจกรรมอย่างไรให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน จึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งสำคัญในการให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องใด ครูต้องมีความรู้เนื้อหาวิชาแม่นยำกว้างขวางในเรื่องต่างๆ เพื่อจะได้ทราบว่สิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นผิดหรือถูก เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำผู้เรียนได้อย่างถูกต้องว่าแหล่งความรู้เรื่องนั้นๆอยู่ที่ใด ข้อมูลที่ได้ถูกต้องหรือไม่

โดยสรุปสมรรถภาพด้านการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นพฤติกรรมที่ครูวางแผนการสอนล่วงหน้า นำเนื้อหามาวิเคราะห์ เตรียมทั้งเนื้อหาวิธีการแก่ผู้เรียน ศึกษาความรู้เนื้อหาวิชาให้แม่นยำ รู้กว้างในเรื่องต่างๆ เพื่อทราบว่ที่ผู้เรียนรู้ด้วยตนเองนั้นผิดหรือถูก แหล่งความรู้เรื่องนั้นๆ อยู่ที่ใด จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชา สอดคล้องกับจุดประสงค์ ลักษณะผู้เรียนแต่ละคนที่มีความสามารถแตกต่างกันและสถานการณ์ที่เป็นจริง ใช้วิธีสอนแบบใหม่ๆ และแบบต่างๆ รู้จักข้อดี ข้อเสีย กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ ดูแลอำนวยความสะดวก ขณะดำเนินกิจกรรมต่างๆ สังเกตและบันทึกข้อมูลพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน แก้ปัญหาให้ผู้เรียน ให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้คำแนะนำ ให้การเสริมแรง

4.4 สมรรถภาพด้านการวัดผลและประเมินผล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2531 : 16) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นการตัดสินใจจากข้อมูลการวัดพฤติกรรมว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนการสอนหรือไม่ หลังจากที่ได้ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ข้อมูลจากการประเมินผลเป็นข้อมูลป้อนกลับที่ใช้ในการปรับปรุงระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2539 : 39 - 78) กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลที่จัดว่าสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งมีลักษณะสำคัญของการประเมินตามสภาพจริง ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่กระทำไปพร้อมๆ กับกิจกรรมการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถทำได้ตลอดเวลากับทุกสถานการณ์ทั้งที่โรงเรียน บ้าน และชุมชน
2. เป็นการประเมินที่เน้นพฤติกรรม การแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงออกมาจริงๆ
3. เป็นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเด่นชัด พัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. เป็นการประเมินตนเองของผู้เรียน
5. ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ที่เป็นจริง
6. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย เก็บข้อมูลระหว่างกระบวนการปฏิบัติในทุกด้าน ที่โรงเรียน บ้าน และชุมชนอย่างต่อเนื่อง
7. เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถหลายๆ ด้านของผู้เรียน
8. เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์
9. ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก มีการชื่นชม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข
10. เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง

ลำลี รักสุทธิ; และคนอื่นๆ (2544 : 74) กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญบอกให้ทราบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นไปตามคาดหวังหรือไม่หลังการสอนสิ้นสุดลง แท้จริงแล้วการวัดและประเมินผลต้องทำตลอดกระบวนการเรียนโดยสอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งก่อนเรียน ขณะเรียนและหลังเรียน การวัดผล เป็นการสอบวัดว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ เจตคติตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่เมื่อสิ้นสุดการสอน โดยใช้เครื่องมือต่างๆ วัด การเลือกใช้เครื่องมือสอบวัดแต่ละชนิดต้องสอดคล้องกับจุดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ผลที่ได้จากการวัดเป็นเชิงปริมาณซึ่งมักเป็นคะแนน ร้อยละยังไม่สามารถตัดสินได้ว่าผู้เรียนมีคุณภาพจนกว่าจะมีการประเมินผล ส่วนการประเมินผลเป็นกระบวนการที่จะตัดสินว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไร เมื่อนำคะแนนที่ได้จากการสอบวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้การประเมินจะเป็นในลักษณะเชิงคุณภาพว่า สอบผ่านหรือไม่ผ่าน หรืออาจจัดระดับคุณภาพเป็นเกรด 4 3 2 1 0 โดยทั่วไปการประเมินมักใช้ 4 ชนิด คือ

- 1) การประเมินผลก่อนเรียนเป็นการประเมินตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนว่ามีความรู้ในเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด เพื่อผู้สอนจะได้จัดกิจกรรมถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความสามารถของผู้เรียน
- 2) การประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียน เป็นการประเมินระหว่างที่ยังมีการเรียนการสอนเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ โดยสอดแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียน

3) การประเมินผลเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง เป็นการประเมินหาข้อบกพร่องของผู้เรียนเฉพาะราย เพื่อครูจะหาจุดพัฒนาและแก้ปัญหาได้ถูกต้อง

4) การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละระยะ เช่นปลายภาค ปลายปี เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : ก - 45) กล่าวว่า การประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ก้าวหน้าสูงสุดเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขได้เต็มตามศักยภาพ การประเมินจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันไป การประเมินจึงไม่เป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกันทุกคน แต่มีรูปแบบที่เอื้ออำนวยและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและแสดงความรู้ ความสามารถ ความรู้สึกที่ผู้เรียนมีและพฤติกรรมปฏิบัติได้จริง ดังนั้นการประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยวิธีการประเมินดังต่อไปนี้

1. วิธีการประเมินจากการสื่อสารส่วนบุคคล ทำได้โดยรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยการถามตอบในชั้นเรียน การพบปะพูดคุยกับผู้เรียน การพูดคุยกับผู้อื่น การอภิปรายในชั้นเรียน การสอบปากเปล่า การอ่านบันทึกเหตุการณ์ของผู้เรียน การเขียนความเห็นในการตรวจการบ้านและแบบฝึกหัดประจำวัน

2. วิธีการประเมินจากการปฏิบัติ เป็นการประเมินจากงานที่ครูมอบหมายหรือกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเพื่อให้ได้ข้อมูลว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด งานและกิจกรรมที่จะประเมินจะกำหนดให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะของตนหลายๆ ด้าน แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้สำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยอาศัยดุลพินิจการตัดสินของครูจากเครื่องมือจำพวกแบบตรวจสอบรายการ แบบประเมินค่า หรือมาตรฐานประเมินค่า การประเมินจากสภาพจริงและการประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน

3. วิธีการประเมินจากแบบทดสอบ มักมี 4 ลักษณะ คือ ข้อสอบอัตนัย ข้อสอบตอบสั้นและเติมคำ ข้อสอบเลือกตอบหลายตัวเลือก ข้อสอบแบบถูกผิดและจับคู่

โดยสรุปสมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผลในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การวัดและประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) สามารถประเมินได้ตลอดเวลาในทุกสถานการณ์ ประเมินอย่างต่อเนื่องพร้อมๆ กับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีแตกต่างกันไป การประเมินไม่มีรูปแบบมาตรฐานแบบเดียวกันทุกคนแต่มีรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้บูรณาการและแสดงความรู้ ความรู้สึก ความสามารถหลายๆ ด้าน ที่ผู้เรียนมีและพฤติกรรมปฏิบัติได้จริง เน้นคุณภาพของผลงานที่ผู้เรียนสร้างขึ้น เน้นการวัดความสามารถในการคิดระดับสูง มีการเก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติ

ในทุกด้าน ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ประสิทธิภาพในการสอน

ประสิทธิภาพในการสอน เป็นความสามารถที่จำเป็นในการสอนของครู เมื่อครูได้รับการบรรจุเข้าทำงานในโรงเรียน ความรู้ความสามารถเดิมที่ได้รับหลังจากจบการศึกษาในระดับใดก็ตามอย่างเดียวยังไม่เพียงพอที่จะถูกนำมาใช้สอน หน่วยงานที่สังกัดจึงต้องแนะนำชี้แจง ฝึกอบรมให้ทดลองงาน เพื่อเพิ่มทักษะให้มีประสิทธิภาพในการสอน (บุหงา ลิมโกมุท. 2547 : 49; อ้างอิงจาก ประชา เจริญ. 2531 : 40 - 42) ประสิทธิภาพในการทำงานเกิดจากการเรียนรู้และการได้พัฒนาทักษะในการทำงานเพิ่มขึ้น ประสิทธิภาพการสอนที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันได้ (ชนิศา จรัสรักษ์. 2542 : 27) และจินดา ทับจีน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือพบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ ที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไปมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากกว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อยกว่า 5 ปี

จากงานวรรณกรรมที่ศึกษา ผู้วิจัยเชื่อว่าประสิทธิภาพในการสอนของครูเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของสมรรถภาพในการสอนของครู ครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนมากจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีกว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนน้อยกว่า

5.2 ขนาดโรงเรียน

โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่ประกอบด้วยนักเรียนและครู มีภารกิจของโรงเรียนที่มีบุคลากรในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียน ซึ่งผันแปรไปตามขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน (สมณฑา บัวเองทรัพย์. 2546 : 52) นักวิจัยทางการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับขนาดโรงเรียนมาก เพราะพบว่าดัชนีทางการศึกษาหลายตัวที่เกี่ยวข้องกับขนาดโรงเรียน เช่น คุณภาพของการศึกษา ขนาดโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครู โดยพบว่าโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน สมรรถภาพของครูก็แตกต่างกัน (บุหงา ลิมโกมุท. 2547 : 73) ขนาดโรงเรียนหรือขนาดองค์กรที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นขององค์กร (Steers. 1977 : 68) จากการศึกษางานวิจัยของ มนต์รี หนูขจร (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีสมรรถภาพด้านความรู้ความสามารถทางการสอนวิทยาศาสตร์

ต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวัฒน์ ทัดเที่ยง (2535 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าครูวิทยาศาสตร์ที่สอนในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน

จากวรรณกรรมที่ศึกษา ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันมีผลทำให้สมรรถภาพการสอนของครูแตกต่างกัน

5.3 เจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เจตคติ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งเร้าต่างๆ ในทิศทางที่อาจเป็นไปได้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2530 : 42) และสุรางค์ โค้วตระกูล (2545 : 367) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้ 1) เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ 2) เจตคติเป็นแรงจูงใจที่จะให้บุคคลกล้าเผชิญกับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ดังนั้นเจตคติจึงมีทั้งบวกและลบ 3) เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ องค์ประกอบเชิงความรู้สึก (Affective Component) องค์ประกอบเชิงปัญญา หรือ การรู้จัก (Cognitive Component) และองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavior Component) 4) เจตคติเปลี่ยนแปลงได้ง่าย อาจจะเปลี่ยนแปลงจากบวกเป็นลบ หรือจากลบเป็นบวก 5) เจตคติเปลี่ยนแปลงตามชุมชนหรือสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก 6) สังคมประกิด (Intensity) จึงสรุปได้ว่า ลักษณะของเจตคติเป็นสภาวะของจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ พร้อมทั้งจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ และเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกทางพฤติกรรม

การวัดเจตคตินั้น เป็นภาวะทางด้านจิตใจเป็นพฤติกรรมทางสมองซึ่งเป็นพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ไม่สามารถวัดหรือสังเกตได้โดยตรง ต้องวัดออกมาในรูปของการแสดงความคิดเห็นหรือภาษาพูดที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) อาจวัดได้ไม่แน่นอน ในการศึกษาเจตคติอาจทำได้ ดังนี้ คือ ใช้การสังเกต (Observation) การสังเกตจะใช้ในบางด้านเท่านั้น การให้เจ้าตัวรายงานออกมา (Self – Report) ใช้วัดความสนใจและบุคลิกภาพของบุคคล วิธีสร้างจินตภาพ (Projective Techniques) นิยมใช้มากในการวัดบุคลิกภาพ เจตคติ คุณธรรมด้านต่างๆ ของบุคคล (ยีนยง ราชวงศ์, 2537 : 51 – 53) และการวัดเจตคติมีประโยชน์ในแง่ของการวัดเพื่อทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆว่าจะมีการกระทำไปในทำนองใด การคาดการณ์ล่วงหน้าว่าบุคคลจะทำอย่างไร คิดอย่างไรจะเป็นแนวทางให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อบุคคลนั้นได้ถูกต้อง และอาจเป็นแนวทางให้ผู้อื่นสามารถควบคุมพฤติกรรมของบุคคลได้ด้วย เพราะถ้าบุคคลมีเจตคติต่อสิ่งใดคล้ายคลึงกันจะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ไม่เกิดความแตกแยกในสังคม การวัดเจตคติเพื่อหาทางป้องกันแก้ไขบุคคลที่มีเจตคติที่แตกต่างกัน แต่บางเรื่องจำเป็นต้องได้รับความเห็นและเจตคติที่สอดคล้องกันเพื่อเกิดการกระทำที่พร้อมเพรียงกัน (พนมศักดิ์ ปากหวาน, 2544 : 22)

การศึกษางานวิจัยของ นาถ พันธมนาวิน (2518 : 91) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อการปลูกถั่วเหลืองของเกษตรกร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ปรากฏว่าเจตคติต่อการปลูกถั่วเหลืองมีความสัมพันธ์สูงกับพฤติกรรมการปลูกถั่วเหลืองของเกษตรกร กล่าวคือเกษตรกรที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูก ถั่วเหลืองจะเข้าร่วมโครงการปลูกถั่วเหลืองที่ทางราชการส่งเสริมให้มีขึ้น และเกษตรกรเหล่านี้เป็นผู้ที่ทำการปลูกถั่วเหลืองอย่างจริงจัง และนพนธ์ สัมมา (2523 : 89) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมการปลูกฝั่มันฝรั่งพันธุ์ใหม่ของเกษตรกรในตำบลช่องแล จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 162 คน ปรากฏว่า เจตคติต่อมันฝรั่งพันธุ์ใหม่มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับพฤติกรรมการนำมันฝรั่งพันธุ์ใหม่มาปลูก กล่าวคือ เกษตรกรที่มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับพฤติกรรมการนำมันฝรั่ง จากการศึกษาของ ตาบทิพย์ จิตพิงษ์พานิช (2539 : 117) ที่พบว่า ผู้มีเจตคติต่อการบริหารคุณภาพโดยรวมในระดับสูงยอมรับการบริหารคุณภาพโดยรวมมากกว่าผู้มีเจตคติต่อการบริหารคุณภาพโดยรวมในระดับต่ำ และจากการศึกษางานวิจัยของ สุรพงษ์ เศรษฐภักดี (2543 : 88) โดยศึกษาการดำเนินการจัดการประสบการณ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะทางโรงเรียนมีการเตรียมการให้ครูผู้สอนฝึกการใช้สื่อ ชุดการเรียนการสอนที่ดี ชัดเจน อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มโรงเรียน หน่วยงานนิเทศกรรมการสามัญศึกษา หน่วยงานนิเทศจังหวัดและ เขตการศึกษา และจากการศึกษางานวิจัยของ สุรินทร์ ศรีทอง (2545 : 46) ได้กล่าวว่า เจตคติเป็นปัจจัยหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับมาตรฐานคุณภาพ ISO 9002

จากวรรณกรรมที่ศึกษา ผู้วิจัยมีความเชื่อว่าเจตคติของครูเป็นตัวแปรเบื้องต้นประการหนึ่งในการทำให้ครูมีพฤติกรรมในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.4 ประเภทของการพัฒนา

เมื่อการศึกษาเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นรูปแบบการศึกษาที่ครูไม่เคยชินจึงมีความจำเป็นต้องการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 179) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นกรรมวิธีในอันที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญและท่าต่างๆ และบรรจง ชูสกุลชาติ (2531 : 17 - 32) ได้กล่าวว่า ครูต้องได้รับการพัฒนาก่อนคนอื่น เพราะถ้าครูไม่พัฒนาเด็กก็คงได้รับการพัฒนาขึ้นไม่ได้ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 61) ได้กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมยุคใหม่ ครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้จัดประสบการณ์และบรรยากาศในกระบวนการเรียนรู้ ครูควรเสนอสาระที่ท้าทายการคิด วิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล รวมทั้งปลูกฝังด้านคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน ครูต้องมีความสามารถสูง สามารถจัดการเรียนการสอนให้เท่าทันกระแสของการเปลี่ยนแปลงของโลก

ในกระบวนการเรียนการสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ สามารถดำรงชีวิต และเลือกประกอบอาชีพได้อย่างดีและมีความสุข การที่จะได้ครูในลักษณะเช่นนี้การพัฒนา คุณภาพและประสิทธิภาพจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ

แต่ปัญหาจากการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาจากการศึกษางานวิจัยของ สุรีย์พร สุนทรสารทูล (2529 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 1 ผลการศึกษาพบปัญหาอุปสรรค คือ การขาดแคลนวิทยากร งบประมาณ การประสานงาน และผู้รับการพัฒนาไม่เห็นความสำคัญ และจากการศึกษางานวิจัย ของ จตุภูมิ แจ่มหม้อ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่องการศึกษากระบวนการพัฒนาบุคลากรใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 พบว่าปัญหาในการพัฒนา บุคลากร คือ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านกิจกรรมการ พัฒนาไปแล้วไม่นำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองและโรงเรียน และจากการศึกษางานวิจัยของ กรมสามัญศึกษา (2543 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ซึ่งได้ศึกษาตัวแปรบางประการที่สัมพันธ์กับ ความสามารถเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า ความสามารถในการวิจัยของครูอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาในการอบรมพัฒนาครูที่ สำคัญคือ ครูที่ได้รับการอบรม ไม่นำความรู้ไปขยายผล สาเหตุหนึ่งเนื่องจากได้รับความรู้ไม่ เพียงพอ ขาดสื่อ นวัตกรรม การประเมินผลการ อบรมไม่ได้กระทำต่อเนื่องอย่างจริงจัง และ ขาดการติดตาม ผลการอบรมพัฒนาครูยังไม่ทั่วถึง รวมทั้งเนื้อหาหลักสูตรการอบรมไม่ตรงกับ ความต้องการเนื่องจากผู้จัดไม่ได้สำรวจความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมก่อน อีกทั้งเนื้อหา หลักสูตรอบรมไม่ชัดเจน และไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทันเหตุการณ์ ส่วนรูปแบบการอบรม พัฒนาจะเน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ รูปแบบการอบรมมักเป็นแบบบรรยายไม่มีการปฏิบัติจริงและ ระยะเวลาที่ใช้อย่างมีประสิทธิภาพมีจำกัด วิทยากรมุ่งถ่ายทอดความรู้ ที่เป็นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติหรือ วิทยากรขาดความพร้อมและประการสำคัญคือผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการอบรมพัฒนาครู และไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทันเหตุการณ์ ส่วนรูปแบบการอบรมพัฒนาจะเน้นทฤษฎี มากกว่าปฏิบัติรูปแบบ การจัดอบรมมักเป็นแบบบรรยาย และจากการศึกษางานวิจัยของ จินดา ทับจีน (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยรวมแตกต่างกัน โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมมีพฤติกรรมการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ไม่เคยรับการศึกษอบรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงสำรวจ ของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. 2547 : 6) ปรากฏผลชัดเจนว่าครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจใน

แนวทางและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว แต่มีการปฏิบัติจริงน้อย ยิ่งการปฏิบัติจริงบ่อยครั้งและเห็นประโยชน์ของการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยมาก เนื่องจาก ผู้บริหารไม่เอาจริงกับเรื่องนี้ไม่มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูไม่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน และวัฒนธรรมในการสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ครูอาจารย์ในสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอน มีการนำกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริงในห้องเรียนเป็นพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับ 1 มากที่สุด คือ ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางและทฤษฎี แต่มีการปฏิบัติจริงน้อย ยิ่งการปฏิบัติจริงบ่อยครั้งและเห็นประโยชน์ของการปฏิบัติจริงยิ่งอยู่ในระดับน้อยมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 6) และสอดคล้องกับการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่าครูวิชาคณิตศาสตร์ที่เคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน (สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6. 2541 : 87 – 92)

จากวรรณกรรมที่ศึกษา ผู้วิจัยเชื่อว่าการพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อสมรรถภาพในการสอนของครู โดยครูที่เข้ารับการอบรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วนำมาปฏิบัติ มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่เข้ารับการอบรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียวและไม่นำมาปฏิบัติ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

มนตรี หนูขจร (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีประสบการณ์การอบรมการสอนวิทยาศาสตร์ต่างกันในด้านความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ ด้านเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ด้านการใช้ความสามารถในการปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ พบว่ามีสมรรถภาพด้านความรู้ ความสามารถทางวิทยาศาสตร์ ด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การงานและภารกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ในด้านการใช้ความสามารถในการปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน

สมชัย เคนจัดรัส (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู ด้านวิชาการ และสมรรถภาพด้านการให้คำปรึกษาแนะนำของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิพบว่าครูประถมศึกษาที่ทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีสมรรถภาพการปฏิบัติงานด้านการสอนอยู่ในระดับมาก

สุพจน์ เต็มแย้ม (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 (2541 : 87 – 92) ได้ทำการศึกษาศภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่าครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูวิชาวิทยาศาสตร์ที่เคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่าง ส่วนครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่เคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน

นิวัฒน์ วาศิรศักดิ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวม 8 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับต่ำเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนิรนัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอุปมัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปราย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบทดลองส่วนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสำรวจความรู้สึกและการแก้ปัญหาความขัดแย้งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เรณูนวล จุจันทร์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครู ในโรงเรียนสหวิทยาเขตกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2542 ในชั้นเตรียมการขั้นดำเนินการ และชั้นประเมินผล พบว่า ครูผู้สอนหมวดวิชาภาษาไทยและหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเตรียมการครูผู้สอนได้ดำเนินการเตรียมตนเอง เตรียมแหล่งข้อมูลและเตรียมตัวผู้เรียน ขั้นดำเนินการครู

ใช้เทคนิคการจัดการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยใช้วิธีที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติจริง ครูผู้สอนหมวดภาษาไทยเน้นกระบวนการเรียนทางภาษา ส่วนครูผู้สอนหมวดวิทยาศาสตร์เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และขึ้นประเมินผล ครูวัดและประเมินผลจากแบบทดสอบ แบบสังเกต รายงาน ถามตอบ ผลงาน แบบฝึกหัด มีครู นักเรียนและเพื่อนเป็นผู้ประเมิน

วาสนา กิรติจำเริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของนิสิตฝึกสอน สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตฝึกสอนมีความคิดเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพในการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการกำหนดเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง อาจารย์ พี่เลี้ยงและนักเรียนมีความคิดเห็นว่านิสิตฝึกสอนมีสมรรถภาพในการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้านกำหนดจุดประสงค์ ด้านกำหนดเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของนิสิตฝึกสอนไม่แตกต่างกัน และอยู่ในระดับมากทุกด้าน

สุรพงษ์ เกรษฐภักดี (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2542 ของครู – อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียม ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผล พบว่า ครู อาจารย์ โดยส่วนรวมและจำแนกตามประสบการณ์ในการสอนมีการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดในแต่ละด้านที่ดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ประหยัด แสงวิชัย (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและค่านิยมทางวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองที่ 1 สอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน มีครูเป็นผู้ประเมินผล กับกลุ่มทดลองที่ 2 สอนโดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนแบบที่มีนักเรียนเป็นผู้ประเมินผลตนเอง ใช้เวลาในการทดลอง กลุ่มละ 18 คาบ คาบละ 50 นาที พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่านิยมทางด้านวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่สอบก่อน

การทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่านิยมทางวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่สอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่สอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่านิยมทางวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่สอบก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิภาภัทร ร้อยดาพันธุ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่นตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พบว่าการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่นตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกมาตรฐานเรียงตามลำดับ คือ ครูมีวิญญูณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ประพัฒน์ คชินทรพงศ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน และการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

ประสิทธิ์ หีบแก้ว (2545 : 77) ได้ศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา และพฤติกรรมการสอนวิชาพลศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับคุณภาพการสอนของครูพลศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียน และครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่าสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยรวมอยู่ในระดับสูง

พรศรี บุญรอด (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่องปริมาตรและพื้นที่ผิว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนป้อมพระจุลจอมเกล้า อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จำนวน 40 คน โดยใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จินดา ทับจีน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือพบว่า ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากครูที่มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรม มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ไม่เคยรับการศึกษอบรม

วนิดา ฉัตรวิราคม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ เรื่อง ระบบนิเวศ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 162 คน โรงเรียนโยธินบูรณะ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยแยกนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ กลุ่มละ 54 คน ทุกกลุ่มเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบวัดเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ และแบบสัมภาษณ์ ความคิดเห็น พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ เรื่องระบบนิเวศ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85-76/86.8 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งก่อนและหลังการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนนี้มีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ ซึ่งนักเรียนทั้ง 3 กลุ่มต่างก็มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้น เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งก่อนและหลังการเรียนนี้มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์หลังการเรียนของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม มีค่าสูงขึ้นทุกกลุ่ม ความคิดเห็นของนักเรียนหลังผ่านการเรียนวิทยาศาสตร์ตามรูปแบบการเรียนการสอนนี้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาเรื่องระบบนิเวศ ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีกิจกรรมที่แปลกใหม่ การเรียนการสอนตามรูปแบบนี้สนุก ไม่ยาก มีสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาการเรียนการสอนได้มาก การเรียนการสอนแบบนี้มีประโยชน์ทำให้นักเรียนพึงพอใจ และสามารถใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ นักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งของทั้งหมดเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้ทำลายความสามารถของนักเรียน จึงเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้ดี ส่วนข้อเสียของรูปแบบการเรียนการสอนนี้คือ นักเรียนบางคนไม่ช่วยทำงาน

บุหงา ลิ้มโกมุท (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถภาพของครู ได้แก่ พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนบรรยากาศในโรงเรียน ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และขนาดโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างต่ำ และประสพการณ์ในการสอนมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 6) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปรากฏผลชัดเจนว่าครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว แต่มีการปฏิบัติจริงน้อย ยิ่งการปฏิบัติจริงบ่อยครั้งและเห็นประโยชน์ของการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยมาก เนื่องจากผู้บริหารไม่เอาจริงกับเรื่องนี้ไม่มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูไม่กล้าที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน และวัฒนธรรมในการสอน จากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ครูอาจารย์ในสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอน มีการนำกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จริงในห้องเรียน เป็นพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับ 1 มากที่สุด คือ ได้อธิบาย คำตอบตามหลักการแสดงว่ามีความรู้ตรงตามที่เรียนมา รองลงมาตามลำดับ คือ ระดับ 2 ระบุกิจกรรมที่มีชื่อเฉพาะที่แสดงว่ามีการปฏิบัติอยู่บ้าง ลำดับที่ 3 คือระบุกิจกรรมหลายอย่างแสดงว่ามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง บอกรายละเอียดวิธีจัด ลำดับที่ 4 คือ แสดงถึงประโยชน์ของกิจกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติได้จริง ชื่นชมต่อการจัด จากผลการศึกษาดังกล่าว แสดงว่าครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางและทฤษฎี แต่มีการปฏิบัติจริงน้อย ยิ่งการปฏิบัติจริงบ่อยครั้งและเห็นประโยชน์ของการปฏิบัติจริงยิ่งอยู่ในระดับน้อยมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

เคทเทอร์ (สมถะหา บัวเฮงทรัพย์, 2546 : 59; อ้างอิงจาก Ketter, 1994 : 3356 – A) ได้ศึกษาผลการใช้แฟ้มสะสมผลงานในการประเมินผลการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 5 โรงเรียนในวิชาภาษาอังกฤษ สังเกตและเยี่ยมห้องเรียนโรงเรียนละ 7 ครั้ง ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความพึงพอใจและประสพผลสำเร็จในการประเมินผลการเรียนโดยวิธีนี้ และจากผลการศึกษาได้ข้อเสนอนี้ว่า ถ้าต้องการให้ประเมินผลการเรียนวิธีนี้มีประสิทธิภาพ การประเมินและการสอนควรเปลี่ยนแปลงในเรื่องการประเมินผลและวิธีสอน โดยปรับตามความต้องการของนักเรียนตามความเหมาะสม ครูและนักเรียนควรร่วมมือกันในกระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการ

วัดผล ครูต้องใช้ยุทธศาสตร์หลากหลายในการกระตุ้นเพื่อผลสำเร็จในการอ่านและการเขียนของนักเรียน

ซรั้ม (ทิพวรรณ คนชื่อ. 2543 : 59; อ้างอิงจาก Shrum. 1989 : 17- A) ได้ศึกษาเจตคติของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ในโรงเรียนรัฐบาล โดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวกและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมแรงทางบวกและกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ พบว่านักเรียนมีอัตโนทัศน์และทัศนคติในการแสดงออกเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แซงและคณะ (วาสนา กิรีจำเริญ. 2543 : 24; อ้างอิงจาก Chang, H.p. and G.L. Norman. 1994 : 167 - 181) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบร่วมมือภายในกลุ่มปฏิบัติการวิทยาศาสตร์กายภาพ ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อที่จะสืบสวนผลของการเรียนแบบร่วมมือในกลุ่ม ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในระหว่างกิจกรรมการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการสอน 3 แบบ คือ 1 ห้องเรียน จะทำการสอนแบบเดิมซึ่งไม่มีการเรียนแบบร่วมมือ ส่วนอีก 2 ห้องทำการสอนแบบ การเรียนแบบร่วมมือ เครื่องมือที่ใช้ทั้ง 3 ห้องเรียน เป็นแบบสังเกตที่ใช้ประเมินการปฏิบัติของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนของครูแต่ละคนในการสอนทั้ง 3 แบบ มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ตัวของครูมีผลในด้านพฤติกรรมการสืบเสาะของนักเรียนมากกว่าวิธีการสอน

เบอร์เทลเซน (จินดา ทับจีน. 2546 : 51; อ้างอิงจาก Bertelsen. 1999 : 2858 - A) ได้ศึกษาเรื่องธรรมชาติการสอนของครูและการเรียนรู้หนังสือของนักเรียนที่ได้รับการศึกษาพิเศษ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับบทบาทของครู จำนวนนักเรียนและสถานการณ์ในการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล

จากงานวิจัยที่ศึกษาสรุปได้ว่า สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของอาชีพครู ครูควรศึกษาและนำไปปฏิบัติในการสอนให้เกิดความสามารถในการสอน และพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เยาวชนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนเก่ง คนดี อยู่ในสังคมไทยอย่างมีความสุขด้วยปัญญาอันฉลาดแห่งตน คุณภาพของผู้เรียนเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จาก 14 โรงเรียน จำนวน 753 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 255 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้นและโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยใช้ตารางสำเร็จของ ของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 43) ผลปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนครูและกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ราชบุรี เขต 2

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู (N)	กลุ่มตัวอย่าง (n)
1	รัตนราษฎร์บำรุง	116	39
2	วัดดอนตูม	74	25
3	กรับใหญ่ว่องกุลกิจพิทยาคม	48	16
4	หนองปลาหมอพิทยาคม	36	12
5	โพธารัตนาเสนี	114	39
6	หนองโพวิทยา	28	9
7	ท่ามะขามวิทยา	33	11
8	ช่องพรานวิทยา	33	11
9	สายธรรมจันทร์	91	31
10	ประสารัฐประชากิจ	45	15
11	ดอนคลังวิทยา	18	6
12	เนกขัมวิทยา	21	7
13	บางแพปฐมพิทยา	76	26
14	โพหัก "วงศ์สมบูรณ์ราษฎร์อุปถัมภ์"	20	7
รวม		753	255

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นข้อคำถามชนิดแบบตรวจรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน และประเภทของการพัฒนา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเจตคติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีระดับความคิดตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก จนกระทั่งมากที่สุด ประกอบด้วยข้อกระทงคำถาม มีข้อคำถาม 15 ข้อ ที่สร้างขึ้นเองและพัฒนาจากข้อกระทงในแบบสอบถามของวาสนา กิริติจำเริญ (2543 : 115 – 117)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 107 – 108) มีระดับความสามารถตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก จนถึงมากที่สุด ประกอบด้วยข้อกระทงคำถามจำนวน 48 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

1. สมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 12 ข้อ
2. สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา จำนวน 12 ข้อ
3. สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 12 ข้อ
4. สมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 12 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากหนังสือ เอกสาร คำสั่ง นโยบาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร คือ ประสิทธิภาพการสอน ขนาดโรงเรียน เจตคติของครูต่อการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประเภทของการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ท

3. กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ศึกษา

4. ร่างข้อกระทงตามนิยามศัพท์ รวมทั้งปรับปรุงและพัฒนาจากข้อกระทงในแบบสอบถามของวาสนา กิริติจำเริญ (2543 : 115 – 117)

5. นำเครื่องมือที่ได้จัดทำขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบเนื้อหา และสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม และนำมาปรับปรุงแก้ไข

6.เมื่อปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับความมุ่งหมาย (Index of Item – Objective Congruence หรือ IOC) โดยคัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป สำหรับเครื่องมือชุดนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องด้านเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สูงกว่า 0.5 ทุกข้อ และนำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์และแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ เพื่อนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 60 คน เป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนเรียนราชโบริกานุเคราะห์ อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1984 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเป็น 0.94

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 โรงเรียน จำนวน 255 ฉบับ โดยที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือลงนามโดยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ในการส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลเองจากครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้ง 14 โรงเรียน จำนวน 255 ฉบับ

2. พบผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมแบบสอบถาม และขออนุญาตในการเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียน พร้อมทั้งกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมเครื่องมือคืน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การจัดกระทำ

1.1 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา หาค่าร้อยละของแบบสอบถามทั้งหมดที่จัดส่งไป 255 ฉบับ ส่งคืนมา 254 ฉบับ คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ 252 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.21 ให้รหัสแบบสอบถามตอนที่ 1 และให้คะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ตามเกณฑ์ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 2 เจตคติของครูต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ถ้าขีดเครื่องหมายในช่อง	เห็นด้วยมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
	เห็นด้วยมาก	ให้ 4 คะแนน
	เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
	เห็นด้วยน้อย	ให้ 2 คะแนน
	เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

แบบสอบถามตอนที่ 3 สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ถ้าขีดเครื่องหมายในช่อง	มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
	มาก	ให้ 4 คะแนน
	ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
	น้อย	ให้ 2 คะแนน
	น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Window โดยดำเนินการดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์หาความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage) จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน ประเภทของการพัฒนา

2.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์เจตคติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยของเจตคติเป็นเกณฑ์บ่งบอกถึงระดับเจตคติมากหรือน้อย ดังนี้

2.2.1 เจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมาก หมายถึง ระดับเจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่มากกว่าค่าเฉลี่ย

2.2.2 เจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับน้อย หมายถึง ระดับเจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่น้อยกว่าค่าเฉลี่ย

2.3 นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ที่เกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์เป็นรายข้อรายด้านและโดยรวม โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	มีสมรรถภาพในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	มีสมรรถภาพในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	มีสมรรถภาพในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	มีสมรรถภาพในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	มีสมรรถภาพในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 คะแนนเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 2.1 หาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Consistency)
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 ใช้ t – test กรณีเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและประเภทของการพัฒนาของครู
 - 3.2 ใช้ F – test กรณีเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่ผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทประสบการณ์ในการสอนและขนาดโรงเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้นำสัญลักษณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบใน t - distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบใน F - distribution
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง
df	แทน ระดับความอิสระ
p	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง จำแนกออกเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และเจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลปรากฏดังตาราง 2

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านการกำหนดเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ผลปรากฏดังตาราง 3 - 7

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน เจตคติของครู และประเภทของการพัฒนา ผลปรากฏดังตาราง 8 - 12

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและเจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2 ผลปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของสถานภาพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียน ประเภทของการพัฒนาที่ผ่านการอบรมความรู้ที่เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ประสบการณ์ในการสอน		
น้อยกว่า 15 ปี	37	14.70
15 – 25 ปี	92	36.50
มากกว่า 25 ปี	123	48.80
รวม	252	100
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คนขึ้นไป)	135	53.60
ขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 501 – 1,500 คน)	88	34.90
ขนาดเล็ก (มีนักเรียนไม่เกิน 500 คน)	29	11.50
รวม	252	100
ประเภทของการพัฒนาอบรมความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
ผ่านการอบรมความรู้อย่างเดียว	16	6.30
ผ่านการอบรมความรู้และนำมาปฏิบัติจริง	236	93.70
รวม	252	100
เจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
มีเจตคติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.9534 - 5$)	95	37.70
มีเจตคติในระดับน้อย ($\bar{X} = 1 - 3.9533$)	157	62.30
รวม	252	100

จากตาราง 2 แสดงว่าสถานภาพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 ที่ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี คิดเป็น ร้อยละ 48.80 มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 15 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.50 และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.70 ตามลำดับ เป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 53.60 สอนในโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.90 สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 11.50 ตามลำดับ ครูส่วนใหญ่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำมาปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 93.70 ส่วนครูที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 6.30 ครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับมาก ($\bar{X} = 3.9534 - 5$) คิดเป็นร้อยละ 37.70 ส่วนครูที่เจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระดับน้อย ($\bar{X} = 1 - 3.9533$) คิดเป็นร้อยละ 62.30

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 จำแนกเป็น รายข้อ รายด้านและโดยรวม ผลปรากฏดังตาราง 3 - 7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

ที่	สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของสมรรถภาพ
1	ด้านการกำหนดจุดประสงค์	3.75	0.53	มาก
2	ด้านการกำหนดเนื้อหา	3.71	0.49	มาก
3	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.71	0.55	มาก
4	ด้านการวัดและประเมินผล	3.68	0.50	มาก
	รวม	3.71	0.51	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการกำหนดจุดประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมา คือด้านการกำหนดเนื้อหา ($\bar{X} = 3.71$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.71$) และด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดจุดประสงค์ จำแนกเป็น รายข้อและโดยรวม

ที่	สมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของสมรรถภาพ
1	มีการวิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้นและผลการเรียนรู้ในหลักสูตรก่อนกำหนดจุดประสงค์	3.80	0.70	มาก
2	วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	3.84	0.70	มาก
3	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับลักษณะวิชาที่สอน	3.94	0.64	มาก
4	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน	3.75	0.68	มาก
5	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมรูปธรรมที่วัดได้	3.73	0.65	มาก
6	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	3.71	0.75	มาก
7	กำหนดจุดประสงค์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของจุดประสงค์อื่นๆให้มีระดับของพฤติกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ชัดเจน	3.71	0.75	มาก
8	กำหนดจุดประสงค์ที่มีระดับของพฤติกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ชัดเจนสำหรับจุดประสงค์ที่ฝึกความเป็นเลิศเฉพาะด้าน	3.62	0.84	มาก
9	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบทั้งสถานการณ์ พฤติกรรมและเกณฑ์ครบถ้วน	3.67	0.78	มาก
10	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัดด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติของผู้เรียน	3.75	0.68	มาก
11	กำหนดจุดประสงค์วัดด้านเจตคติของผู้เรียน	3.65	0.65	มาก
12	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัดและประเมินผลตามสภาพจริง	3.83	0.65	มาก
รวม		3.75	0.53	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่าสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดจุดประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะวิชาที่สอน ($\bar{X} = 3.94$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัดและประเมินผลได้ตามสภาพจริง ($\bar{X} = 3.83$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดเนื้อหา จำแนกเป็น รายข้อและโดยรวม

ที่	สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของสมรรถภาพ
1	กำหนดเนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.95	0.61	มาก
2	กำหนดเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	3.85	0.64	มาก
3	กำหนดเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน	3.81	0.65	มาก
4	กำหนดเนื้อหาเหมาะสมกับระยะเวลาที่สอน	3.79	0.65	มาก
5	กำหนดเนื้อหาที่สอนทันสมัย สืบค้นจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และอินเทอร์เน็ต	3.78	0.71	มาก
6	กำหนดเนื้อหาวิชาสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน	3.51	0.77	มาก
7	กำหนดเนื้อหาที่สอนโดยให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ	3.43	0.79	ปานกลาง
8	กำหนดเนื้อหาที่สอนบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ เป็นอย่างดี	3.46	0.75	ปานกลาง
9	กำหนดเนื้อหาที่เป็นการฝึกทักษะปฏิบัติให้กับผู้เรียน	3.77	0.61	มาก
10	กำหนดเนื้อหาที่สอนให้เป็นการปลูกฝังด้านคุณธรรมให้กับผู้เรียน	3.69	0.70	มาก
11	จัดลำดับเนื้อหาสอนด้วยการทำเอกสารใบความรู้กับผู้เรียนก่อนสอน	3.70	0.67	มาก
12	จัดเนื้อหาที่สอนให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน	3.78	0.77	มาก
รวม		3.71	0.49	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่าค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำหนดเนื้อหารายละเอียดที่สอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.81$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกเป็น รายข้อและโดยรวม

ที่	สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของสมรรถภาพ
1	จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.73	0.72	มาก
2	ใช้สื่ออุปกรณ์หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน	3.63	0.75	มาก
3	จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนค้นคว้า	3.70	0.72	มาก
4	สอนโดยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่	3.77	0.66	มาก
5	จัดการเรียนการสอนที่เน้นใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม	3.81	0.67	มาก
6	สอนโดยมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับกลุ่มเพื่อน	3.75	0.64	มาก
7	สอนโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง	3.70	0.67	มาก
8	ใช้คำถามขณะกำลังสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้	3.69	0.67	มาก
9	สอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัวมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง	3.71	0.67	มาก
10	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ ทำทาย สนุก เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อไป	3.63	0.72	มาก
11	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เสนอผลงานจากการเรียนรู้เสมอ ๆ	3.71	0.69	มาก
12	จัดสอนโดยส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาตนเองที่แตกต่างกัน	3.65	0.73	มาก
รวม		3.71	0.55	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่าสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสมรรถภาพของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ทักษะกระบวนการ ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.75$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม

ที่	สมรรถภาพด้านการวัดผลและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของสมรรถภาพ
1	วางแผนการวัดผลและประเมินผล ก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียนไว้ก่อนเริ่มการสอน	3.75	0.71	มาก
2	สร้างเกณฑ์ประเมินผลที่ชัดเจนก่อนสอนโดยผู้เรียนมีส่วนร่วม	3.63	0.69	มาก
3	มีการวัดผลความรู้พื้นฐานและจัดสอนซ่อมเสริม	3.60	0.71	มาก
4	กำหนดเกณฑ์วัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน	3.74	0.65	มาก
5	วัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน	3.87	0.60	มาก
6	วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย	3.67	0.67	มาก
7	วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และค่านิยม	3.73	0.60	มาก
8	วัดผลและประเมินผลผู้เรียนครอบคลุมทั้งวิธีการทำงาน ผลงานของผู้เรียน	3.73	0.61	มาก
9	วัดผลและประเมินผลที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและประเมินเพื่อน	3.61	0.67	มาก
10	วัดผลและประเมินผลสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	3.72	0.64	มาก
11	วัดผลและประเมินผลผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.64	0.69	มาก
12	นำผลที่ประเมินผู้เรียนมาแก้ปัญหาด้วยวิธีการวิจัย	3.45	0.78	ปานกลาง
รวม		3.68	0.51	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น การนำผลที่ได้จากการประเมินผู้เรียนมาแก้ปัญหาด้วยวิธีการวิจัย มีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทำการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กำหนดเกณฑ์การวัดผล และประเมินผลที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.74$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน เจตคติของครู และประเภทของการพัฒนา ผลปรากฏดังตาราง 8 - 12

ตาราง 8 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนเป็นรายด้านและโดยรวม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการกำหนดจุดประสงค์					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	.522	.261	.937	.393
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	69.289	.278		
รวม	251	69.811			
ด้านการกำหนดเนื้อหา					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	.701	.350	1.458	.235
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	59.869	.240		
รวม	251	60.562			
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	2.164	1.082	3.709*	.026
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	72.635	.292		
รวม	251	74.799			
ด้านการวัดผลและประเมินผล					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	5.167	2.584	0.101	.904
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	63.486	.255		
รวม	251	63.538			
ภาพรวม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	.625	.312	1.396	.249
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	55.686	.224		
รวม	251	56.311			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างแล้ว ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยสถิติทดสอบของเชฟเฟ้ (Schaffer's Method) ต่อไป ผลปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการสอน		ต่ำกว่า 15 ปี	ระหว่าง 15 – 25 ปี	สูงกว่า 25 ปี
$\bar{X}$		3.71	3.74	3.76
1	ต่ำกว่า 15 ปี	3.71	-	.03
2	ระหว่าง 15 – 25 ปี	3.74	-	.02
3	สูงกว่า 25 ปี	3.76	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 9 แสดงว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคู่ที่ครูมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี ($\bar{X} = 3.76$) และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 15 ปี ($\bar{X} = 3.71$) มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนเป็นรายด้านและโดยรวม

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านการกำหนดจุดประสงค์					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	.304	.152	.545	.581
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	69.507	.279		
รวม	251	69.811			
ด้านการกำหนดเนื้อหา					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	.328	.679	.679	.508
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	60.234	.242		
รวม	251	60.562			
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	.145	7.227	.241	.786
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	74.654	.300		
รวม	251	74.799			
ด้านการวัดผลและประเมินผล					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	.170	8.42	.333	.717
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	63.368	.254		
รวม	251	63.538			
ภาพรวม					
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม(b)	2	.019	.010	.043	.958
ความแตกต่างภายในกลุ่ม (w)	249	56.291	.226		
รวม	251	56.311			

จากตาราง 10 แสดงว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกันมีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของการพัฒนาเป็นรายด้านและโดยรวม

สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	ผ่านการอบรมฯ อย่างเดียว		ผ่านการอบรมฯ และปฏิบัติ		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	3.46	.59	3.77	.52	2.057	.056
2 ด้านกำหนดเนื้อหา	3.44	.61	3.73	.48	1.827	.086
3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	3.35	.61	3.73	.53	2.400*	.028
4 ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.45	.56	3.70	.50	1.663	.115
รวม	3.43	.57	3.73	.46	2.501*	.013

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีประเภทการพัฒนาแตกต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปฏิบัติจริง มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามเจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นรายด้านและโดยรวม

สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	เจตคติฯ ระดับมาก		เจตคติฯ ระดับน้อย		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	4.03	.52	3.58	.45	7.308	.000
2 ด้านกำหนดเนื้อหา	3.91	.51	3.59	.44	5.249	.000
3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.94	.54	3.57	.50	5.490	.000
4 ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.86	.57	3.57	.42	4.335	.000
รวม	3.93	.50	3.58	.40	6.260	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมาก มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับน้อย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ใน 4 ด้าน ต่อไปนี้

1.1 ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ด้านการกำหนดเนื้อหา

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล

2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน เจตคติ และประเภทของการพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จาก 14 โรงเรียน รวม 753 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือเป็นครูอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 255 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีขนาดโรงเรียนเป็นชั้นและโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน และประเภทของการพัฒนา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเจตคติของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ลักษณะของคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีระดับตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก ถึงมากที่สุด มีข้อคำถาม 15 ข้อ

ตอนที่ 3 สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีระดับตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก ถึงมากที่สุด มีข้อคำถาม 4 ด้าน ด้านละ 12 ข้อ รวม 48 ข้อ

ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถาม จำนวน 5 ท่าน และได้ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือนำจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 254 ฉบับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 252 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 99.21

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีทางสถิติที่คำนวณค่าต่าง ๆ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. การหาค่าความถี่และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ขนาดของโรงเรียน และประเภทของการพัฒนา

2. การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ระดับเจตคติและระดับสมรรถภาพของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

3. การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน และประเภทของการพัฒนา ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ $t - test$ และระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้ $F - test$

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2 มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.80 เป็นครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 53.60 ส่วนใหญ่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำมาปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 93.70 ส่วนครูที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 6.30 เจตคติของครูที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถภาพของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการกำหนดจุดประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือด้านการกำหนดเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน เจตคติของครู และประเภทของการพัฒนา พบว่า

3.1 ครูมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี มีสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 15 ปี มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.3 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีประเภทของการพัฒนาของครูแตกต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปฏิบัติจริง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพียงอย่างเดียว

3.4 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมาก มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับน้อย

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านการกำหนดเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดว่าการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งทำให้สถานศึกษาเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงได้จัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้และทักษะแก่ครูผู้สอน รวมถึงการวัดผลและประเมินผลด้วย และนำไปศึกษาดูงานโรงเรียนต่างๆ ให้ครูผู้สอนมีแนวคิดที่พัฒนาขึ้นกว่าเดิม มีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสอนแบบเดิม มาจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ เป็นคนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยสอดคล้องกับส่วพัฒนา อุทัยรัตน์ (2544 : 35 – 43) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องเข้าใจสิ่งที่เน้นและให้ความสำคัญกับผู้เรียน เพื่อจะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง มีศักยภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้เตรียมและวางแผนการสอนล่วงหน้า และนำเนื้อหามาวิเคราะห์ และพิจารณาว่าสามารถจัดกิจกรรมอย่างไรให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนที่มีความสามารถแตกต่างกัน

เมื่อครูทุกคนเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้ผลการวิจัยปรากฏว่าสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกัน คืออยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแต่ละด้านพบว่า

1.1 สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูมีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเขียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับครูทุกคน ครูจึงสามารถเขียนหลักสูตร กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ถูกต้อง และโรงเรียนยังได้จัดหาหนังสือหลักสูตร คู่มือครู เอกสารทางวิชาการ ไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ จึงทำให้ครูมี ความพร้อม ในการทำแผนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนา ระเบียบทุกข์ (2542 : 13) ได้กล่าวว่า ก่อนทำการสอนของครูต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครูกำหนดหน้าที่ตนเอง คล้ายผู้จัดการ กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ความรับผิดชอบให้แก่ผู้เรียน ให้ทำกิจกรรมตามความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

1.2 ด้านการกำหนดเนื้อหา พบว่า ครูมีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดอบรม สัมมนาให้ความรู้แก่ครูในการจัดทำแผนการสอนอย่างต่อเนื่อง ครูมีความรู้ลึกซึ้งในเนื้อหาที่จะสอน ครูสามารถกำหนดเนื้อหาที่จะสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุขอยู่ในสังคม และสอดคล้องกับ อัมพร (2544 : 48 - 57) กล่าวว่าผู้สอนต้องพัฒนาตนเองทั้งด้านเนื้อหาและด้านการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนอย่างต่อเนื่องให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ความรู้ที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันอาจไม่เพียงพอที่จะนำมาสอนให้เด็กได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง ต้องศึกษาเนื้อหาวิชาใหม่ให้ลึกกว่าที่มีในหลักสูตร เพื่อจะได้ภาพที่ชัดเจนมีความ

มั่นใจในเวลาสอน มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ในศาสตร์สาขาอื่นมาใช้ประโยชน์ในการสอนของตน

นอกจากนั้นในการกำหนดครูผู้สอนแต่ละรายวิชา โรงเรียนได้คำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความถนัดของครู ตลอดจนพิจารณาจากวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์และสาขาวิชาที่จบมาด้วย ซึ่งทำให้ครูมีความรู้ มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี หนึ่งครูที่ตอบแบบสอบถามพบว่า มีประสบการณ์ในการสอนมาแล้วมากกว่า 25 ปีขึ้นไป เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนับว่ามีความชำนาญและลึกซึ้งแล้วในเนื้อหาวิชาที่สอน จึงทำให้ผลการวิจัยปรากฏว่าสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการกำหนดเนื้อหาอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ครูมีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ครู เพื่อให้การเรียนการสอนของครูสู่คุณภาพที่ดี โรงเรียนส่วนใหญ่จัดหาสื่ออุปกรณ์ในการสอนที่หลากหลายและเทคโนโลยีที่ทันสมัยไว้บริการครูโดยเห็นได้จากแผนปฏิบัติการของโรงเรียนที่กำหนดงบประมาณสนับสนุนจัดซื้ออุปกรณ์ในการเรียนการสอน เช่น คู่มือครู เอกสารประกอบการสอน สื่อต่างๆ และจัดบรรยากาศให้มีแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น

นอกจากนี้โรงเรียนยังส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่เสมอ ครูได้มีโอกาสเห็นการถ่ายทอดวิธีการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้ครูรู้ขั้นตอนของการสอน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545 : 65) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ ทำกิจกรรม และปฏิบัติจริง จนสามารถค้นพบข้อความรู้และวิธีปฏิบัติตนด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูมีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้วางแผนการวัดผลและประเมินผลชัดเจน โดยจัดอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับครู และจัดทำคู่มือระเบียบการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาให้ครูไว้ใช้ และมีการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ และวางแผนก่อนสอนโดยจัดแบ่งกลุ่มจุดประสงค์การเรียนรู้ออกเป็นจุดประสงค์ระหว่างภาคหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ระหว่างปี จุดประสงค์การเรียนรู้กลางภาค จุดประสงค์การเรียนรู้กลางปี และจุดประสงค์การเรียนรู้ปลายภาคหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ปลายปี พร้อมกำหนดสัดส่วนคะแนนให้ชัดเจน มีการนิเทศตรวจสอบ

การวัดผลและประเมินผลเป็นระยะๆ ใช้ระบบกรอกคะแนนและตรวจสอบด้วยระบบคอมพิวเตอร์ มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2531 : 16) ที่กล่าวว่าการประเมินผลเป็นการตัดสินใจจากข้อมูล การวัดพฤติกรรมของผู้เรียนทำให้ทราบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมเป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ใน จุดประสงค์การเรียนการสอนหรือไม่ และกรมวิชาการ (2539 : 39-78) กล่าวว่า การวัดผลและ ประเมินผลที่จัดทำสอดคล้องกับแนวทางการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การประเมินผล ตามสภาพจริง ทำไปพร้อมๆ กับกิจกรรมการเรียนการสอน ทำได้ตลอดเวลา มีการเปลี่ยนให้ ผู้เรียนประเมินตนเองแทนครูประเมิน ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย

ส่วนในข้อที่พบว่า การนำผลที่ได้จากการประเมินมาแก้ปัญหาด้วยวิธีการวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสามัญศึกษา (2543 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ทั้งนี้เป็นเพราะในปัจจุบันบทบาทของครูปรับเปลี่ยนไป จากการสอนเป็น การอำนวยความสะดวก การจัดเตรียมเนื้อหา สื่อและอุปกรณ์ การวัดผลและประเมินผลมีความละเอียด มากขึ้น ภาระงานมากขึ้น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล ยังมีจำนวนไม่มากพอเป็น ตัวอย่างได้ จึงทำให้ครูสามารถนำผลการประเมินไปพัฒนาเพื่อวิจัยอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

2. การเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า

2.1 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี มีสมรรถภาพในการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มี ประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 15 ปี มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะประสบการณ์ในการทำงานเกิดจาก การเรียนรู้และได้พัฒนาทักษะในการทำงานเพิ่มขึ้น ประสบการณ์ในการสอนที่แตกต่างย่อมมี ผลทำให้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกันได้ (ชนิศา จรัสรักษ์, 2542 : 27) และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า ย่อมมีประสบการณ์ในการศึกษาข้อมูล ตัวอย่าง เพื่อมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา ทับจัน (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการสอน ของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือพบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จัก ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากกว่าครูที่มี ประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกฎหมายทางการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นนโยบาย ผู้บริหารการศึกษา และครูทุกคนสนใจ เกิดการตื่นตัวอย่างมากมาย มีการส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการรับการฝึกอบรมบ่อยๆ และต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมให้ครูเป็นครูแกนนำ ครูมืออาชีพ ร่วมกัน ความสามารถของครู ทัดเทียมกัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งครูในทุกขนาดโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ต่างได้รับการส่งเสริมให้เข้าอบรมสัมมนาในเรื่องหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียนรู้เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญเหมือนๆ กันซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้ครูที่อยู่ในโรงเรียนต่างขนาดกันมีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ยนต์ ชุ่มจิต (2535 : 2) ที่กล่าวว่า การพัฒนาครูอาจารย์ช่วย พัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงานของครูให้มีสมรรถภาพในการสอนเพิ่มขึ้น ทำให้ครูที่ได้พัฒนา ย่อมทำการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ โดยเฉพาะครูบรรจุใหม่ทำให้สามารถเรียนรู้งานได้ เร็วขึ้น ตลอดจนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูพัฒนางานสอนและงานอื่นๆ ได้ดี ทำให้ครูเป็นคนทันสมัยอยู่เสมอทั้งในด้านความรู้และเทคโนโลยี รวมทั้งหลักการปฏิบัติงาน

2.3 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีประเภทของการพัฒนาแตกต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและปฏิบัติจริง มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ผ่านการอบรมความรู้ เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนได้จัดอบรมสัมมนา และส่งเสริมให้ครูนำความรู้มาใช้พัฒนาการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นสภาพจริงจึงนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ครูที่ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำมาปฏิบัติจริง จึงมีการสอนที่แตกต่างจากครูที่ผ่านการอบรม ความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา ทับจิ้น (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มครูชนเหนือพบว่า ครูผู้สอนใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มครูชนเหนือ พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกัน โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมมีพฤติกรรมการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ไม่เคยรับการศึกษอบรม

2.4 ครูที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน มีสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมาก มีสมรรถภาพการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่มีเจตคติต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับน้อย ทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลที่มีเจตคติที่ดีกว่าหรือมากกว่าจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงในสิ่งต่างๆ ได้มากกว่า และเช่นเดียวกับ นาง พันธมนาวิน และคนอื่น (2518) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เจตคติที่มีต่อการปลูกถั่วเหลืองของเกษตรกร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ปรากฏว่า เจตคติต่อการปลูกปลูกถั่วเหลืองมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับพฤติกรรมการปลูกถั่วเหลืองของเกษตรกร คือ เกษตรกรที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกถั่วเหลืองจะเข้าร่วมโครงการปลูกถั่วเหลืองที่ทางราชการส่งเสริมให้มีขึ้น และเกษตรกรเหล่านี้เป็นผู้ที่ทำการปลูกถั่วเหลืองอย่างจริงจัง และจากการศึกษางานวิจัยของ นพนธ์ สัมมา (2523 : 89) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมการปลูกมันฝรั่งพันธุ์ใหม่ของเกษตรกรในตำบลช่องแล จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 162 คน ปรากฏว่า เจตคติต่อมันฝรั่งพันธุ์ใหม่มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับพฤติกรรมการนำมันฝรั่งพันธุ์ใหม่มาปลูก กล่าวคือ เกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับมันฝรั่ง และจากการศึกษาของ ดาบทิพย์ จูติพงษ์พานิช (2539 : 117) ที่พบว่าผู้มีเจตคติต่อการบริหารคุณภาพโดยรวมในระดับสูงยอมรับการบริหารคุณภาพโดยรวมมากกว่า นอกจากนี้ นกุล สารวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 ของพนักงานระดับหัวหน้างานในโรงงานอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าเจตคติเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 และจากการศึกษางานวิจัยของ สุรพงษ์ เศรษฐภักดี (2543 : 88) โดยศึกษาการดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่าครูมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะทางโรงเรียนมีการเตรียมการให้ครูผู้สอนฝึกการใช้สื่อ ชุดการเรียนการสอนที่ดี ชัดเจน อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มโรงเรียน หน่วยงานนิเทศก์กรมสามัญศึกษา หน่วยงานนิเทศก์จังหวัดและ เขตการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ ศรีทอง (2545 : 46) ที่กล่าวว่า เจตคติเป็นปัจจัยหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับมาตรฐานคุณภาพ ISO 9002

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายวางแผนดำเนินการจัดการฝึกอบรมปฏิบัติการเชิงลึก นิเทศครู และจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมหรือสนับสนุนงบประมาณอำนวยความสะดวกหรือจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีสมรรถภาพในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างถูกต้อง
2. ครูควรศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตนเองในสมรรถภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหาแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองโดยอาจใช้การวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น และผลงานวิจัยจัดเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้วย
3. ผู้บริหารควรพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผลมากขึ้น โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาบุคลากรในเรื่องการวัดผลและประเมินผลมากขึ้น
4. ควรแนะนำ หรือส่งเสริมให้มีการสำรวจภูมิหลังด้านความรู้ของผู้เรียนก่อนสอน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการสอนของครูให้ตรงกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน
5. ผู้บริหารควรพัฒนาสมรรถภาพในการสอนของครูโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการสามของการสอนแบบบูรณาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เช่น เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้อย่างครอบคลุม
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระหว่างครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. ควรศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น สัมภาษณ์ หรือวิจัยเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมฯ.
- กรมวิชาการ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด :แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา กรมฯ.
- กรมสามัญศึกษา. (2540). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฯ.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียน เป็นศูนย์กลาง. ในเอกสารชุดแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฯ.
- กรมสามัญศึกษา. (2542ก). แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา : การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฯ.
- กรมสามัญศึกษา. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา : การจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา: แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). รายงานผลการดำเนินงาน 2 ปี กับ การปฏิรูปการเรียนรู้ของ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). ระเบียบและประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จงกล งามเนียม. (2535). การศึกษาสมรรถภาพของครูวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (ศึกษาศาสตร์-การสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- จตุภูมิ แจ่มหม้อ. (2536). การศึกษากระบวนการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
(วิจัยศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ทัย สุปัทธานนท์. (2545). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนในยุคปฏิรูปการศึกษา
ตามความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ✓ จินดา ทับจัน. (2546). พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร .
สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ มุขลาย. (2543 : 30) ความต้องการพัฒนาของอาจารย์วิทยาลัยพณิชยการ สังกัด
กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (การบริหาร
อาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- ชนาธิป พรกุล. (2544,มกราคม). แดทส์: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ. 3(1) : 7-14.
- ชนิศา จรัสรักษ์. (2542). องค์ประกอบที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษ
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและ
การนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. (2545). คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับ
มัธยมศึกษา (ปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: จูนพับลิชชิง.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง; วชิรินทร์ เสถียรยานน; และวัชณีย์ เขาวด่างรงค์. (2545). ผู้เรียนสำคัญและ
การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- ทิพวรรณ คนชื้อ. (2543). วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อพัฒนา
บุคลิกภาพความเป็นผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา แคมมณี. (2542,พฤษภาคม). "การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง",
วารสารวิชาการ. 2(5) : 3-30.
- _____. (2547). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธนุ ฤทธิกุล. (2542,มิถุนายน). "การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง", วารสารวิชาการ. 2 (8) : 42-45.
- ธีรยุทธ พึ่งเทียร. (2543). *คู่มือครูยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.
- ดาบทิพย์. (2539). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการบริหารคุณธรรมโดยรวมของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขมหาบัณฑิต. (สิ่งแวดล้อม)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- นพนธ์ สัมมา. (2523). *จิตลักษณะที่สำคัญเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์. (พัฒนศึกษาศาสตร์)* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นาถ พันธุมนาวิน. (2518). *ความแตกต่างระหว่างผู้นำทางการเกษตรและผู้นำที่ไม่ใช่ผู้นำในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พฤติกรรมกล้าเสี่ยงและพฤติกรรมแพร่ขยาย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา)* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นิภาภัทร ร้อยดาพันธ์. (2545). *การศึกษาการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่นตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา)*. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นิวัติ วดีศิริศักดิ์. (2542). *การศึกษาการปฏิบัติงานตามแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา)*. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- นุกูล สารวงศ์. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับมาตรฐานการจัดสิ่งแวดล้อม ISO 14000 ของพนักงานระดับหัวหน้างานในโรงงานอิเล็กทรอนิกส์. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นุชนรา รัตนศิริประภา. (2543). *องค์ประกอบโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ)*. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. (2531,ธันวาคม). "การบริหารงานบุคคล," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 22(12) : 17-32.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2545, มกราคม). "การวัดผลและประเมินผลสำหรับครูมืออาชีพ,"
วารสารวิชาการ. 4(6) : 72 – 76.
- บุหงา ลิ้มโกมุท. (2545). ตัวแปรที่พยากรณ์สมรรถภาพของครูระดับก่อนประถมศึกษา ใน
โรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร.
ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2545). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
ประชา เจริญ. (2531). การพัฒนาคุณภาพคนในองค์การ. เทศาภิบาล. 83(1) : 37-44.
- ประพัฒน์ คชินทรพงศ์. (2545). พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่
ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
(การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2541). "ยกเครื่องทางปัญญา," ใน ปฏิรูปการศึกษาการสร้างสรรค์ภูมิปัญญา.
บรรณาธิการโดย อุทัย ดุลยเกษม. หน้า 6 –11. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ประสิทธิ์ หีบแก้ว. (2545). สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาและพฤติกรรมการสอน
วิชาพลศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับคุณภาพการสอนของครูพลศึกษาตาม
การรับรู้ของนักเรียน และครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
(พลศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ประหยัด แสงวิชัย. (2544). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมและ
ค่านิยมทางวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดย
เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนแบบมีครูเป็นผู้ประเมินผลกับแบบนักเรียนเป็น
ผู้ประเมินตนเอง. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2531 : 785.
- พรศรี บุญรอด. (2545). การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่อง
ปริมาตรและพื้นที่ผิว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: สำนัก
ทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พนมศักดิ์ ปากหวาน. (2544). บทบาทความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นของดารานักร้องกับ เจตคติในเรื่องปัญหายาเสพติดที่มีต่อนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน โครงการโรงเรียนสีขาว เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). “นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สู่การวิจัยในชั้นเรียน”, ใน *แนวคิด และแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. หน้า 142. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2544). *แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- มนตรี หนูขจร. (2533). *การศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2531). *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอน มัธยมศึกษา หน่วยที่ 11 – 15*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2538). *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียน มัธยมศึกษา หน่วยที่ 1 – 7*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ.
- ยนต์ ชุ่มจิตต์. (2535). *การพัฒนาครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ยีนยง ราชวงษ์. (2537). *ความต้องการความรู้ทางการวิจัยและเจตคติการวิจัยของศึกษา นิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (วิจัยและการประเมินผลการศึกษา).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *การเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- เรณูนวล จุจันทร์. (2543). *การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางของครูหมวดวิชาภาษาไทยและหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียน สหวิทยาเขตกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม จังหวัดอุดรธานี*. รายงานการศึกษาค้นคว้า อิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- วนิดา จัตรวิราคม. (2546). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องระบบนิเวศ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2540). "หลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง", ใน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: บริษัทแอล ที เพรส จำกัด.
- วาสนา กิตติจำเริญ. (2543). สมรรถภาพในการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของนิสิตฝึกสอน สาขาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (ศึกษาศาสตร์-การสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร อวระกุล. (2540). การฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวัฒน์ ทัดเที่ยง. (2535). การศึกษาสมรรถภาพพื้นฐานของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนั่น มีชันมาก. (2527). สมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมเกียรติ กอบัวแก้ว. (2535). ความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูอุตสาหกรรมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมชัย เคนจตุรัส. (2540). สมรรถภาพการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาที่ทำการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมบูรณ์ ดันยะ. (2524). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถภาพด้านการสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). การบริหารบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

- สมาน รัชโยกฤษ. (2533). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2. (2547). *แผนยุทธศาสตร์ปีงบประมาณ 2547*. ราชบุรี: ฝ่ายแผนงาน สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *การเรียนรู้...สู่ทักษะชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543ก). *ร่วมคิดร่วมเขียนปฏิรูปการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *คู่มือการประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6. (2541). *การจัดการสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6*. ราชบุรี: สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6. ถ่ายเอกสาร.
- สำลี รักสุทธี; และคนอื่นๆ. (2544). *เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- สุพจน์ เต็มแย้ม. (2541). *การศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. ปรินทิพนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมณฑา บัวเฮงทรัพย์. (2546). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจของครูต่อการเกิดภายในเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โรงเรียนเอกชนคาทอลิก สุราษฎร์ธานี*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุพงษ์ เศรษฐักดี. (2543). การดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. (การประถมศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 (ฉบับพิมพ์เพิ่มเติม) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินทร์ ศรีทอง. (2545). การศึกษาการยอมรับมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุริพร สุนทรศาลทูล. (2529). การพัฒนาครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เขตการศึกษา 1 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (วิจัยศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒนา อุทัยรัตน์. (2544). "ครูกับการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ", ใน แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2543). "แนวคิดและหลักการของการวิจัยในชั้นเรียน", ใน ประมวลบทความ นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา. บรรณาธิการโดย พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, ลัดดา ภูเกียรติ และ สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม. 156 – 194. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร ม้าคนอง. (2544). แนวการสอนระดับมัธยมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ใน แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. 48-57. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. (2545). "ครูยุคใหม่-ครูยุคปฏิรูป", วารสารวิชาการ. 4(1) : 22-24.
- Bertelsen, Cyntia Diane. (1999, February). "The Nature of Teaching and Literacy learning of Primary spacial. Education children within an Inclusive Child – Centered environment : A Qualitative case study," *Dissertation Abstracts International*. 59(08) : 2858-A.
- Chang, H.p. and G.L. Norman. (1994). Effect of Level of Cooperation with in Physical Science Laboratory Groups on Physical Science Achievement. *Journal of Research in Science Teaching*. 31(4) : 167 – 181.
- Cronbach, Lee J. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. 4th ed. New York : Harper & Low.

- Davis, Keith and John W. Newsroom. (1985). *Human Behavior at work ;Organization Behavior*. 7th ed., New York : McGraw-Hill, 525.
- Dodl Norman R. (1973) "Seleccation Competency Outcome for Teacher Education," *The Journal of Teacher Education*. 26(2) : 194.
- Good, Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York : Wiley and Sons, Inc.
- Houston, R.W. and J.L. Howard. (1976). Three views of Competency Based Education : University of Houston. *Performance Based Teacher Education : A source Book*. 12 (January 1976) : 3495-3509.
- Ketter, Jean Smiley. (1994, March). "Behavioral and Attitudinal Change in Teacher and Student Asaresult of Impleomentation of the Portfolio Method of Evaluation Writing", *Dissertation Abstracts International*. 54(9) : 3356-A.
- Shrum, Linda C. "A Comparative Study of the Effects of a Positive Attitude Program on High School and Adult Education Student Populations in a Public School District," *Dissertation Abstracts International*. 27(1) : 17-A.
- Steers, Richard M. (1977). *Organization : Effectiveness : A Behavioral Views*. California : Goodyear Publishing Company Inc.,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

1. ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (กศ.ด.) ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2. ดร. มารศรี สุธานี (กศ.ด.) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการ
ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 3. ดร. จันทนา นนทิกกร (กศ.ด.) ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาราชบุรี เขต 1
 4. นายวรภัทร ชัยเลิศ (กศ.ม.) ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนท่ามะขามวิทยา
 5. นายสมศักดิ์ ดันติวิวัฒน์ (กศ.ม.) ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 8 วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี
-

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0519.12/.. 14

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวสุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” โดยมี อาจารย์สุพีพรรณ พัฒนพานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวจันทนา นนทิกกร ศึกษาโทศก 7 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นางสาวสุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-661-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-0151959

ที่ ศธ 0519.12/๑๕ /๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวพรณี ลิ้มโสภารธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” โดยมี อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ชวรินทร์ ชัยเลิศ ผู้อำนวยการโรงเรียนท่ามะขามวิทยา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นางสาวพรณี ลิ้มโสภารธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิต โทรศัพท มือถือ 01-0151959

ที่ ศธ 0519.12/ค.ศ./๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวพรณี ลิ้มโสภารธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” โดยมี อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์สมศักดิ์ ดันติวิรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นางสาวพรณี ลิ้มโสภารธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักง เนคณบติบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-0151959

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731

ที่ ศร 0519.12/๖๐๑๗

วันที่ ๔ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” โดยมี อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ และ อาจารย์มารศรี สุธานี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นางสุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/๕๔๔๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวพรณี ลิ้มโสภารธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” โดยมี อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ครู จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวพรณี ลิ้มโสภารธรรม ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-0151959

ที่ ศธ 0519.12/๑๔๔๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔ มีนาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวพรณี ลิ้มโสภารธรรม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” โดยมี อาจารย์สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 คอบแบบสอบถามสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวพรณี ลิ้มโสภารธรรม ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

/๗๒๓๐

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 01-0151959

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง สมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. ประสบการณ์ในการสอน

- ☐ ต่ำกว่า 15 ปี
- ☐ 15 – 25 ปี
- ☐ สูงกว่า 25 ปี

2. ขนาดสถานศึกษา

- ☐ ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คน ขึ้นไป)
- ☐ ขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 501-1,500 คน)
- ☐ ขนาดเล็ก (มีนักเรียนไม่เกิน 500 คน)

3. ประเภทของการพัฒนา

- ☐ ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเดียว
- ☐ ผ่านการอบรมความรู้เกี่ยวกับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและนำมาปฏิบัติจริง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างระดับความคิดเห็นในระดับที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุดต่อการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ข้อ	เจตคติต่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด	
1.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก						
2.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี						
3.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยฝึกความเป็นประชาธิปไตยให้ผู้เรียน						
4.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนรับผิดชอบบทบาทหน้าที่ของตนเอง						
5.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ						
6.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด						
7.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างผลงานด้วยตนเอง						
8.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนปรับบทบาทของผู้ตนให้ตรงกับความสามารถและศักยภาพ						
9.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นวิธีการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข ไม่เบื่อ						
10.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มได้						
11.	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนใกล้ชิดกัน						

ข้อ	เจตคติต่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		เห็นด้วย มากที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็นด้วย ปาน กลาง	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อย ที่สุด	
12.	การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนเกิดการร่วมมือกันมากขึ้น						
13.	การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น						
14.	การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยพัฒนาครูผู้สอนให้รู้จักใช้ทักษะกระบวนการสอนที่หลากหลาย						
15.	การเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้						

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างระดับความสามารถให้ตรงกับระดับ

สมรรถภาพที่ท่านคิดว่าตนเองมีอยู่ตามสภาพความเป็นจริง และได้แสดงความสามารถในการสอนนั้นออกมา ใน 4 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) สมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์ 2) สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา 3) สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน 4) สมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล

ข้อ	สมรรถภาพในการสอน	ระดับความสามารถ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. สมรรถภาพด้านการกำหนดจุดประสงค์							
1.	มีการวิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้นและผลการเรียนรู้ในหลักสูตรก่อนกำหนดจุดประสงค์						
2.	มีการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้						
3.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับลักษณะวิชาที่สอน						
4.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน						
5.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นรูปธรรมที่สามารถวัดได้						
6.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม						
7.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีระดับของพฤติกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ชัดเจนสำหรับจุดประสงค์ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของจุดประสงค์การเรียนรู้อื่นๆ						

ข้อ	สมรรถภาพในการสอน	ระดับความสามารถ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
8.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีระดับของพฤติกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ชัดเจนสำหรับจุดประสงค์ที่ต้องการฝึกความเป็นเลิศเฉพาะด้านให้กับผู้เรียน						
9.	เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบทั้งสถานการณ์ พฤติกรรมและเกณฑ์ครบถ้วน						
10.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัดด้านทักษะกระบวนการปฏิบัติของผู้เรียนได้						
11.	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัดด้านเจตคติของผู้เรียนได้						
12.	เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วัดและประเมินผลได้ตามสภาพจริง						
2. สมรรถภาพด้านการกำหนดเนื้อหา							
1.	กำหนดเนื้อหาที่สอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้						
2.	กำหนดเนื้อหารายละเอียดที่สอนเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน						
3.	กำหนดเนื้อหารายละเอียดที่สอนเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน						
4.	กำหนดเนื้อหารายละเอียดที่สอนเหมาะสมกับระยะเวลาที่สอน						
5.	กำหนดเนื้อหาที่สอนทันสมัย สามารถสืบค้นจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และอินเทอร์เน็ต						
6.	กำหนดเนื้อหาวิชาสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน						

ข้อ	สมรรถภาพในการสอน	ระดับความสามารถ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
7.	กำหนดเนื้อหาที่สอนให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ						
8.	กำหนดเนื้อหาที่สอนให้บูรณาการกับรายวิชาอื่นๆเป็นอย่างดี						
9.	กำหนดเนื้อหาที่สอนให้เป็นการฝึกทักษะปฏิบัติให้กับผู้เรียนได้ดี						
10.	กำหนดเนื้อหาที่สอนให้เป็นการปลูกฝังด้านคุณธรรมให้กับผู้เรียน						
11.	จัดลำดับเนื้อหาในการสอนด้วยการทำใบความรู้ให้ผู้เรียนก่อนสอน						
12.	จัดเนื้อหาที่สอนให้เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน						
3. สมรรถภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน							
1.	จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้น จูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้						
2.	ใช้สื่ออุปกรณ์หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน						
3.	จัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้ผู้เรียนค้นคว้า						
4.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่						
5.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม						
6.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับกลุ่ม						

ข้อ	สมรรถภาพในการสอน	ระดับความสามารถ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
8.	ใช้คำถามขณะกำลังสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้						
9.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัว มีความหมาย และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยตรง						
10.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ท้าทาย สนุก เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ต่อไป						
11.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอผลงานการเรียนรู้ที่ได้รับเสมอๆ						
12.	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตนเองตามความแตกต่างระหว่างบุคคล						
4. สมรรถภาพด้านการวัดและประเมินผล							
1.	วางแผนการวัดและประเมินผลก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียนไว้ก่อนเริ่มการเรียนการสอน						
2.	สร้างเกณฑ์ประเมินผลที่ชัดเจนก่อนสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม						
3.	ทำการวัดความรู้พื้นฐานผู้เรียนและจัดสอนซ่อมเสริม						
4.	กำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน						
5.	ทำการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน						
6.	ทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย						

ข้อ	สมรรถภาพในการสอน	ระดับความสามารถ					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
7.	ทำการวัดและประเมินผลการเรียนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และค่านิยม						
8.	ทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ครอบคลุมด้วยทั้งวิธีการทำงาน ผลงานของผู้เรียน						
9.	ทำการวัดและประเมินผลที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและประเมินเพื่อน						
10.	ทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน						
11.	ทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล						
12.	นำผลที่ได้จากการประเมินผู้เรียนมาแก้ปัญหาด้วยวิธีการวิจัย						

ภาคผนวก ง

- ตารางตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาเครื่องมือวิจัย
- ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติของครู
ที่มีต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตารางตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

ตารางการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (I O C. Index of Item Objective Congruence) ของข้อคำถามแบบสอบถามความคิดเห็น เรื่องสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2

ตอนที่ 2 ข้อที่	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย
1.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
2.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
3.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
4.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
5.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
6.	0.5	1.0	1.0	0.5	1.0	0.8
7.	0.5	1.0	0.5	1.0	1.0	0.8
8.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
9.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
10.	1.0	0.5	0.5	1.0	1.0	0.8
11.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
12.	1.0	0.5	1.0	1.0	0.5	0.8
13.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
14.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
15.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0

การตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ข้อที่	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย
1.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
2.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
3.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
4.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
5.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
6.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
7.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
8.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
9.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
10.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
11.	1.0	1.0	1.0	0.5	0.5	0.8
12.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
13.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
14.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
15.	0.5	0.5	1.0	1.0	1.0	0.8
16.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
17.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
18.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
19.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
20.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
21.	0.5	1.0	1.0	0.5	1.0	0.8
22.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
23.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
24.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
25.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
26.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0

การตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ข้อที่	ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ					
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	เฉลี่ย
27.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
28.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
29.	0.5	1.0	0.5	1.0	1.0	0.8
30.	1.0	0.5	1.0	0.5	1.0	0.8
31.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
32.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
33.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
34.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
35.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
36.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
37.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
38.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
39.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
40.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
41.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
42.	1.0	0.5	1.0	0.5	1.0	0.8
43.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
44.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
45.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
46.	0.5	0.5	1.0	1.0	1.0	0.8
47.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0
48.	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0

ตาราง ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

	เจตคติของครูต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ เจตคติ
1	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก	4.12	0.72	มาก
2	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.01	0.71	มาก
3	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยฝึกความเป็นประชาธิปไตยให้ผู้เรียน	3.98	0.73	มาก
4	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตน	3.87	0.77	มาก
5	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่	3.92	0.74	มาก
6	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด	3.94	0.71	มาก
7	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างผลงานด้วยตนเอง	3.92	0.70	มาก
8	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญช่วยให้ผู้เรียนปรับบทบาทของตนให้ตรงกับความสามารถและศักยภาพ	3.89	0.70	มาก
9	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญเป็นวิธีสอนสนุก ไม่เบื่อ	3.90	0.74	มาก
10	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญช่วยผู้เรียนทำงานกลุ่มได้	4.01	0.67	มาก
11	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ครู ผู้เรียนใกล้ชิดกัน	3.93	0.71	มาก
12	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ผู้เรียนเกิดการร่วมมือกันมากขึ้น	3.93	0.68	มาก
13	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ช่วยกันแก้ปัญหา	3.89	0.70	มาก
14	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยพัฒนาครูให้รู้จักใช้ทักษะกระบวนการสอนที่หลากหลาย	4.01	0.68	มาก
15	การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้	3.96	0.70	มาก
	รวม	3.75	0.53	มาก

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสุพรรณิ ลิ้มโสภารธรรม
วันเดือนปีเกิด	13 เมษายน 2496
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	32/1 หมู่ 3 ตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนท่ามะขามวิทยา หมู่ 7 ตำบลดอนทราย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี 70120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2511	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนารีวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ.2514	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี
พ.ศ.2519	ศึกษาศาตรบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา (ชีว-เคมี) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ.2548	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ